

KUZAY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ

MERKEZ BANKASI

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

SAYI: 2019 - IV

ÜÇ AYLIK BÜLTEN

Sayı: 2019-IV

I: ÖNSÖZ

Dünya Bankası 2020 yılı Ocak ayında yayınladığı Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda 2019 yılı için daha önce yaptığı küresel ekonomik büyüme tahminini aşağı revize ederek, yüzde 2,4'e çekmiştir. İlgili raporda, gelişmekte olan ekonomilerdeki büyüme hızının beklentilerden daha düşük seviyelerde kalmasının bu revizyonda etkili olduğuna vurgu yapılmıştır. Uluslararası Para Fonu da 2020 yılı Ocak ayında yayınladığı Küresel Ekonomik Görünüm raporunda 2019 ve 2020 yılı için önceden yaptıkları küresel ekonomik büyüme tahminlerini 0,1'er puan aşağı revize etmiş ve sırasıyla yüzde 2,9 ve yüzde 3,3 olarak güncellemiştir. İlgili revizenin; bazı gelişmekte olan ekonomilerde yaşanan toplumsal huzursuzluklar sonucunda ekonomik aktivitenin olumsuz yönde etkilenmesi sebebiyle yapılmış olduğuna değinilmiştir.

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 2019 yılı Aralık ayında gerçekleştirilen son toplantısında yüzde 14,00 seviyesinde olan politika faiz oranını 200 baz puanlık indirim ile yüzde 12,00 seviyesine çekmiştir. Bu değişiklik ile birlikte 2019 yılında TCMB politika faizinde yapılan indirimler toplam 12 puana ulaşmıştır. TCMB, 2020 yılı ilk iki toplantısında faiz indirimlerine devam ederek politika faizini yüzde 10,75 seviyesine çekmiştir.

2019 yılı dördüncü çeyreğinde ülkemizde bir önceki yılın Aralık ayına göre enflasyondaki değişim oranları Ekim ayında yüzde 10,7, Kasım ayında yüzde 10,2 ve Aralık ayında yüzde 11,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla yüzde 27,7 ile alkollü içecekler ve tütün, yüzde 22,1 ile lokanta ve oteller, yüzde 21,9 ile sağlık olmuştur. İlgili dönemde en düşük fiyat artışı ise yüzde 0,4 ile haberleşme kaleminde yaşanmıştır.

2019 yılı tamamında bütçe gelirleri ve giderleri toplamı sırasıyla 7.402,9 milyon TL ve 7.688,5 milyon TL olarak gerçekleşmiş ve 2019 yılı bütçesi 285,6 milyon TL açık vermiştir. 2018 - 2019 yılları arasında bütçe gelirleri yüzde 34,5 artış gösterirken, bütçe giderlerindeki artış yüzde 41 seviyesinde olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2019 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 31,1 artış göstermiş ve 4.948,2 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler ve personel giderleri kalemleri toplamı 6.125 milyon TL ile bütçe giderlerinin yüzde 80'ini oluşturmuştur.

Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan Türkiye Cumhuriyeti'nden alınan bağış, yardım ve krediler kalemi toplamı 2018 yılında 487,5 milyon TL iken, 2019 yılında önceki yıla kıyasla yüzde 18,8 artış göstererek 579 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Son 10 yıllık dönemde yerel gelirlerle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 61,3 seviyelerinden, 2019 yılsonu itibarıyla yüzde 88,8 seviyesine ulaşmıştır. 2018 yılında bu oran yüzde 92 olarak gerçekleşmiştir.

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan verilere göre, KKTC 2019 yılı Ocak – Kasım ayı döneminde ihracat toplamı 77 milyon ABD doları iken, ithalat toplamı 1,3 milyar ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. Buna göre, ABD doları bazında ithalat ve ihracat toplamı önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 15 düşüş göstermiştir. 2019 yılı Ocak – Kasım döneminde ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı ilk on bir ayı içerisinde seçilmiş ithalat kalemleri incelendiğinde inşaat demiri, mobilya ve aksesuarları, elektrik malzemeleri gibi inşaat sektörü ile ilişkili olan mal gruplarında önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 36,7, yüzde 61,9 ve yüzde 32,5 seviyesinde düşüş yaşanmıştır. İthalattaki bu düşüşün 2019 yılı büyümesini olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.

Bankacılık sektörünün aktif toplamı 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,8 oranında artış kaydederek 40.804,9 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemler ile brüt kredilerde sırasıyla yüzde 9,3 ve yüzde 11,8 artış olurken, menkul değerler cüzdanında yüzde 4,4 ve diğer aktiflerde yüzde 13,7 düşüş gerçekleşmiştir. 2019 yılının son çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay yüzde 55,3 ile brüt kredilere ait olurken, nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 32,54 ile ikinci en büyük paya sahip aktif kalemi olmuştur. Aynı dönemde, toplam pasifin yüzde 80,47'sini mevduat, yüzde 9,43'ünü ise özkaynaklar oluşturmuştur. 2019 yılı dördüncü çeyreğinde brüt krediler toplamı ve mevduat toplamı sırasıyla 22.573,4 milyon TL ve 32.837,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Sektörün tahsili gecikmiş alacakları (TGA) bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 21,2 oranında artarak 1.266,1 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliği standart rasyosu (SYSR) 2019 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 1,45 puan azalarak yüzde 17,57 seviyesinde gerçekleşmiştir. Banka grupları bazında incelendiğinde SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 15,66, özel sermayeli bankalarda yüzde 14,69 ve şube bankalarında yüzde 21,99 olmuştur.

Bankacılık sektöründe mevduatın krediye dönüşüm oranınının 2019 yılı Kasım ayında ulaştığı yüzde 65,80 seviyesi, 2010 yılı Kasım ayındaki yüzde 64,86 seviyesinden sonra izlenen en düşük dönüşüm oranı olmuştur. 2019 yılsonu itibarıyla bu oran yüzde 68,74 seviyesine yükselmiştir.

2019 yılının dördüncü çeyreği itibarıyla seçilmiş ekonomilere ve KKTC ekonomisine dair güncel temel göstergelerin yer aldığı ve KKTC bankacılık sektörünün genel görünümünün detaylı şekilde yansıtıldığı bu bültenin konuya ilgi duyanlara fayda sağlamasını umar, hazırlanmasında emeği geçen çalışanlarımıza teşekkür ederim.

Saygılarımla,

Rifat GÜNAY

Başkan

KKTC Merkez Bankası, 2019 / IV

Adres

Bedreddin Demirel Caddesi,
Lefkoşa - KKTC

Yazışma Adresi

P.K. 857, Lefkoşa-KKTC

Telefon

0392 - 611 5000

Fax

0392 - 228 5240

0392 - 228 2131

World Wide Web Home Page

<http://www.mb.gov.ct.tr>

E-mail

ileti@kktcmerkezbankasi.org

Bu bültende yayımlanan istatistiki bilgilerin bir kısmı geçici verilerden derlenmiştir. Önceki bültenler ve/veya internet sitemizdeki veriler ile karşılaştırıldığında farklılıklar görmek mümkündür. Kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla hazırlanan bu bülten kanıt gösterilmek suretiyle KKTC Merkez Bankası'ndan herhangi bir hak veya değişiklik talebinde bulunulamaz.

Bu yayının tüm hakları saklıdır. Sadece, ticari amaçlı olmayan eğitim, araştırma vb. çalışmalarda kaynak gösterilerek kullanılabilir.

II: KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
AMB/ECB	Avrupa Merkez Bankası
ATM	Otomatik Vezne Makinesi/Bankamatik
BPP	Bankalararası Para Piyasası
BoE	İngiltere Merkez Bankası
Brexit	Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden çıkışı
DPÖ	Devlet Planlama Örgütü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EA 19	Avro Bölgesi
EUROSTAT	Avrupa İstatistik Ofisi
ESA	Avrupa Hesaplar Sistemi
Fed	ABD Merkez Bankası
FOMC	ABD Merkez Bankası Açık Piyasa İşlemleri Komitesi
GLP	Geç Likidite Penceresi
GSMH	Gayrisafi Milli Hâsıla
GSYH	Gayrisafi Yurt İçi Hâsıla
IMF	Uluslararası Para Fonu
KGF	Kredi Garanti Fonu
KKTCMB/Banka	Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Merkez Bankası
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükte İşletme
MB	Merkez Bankası
MDC	Menkul Değerler Cüzdanı
MMK	Mevduat Munzam Karşılıkları
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
ONS	Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Ofisi
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
OVP	Orta Vadeli Program
PMI	Satın Alma Yöneticileri Endeksi
PPK	Para Politikası Kurulu
RAV	Risk Ağırlıklı Varlıklar
RG	Resmi Gazete
SYSR	Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TL/TP	Türk Lirası
TGA	Tahsili Gecikmiş Alacaklar
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜFE	Tüketici Fiyatları Endeksi
UBB	Uluslararası Bankacılık Birimi
UEA	Uluslararası Enerji Ajansı
YP	Yabancı Para
YEP	Yeni Ekonomik Program
Yİ-ÜFE	Yurtiçi Üretici Fiyatları Endeksi
\$/USD	Dolar, ABD doları
€/EUR	Euro, Avro
£/GBP	Sterlin

III: TANIMLAR

Brüt Krediler: Krediler + Tahsili Gecikmiş Alacaklar

Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler: Nakit Değerler + MB'den Alacaklar + Bankalardan Alacaklar + BPP işlemlerinden Alacaklar

İÇİNDEKİLER

I: ÖNSÖZ	i
II: KISALTMALAR	v
III: TANIMLAR	v
İÇİNDEKİLER	vii
IV: TABLO LİSTESİ	ix
V: GRAFİK LİSTESİ	xi
1 ULUSLARARASI GELİŞMELER	1
1.1 Genel Görünüm ve Güncel Gelişmeler	1
1.2 Seçilmiş Ülkelerdeki Ekonomik ve Finansal Görünüm	2
1.2.1 Büyüme	2
1.2.2 Enflasyon	2
1.2.3 Politika Faizleri	3
1.2.4 Döviz Kurları	4
2 İSTİHDAM VE FİYATLAR	5
2.1 İstihdam	5
2.2 Enflasyon	6
3 DIŞ TİCARET VE TURİZM	9
3.1 İhracat ve İthalat Gelişmeleri	9
3.2 Turizm	12
4 BÜTÇE GELİŞMELERİ	15
4.1 2019 Yılı Dördüncü Çeyrek Sonuçları	15
4.2 Gelirler	15
4.3 Giderler	16
4.4 Bütçe Uygulama Sonuçları	17
4.5 Finansman Dengesi	18
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER	21
5.1 Bankacılık Sektörünün Genel Görünümü	21
5.1.1 Finansal Derinleşme	21
5.1.2 Bankacılık Sektörünün Performans Rasyoları	21
5.1.3 Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma	22
5.1.4 Banka, Şube, Personel ve ATM Sayısı	22
5.2 Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu	24
5.2.1 Aktif / Pasif Yapısındaki Gelişmeler	25
5.2.2 Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	27
5.2.3 Krediler	28
5.2.4 Menkul Değerler Cüzdanı	30

5.2.5	Mevduat.....	31
5.2.6	Özkaynaklar.....	34
5.3	Para Arzı.....	35
5.4	Bankalararası Para Piyasası Genel Görünüm	36
5.5	Kredi Kartları Azami Faiz Oranları	39
6	<i>FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ</i>.....	41
6.1	Sermaye Yeterliliği.....	41
6.2	Tahsili Gecikmiş Alacaklar	42
6.3	Aktif ve Özkaynak Kârlılığı.....	44
EK A.	<i>EKONOMİK KARARLAR</i>.....	45
EK B.	<i>İSTATİSTİKİ VERİLER</i>	47
EK C.	<i>NOTLAR</i>	87

IV: TABLO LİSTESİ

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri	1
Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)	5
Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)	5
Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (Yıllık % Değişim, 2015=100).....	8
Tablo 3.1: İhracat ve İthalat.....	9
Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları).....	9
Tablo 3.3: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (yüzde pay).....	11
Tablo 3.4: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (yüzde pay)	11
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı	12
Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler.....	14
Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler	14
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL).....	15
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL).....	15
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL).....	16
Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)	17
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)	18
Tablo 5.1: Performans Rasyoları	21
Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)	22
Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler.....	22
Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi	23
Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler	23
Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)	24
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)	25
Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)	26
Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)	26
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	27
Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL).....	28
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)	31
Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)	32
Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)	33
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)	33
Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	34
Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)	35
Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi.....	36
Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)	37
Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)	38
Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%).....	39
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar	41
Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)	43
Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%).....	44
Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası.....	45
Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler	46
Tablo B.1: KKTCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)	48
Tablo B.2: KKTCMB Likit Varlıklar (TL)	49
Tablo B.3: KKTCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullanılan Krediler (TL)	50
Tablo B.4: KKTCMB Nezdindeki Mevduat (TL)	51
Tablo B.5: KKTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)	52
Tablo B.6: Çapraz Kurlar	53
Tablo B.7: KKTCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%).....	54

Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%).....	55
Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%).....	56
Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%).....	57
Tablo B.11: Karşılıksız Çekler.....	58
Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL).....	59
Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	60
Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	61
Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	62
Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL).....	63
Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL).....	64
Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL).....	65
Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL).....	66
Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%).....	67
Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL).....	68
Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	69
Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	69
Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL).....	70
Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	70
Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	71
Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL).....	72
Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL).....	73
Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar.....	74
Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler.....	75
Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL).....	76
Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı.....	77
Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL).....	78
Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%).....	78
Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları).....	79
Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim.....	79
Tablo B.37: KKTCC ve T.C. Enflasyon Oranları.....	80
Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100).....	80
Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri.....	81
Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları.....	82
Tablo B.41: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları).....	83
Tablo B.42: KKTCC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları).....	84
Tablo B.43: KKTCC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı.....	85
Tablo B.44: 2018 - 2019 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı).....	85
Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı.....	86

V: GRAFİK LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları.....	2
Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları.....	3
Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları.....	3
Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti.....	4
Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100).....	4
Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım.....	5
Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler.....	5
Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim.....	6
Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı.....	6
Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı.....	7
Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı.....	7
Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları.....	7
Grafik 3.1: İthalat ve İhracat.....	10
Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat).....	10
Grafik 3.3: 2019 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2018 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarla Karşılaştırılması.....	13
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%).....	13
Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi.....	13
Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL).....	15
Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL).....	16
Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL).....	16
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı.....	18
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı.....	19
Grafik 4.6: T.C.Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%).....	19
Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%).....	21
Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi.....	23
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%).....	25
Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%).....	26
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi.....	27
Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%).....	27
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim.....	28
Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%).....	29
Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%).....	29
Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL).....	29
Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL).....	30
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Topamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim.....	30
Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%).....	31
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%).....	32
Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi.....	32
Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark.....	34
Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı.....	34
Grafik 5.19: M2'nin Bileşenlerinin Payları.....	35
Grafik 5.20: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı.....	36
Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu.....	41
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar.....	41
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre).....	42
Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı.....	42
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi.....	42
Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı.....	43
Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA.....	44

1 ULUSLARARASI GELİŞMELER

1.1 GENEL GÖRÜNÜM VE GÜNCEL GELİŞMELER

Dünya Bankası tarafından yayınlanan 2020 yılı Ocak ayına ait Küresel Ekonomik Beklentiler raporunda, 2019 yılı ile ilgili daha önce yüzde 2,6 olarak tahmin edilen küresel ekonomik büyüme hızı, aşağı yönlü revize edilerek yüzde 2,4'e düşürülmüştür. Gelişmekte olan ekonomilerdeki büyüme hızının beklentilerden daha düşük seviyelerde kalmasının bu aşağı yönlü revizyonda etkili olduğuna vurgu yapılmıştır. Diğer taraftan, son dönemlerde atılan ticaret gerilimini yatıştırıcı yöndeki adımların, politika belirsizliklerinin azalmasına öncülük edebileceğine vurgu yapılmaktadır.

Dünya Bankası raporunda 2020 ve 2021 yıllarında gelişmekte olan ekonomilerdeki ekonomik faaliyetlerde hızlanma olacağı ancak toparlanmanın az sayıda gelişmekte olan ekonomide gerçekleşeceğinin tahmin edildiği vurgulanmıştır.

Dünya Bankası raporuna göre, gelişmekte olan ekonomilerde küresel finansal kriz döneminden bugüne kadar süregelen işgücü verimliliği hızında bir düşüş söz konusudur. İşgücü verimliliğinde artışın katalizör güçlerinden olan eğitim, şehirleşme ve kurumlardaki gelişmelerin hızı küresel finansal krizden bugüne yavaşlamaya devam etmiş, hatta durma noktasına gelmiştir. Ayrıca önümüzdeki dönemde de bu katalizör güçlerdeki gelişmelerin düşük bir hızda ilerleyeceği beklentisi hâkimdir.

Söz konusu rapora göre, işgücü verimliliğindeki büyümeyi yeniden canlandırmak için kapsamlı bir yaklaşım gerekirken olup, bu doğrultuda atılabilecek adımlar insan sermayesine yatırımları kolaylaştırmak, kaynakların daha üretken sektörlere yeniden tahsis edilmesini teşvik etmek, yeni teknolojilerin benimsenmesi ile inovasyonların gerçekleştirilmesi için şirketlerin kapasitelerini artırmalarına yardımcı olmak ve büyüme dostu makroekonomik ve kurumsal çevre oluşturulmasını desteklemek olarak sıralanmıştır.

2020 yılı Ocak ayında IMF tarafından yayınlanan Küresel Ekonomik Görünüm güncelleme raporunda küresel ekonomik büyüme hızı için 2019 yılı Ekim raporunda yapılan tahminleri, 2019 yılı için yüzde 3'ten yüzde 2,9'a, 2020 yılı için yüzde 3,4'ten yüzde 3,3'e ve 2021 yılı için yüzde 3,6'dan yüzde 3,4'e çekmiştir.

2019 yılına yönelik küresel ekonomik faaliyette aşağı yönlü revizyon yapılmasında, ticaret politikasındaki belirsizlikler, jeopolitik gerginlikler ve önemli gelişmekte olan ülke ekonomilerinde yaşanan kendine özgü stresler ile birlikte özellikle 2019'un ikinci yarısında imalat ve ticaret kalemlerinde yaşanan olumsuz gelişmelerin etkili olduğuna vurgu yapılmıştır. Ayrıca, Karayipler'deki kasırgalar, Avustralya'daki kuraklık ve orman yangınları, Doğu Afrika'daki seller ve Güney Afrika'da yaşanan kuraklık gibi iklim koşullarına bağlı yaşanan felaketler ile bazı ülkelerde yaşanan toplumsal huzursuzlukların ekonomik aktivite üzerinde olumsuz etki yarattığına değinilmiştir.

IMF ilgili raporunda gelişmiş ülke ekonomilerinin büyüme hızının 2020 – 2021 yıllarında yüzde 1,6 oranında dengeleneceğini öngörmektedir. Bu öngörü, Ekim ayı raporunda belirtilen oranlardan yüzde 0,1 puan aşağıdadır. Bu düşüşün sebebi olarak ise ABD, Avro Bölgesi, Birleşik Krallık ve Hong Kong gibi gelişmiş ekonomilerin büyüme hızlarında aşağı yönlü revize yapılmış olması gösterilmiştir. Gelişmekte olan ekonomilerin büyüme hızları için yapılan tahminler binde 2 puan düşürülmüş ve 2020 yılında yüzde 4,4, 2021 yılında ise yüzde 4,6 oranında olacağı belirtilmiştir.

Tablo 1.1: GSYH Tahminleri

	2018	2019 ¹	2019 ²	2020 ¹	2020 ²
IMF	3,6	3,9	2,9	3,6	3,3
Dünya Bankası	3,0	3,0	2,4	2,8	2,5
OECD	3,5	3,9	2,9	3,5	2,9

Kaynak: OECD, Dünya Bankası, IMF

¹ Kuruluşların o yıla ait ilk tahminleridir.

² Kuruluşların o yıla ait son tahminleridir.

ABD ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında 2019 yılı Ekim ayında varılan uzlaşmaya bağlı olarak 15 Ocak 2020 tarihinde birinci faz ticaret anlaşması imzalanmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti, ABD'den yaptığı ithalat miktarını 2017 yılındaki seviyesinden 200 milyar ABD doları artıracığını duyururken, bunun karşılığında ABD ise son dönemlerde Çin menşeli ürünlere uyguladığı yüksek gümrük tarifelerini yarıya indireceğini açıklamıştır.

Birleşik Krallık 31 Ocak 2020 tarihinde Avrupa Birliği'nden ayrılmıştır. Brexit'in gerçekleşmesi ile birlikte 2020 yılının sonuna kadar sürecek geçiş süreci başlamış olup, bu süre zarfında Birleşik Krallık ortak pazarın ve gümrük birliğinin içinde kalmaya devam edecektir. Geçiş sürecinde Birleşik Krallık ve Avrupa Birliği arasında ticaret anlaşması üzerinde uzlaşmaya varılması için görüşmeler sürdürülecektir.

1.2 SEÇİLMİŞ ÜLKELERDEKİ EKONOMİK VE FİNANSAL GÖRÜNÜM

1.2.1 BÜYÜME

ABD ekonomisi 2019 yılının son çeyreğinde yıllık bazda yüzde 2,1 büyüme kaydetmiştir. İlgili çeyrekte ABD'de yatırım harcamalarının azaldığı ve tüketim harcamalarındaki artışın hız kestiği görülmüştür. Böylelikle, ABD ekonomisi 2019 yılı GSYH büyümesi yüzde 2,3 düzeyinde gerçekleşerek, son üç yılın en düşük büyüme performansını göstermiştir.

Birleşik Krallık Ulusal İstatistik Bürosu (ONS) tarafından yayınlanan zincirlenmiş hacim endeksi verisine göre Birleşik Krallık'ta 2019 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla ekonomik büyüme yaşanmamıştır. Yaşanan bu gelişmeyle birlikte Avrupa Birliği'nden ayrılma sürecinde birçok belirsizliğin yaşandığı 2019 yılı tamamında Birleşik Krallık ekonomisi yüzde 1,4 büyüme kaydetmiştir.

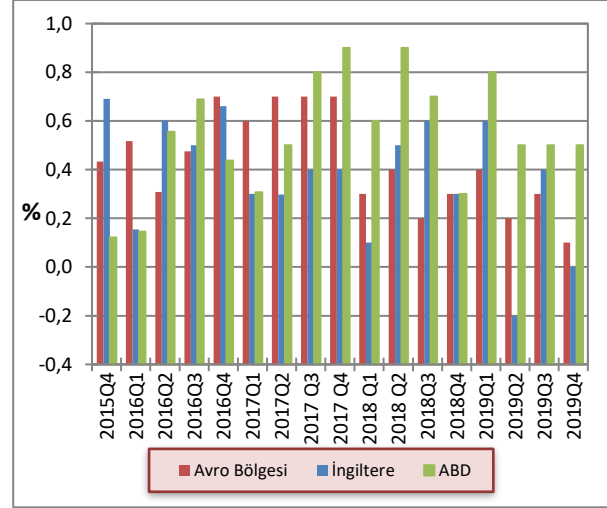
Avro Bölgesi ekonomisi 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yıllık bazda yüzde 1, önceki çeyreğe göre ise binde 1 büyüme kaydetmiştir. Avro Bölgesi ekonomisi 2019 yılı tamamında ise son altı yılın en kötü büyüme performansını göstererek yüzde 1,2 büyümüştür.

Türkiye ekonomisi 2019 yılı son çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine ve zincirlenmiş hacim endeksine göre yüzde 6,0 ile beklentilerin üzerinde büyümüştür. Mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış verilere göre ise Türkiye ekonomisi 2019 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla yüzde 1,9 büyümüştür. 2019 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin büyüme oranı ise yüzde 0,9 seviyesinden yüzde 1'e revize edilmiş olup; 2019 yılı büyüme oranı, Eylül ayında açıklanan yüzde 0,5 oranlı YEP tahmininin üzerinde, yüzde 0,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Türkiye ekonomisinde 2019 yılı tamamında yaşanan büyüme, son 10 yılın en zayıf ekonomik büyüme performansı olmuştur.

Harcamalar yöntemine göre GSYH verilerine bakıldığında, tüketim harcamalarının büyümeye katkısı, yılın son çeyreğinde de artış göstererek, 4,3 puan olmuştur. Özel tüketim harcamaları 3,9 puan, kamu tarafından yapılan tüketim harcamaları ise 0,4 puan katkı yapmıştır. 2019 yılı dördüncü çeyreğinde stok değişimi kalemi de 6,5 puan ile büyümeye önemli bir katkı yapmıştır.

Üretim yöntemine göre GSYH verileri incelendiğinde, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde inşaat haricindeki tüm ana sektörler büyümeyi desteklemiştir. İlgili çeyrekte hizmetler sektörü büyümeye 4,2 puan, sanayi sektörü ise 1,2 puan katkı yapmıştır. Diğer taraftan inşaat sektörü büyümeye 0,3 puan ile daralma yönünde etki yapmıştır.

Grafik 1.1: Seçilmiş Ülkelerin GSYH Büyüme Oranları

Kaynak: OECD

1.2.2 ENFLASYON

ABD ekonomisinde 2019 yılı Ekim ayında TÜFE oranı aylık yüzde 0,4, yıllık ise yüzde 1,8 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019 yılı Kasım ve Aralık aylarında ise TÜFE sırasıyla aylık olarak yüzde 0,3 ve yüzde 0,2, yıllık olarak ise yüzde 2,1 ve yüzde 2,3 artış göstermiştir. Kasım ve Aralık ayında petrol fiyatlarında yaşanan artış, maliyet enflasyonunu artırmasından dolayı, TÜFE oranlarındaki yükselişte etkili olmuştur.

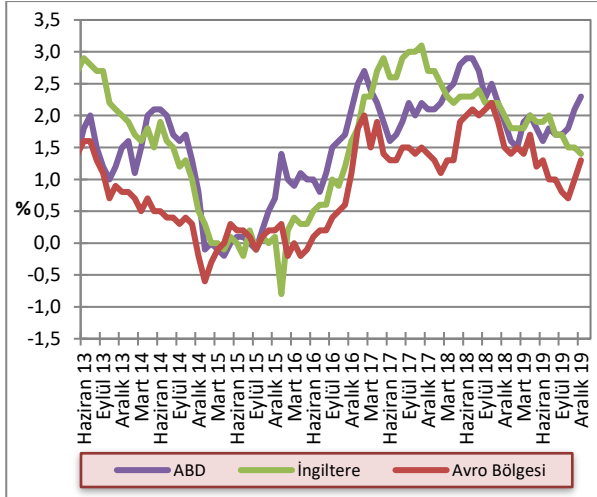
ONS tarafından açıklanan Birleşik Krallık 2019 yılı dördüncü çeyrek yıllık TÜFE oranları Ekim ve Kasım aylarında yüzde 1,5 olurken, Aralık ayında yüzde 1,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Birleşik Krallık'ta Aralık ayında yıllık TÜFE oranına en büyük katkı konut, su, elektrik, gaz ve diğer yakıtlar kalemlerinden gelmiştir. Diğer taraftan, yıllık TÜFE'yi aşağıya çeken başlıca kalemler ise konaklama hizmetleri ve giyim olmuştur.

EUROSTAT verilerine göre Avro Bölgesinde harmonize edilmiş TÜFE yıllık olarak 2019 yılı Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 0,7, yüzde 1,0 ile yüzde 1,3 artış göstermiştir. TÜFE oranlarına bir önceki aya kıyasla bakıldığında Ekim ayının yüzde 0,1, Kasım ayının yüzde -0,3 ve Aralık ayının ise yüzde 0,3 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan verilere göre, 2019 yılı Ekim ve Kasım aylarında yıllık TÜFE sırasıyla yüzde 8,55 ve yüzde 10,56 oranında yükselirken, yıllık Yİ-ÜFE ise 2019 yılı Ekim ayında yüzde 1,7 ile son on yılın en düşük seviyesini gördükten sonra Kasım ayında yüzde 4,26 artış göstermiştir. 2019 yılı Aralık ayında ise, yıllık TÜFE artışı yüzde 11,84 olurken, yıllık Yİ-ÜFE ise yüzde 7,36 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Aralık ayı enflasyonuna aylık bazda en yüksek katkıyı yapan ana harcama grubu 66 baz puan ve yüzde 2,9 oranlı bir artış ile gıda grubu olmuştur. İkinci en yüksek katkıyı yapan ana harcama grubunun ise 9 baz puanlık katkı ile ulaştırma grubu olduğu görülmektedir. Giyim ve ayakkabı grubu ise aylık enflasyonu 13 baz puan aşağı çekmiştir. Yıllık TÜFE enflasyonuna ise en yüksek katkıyı gıda, ulaştırma ile giyim ve ayakkabı ana harcama grupları yapmıştır.

Grafik 1.2: Seçilmiş Ülkelerin Enflasyon Oranları

Kaynak: OECD

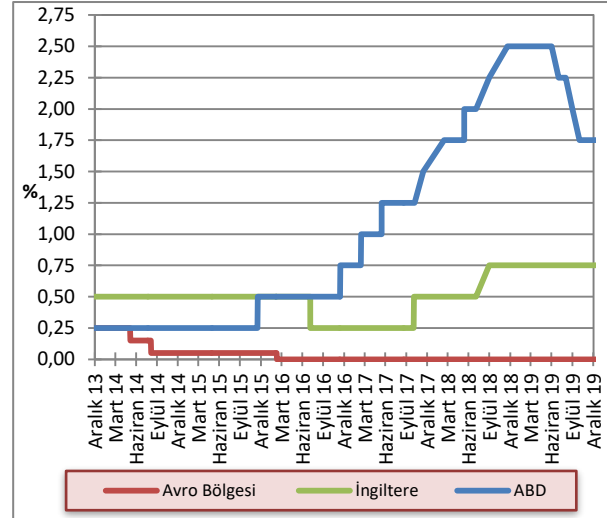
1.2.3 POLİTİKA FAİZLERİ

Fed 2019 yılı Aralık ayında yaptığı yılın son Federal Açık Piyasa Toplantısı'nda (FOMC) politika faizinde değişiklik yapılmayarak yüzde 1,50 – 1,75 bandında tutmuştur. Böylelikle, Fed 2019 yılında Temmuz, Eylül ve Ekim aylarında olmak üzere üç kez 25 baz puanlık faiz indirimine gitmiştir. Fed başkanı Jerome Powell Ekim toplantısı sonrası yaptığı açıklamalarda, izleyen dönemde ABD'de ekonomik aktivite bozulmadıkça daha fazla faiz indirimini yapılmayacağını belirtmişti.

İngiltere Merkez Bankası (BoE) 2019 yılı Kasım ve Aralık aylarında gerçekleştirilen son iki toplantısında olduğu gibi, 2020 yılı Ocak ayında gerçekleştirdiği yılın ilk para politikası toplantısında da politika faiz oranında bir değişikliğe gitmeyerek yüzde 0,75 oranında sabit tutmuştur. Aynı şekilde, tahvil alım programını da değiştirmeyerek aylık 435 milyar sterlin olarak devam edileceğini açıklamıştır.

Christine Lagarde'ın Avrupa Merkez Bankası Başkanı olarak ilk kez katıldığı 2019 yılı Aralık ayı para politikası toplantısında, ECB politika faizinde herhangi bir değişikliğe gitmemiştir. Toplantı sonrası yayınlanan karar metninin bir önceki ile aynı olması yeni başkanın mevcut politikayı sürdürmeye devam edeceği şeklinde yorumlanmıştır.

Grafik 1.3: Seçilmiş Gelişmiş Ülkelerin MB Politika Faiz Oranları

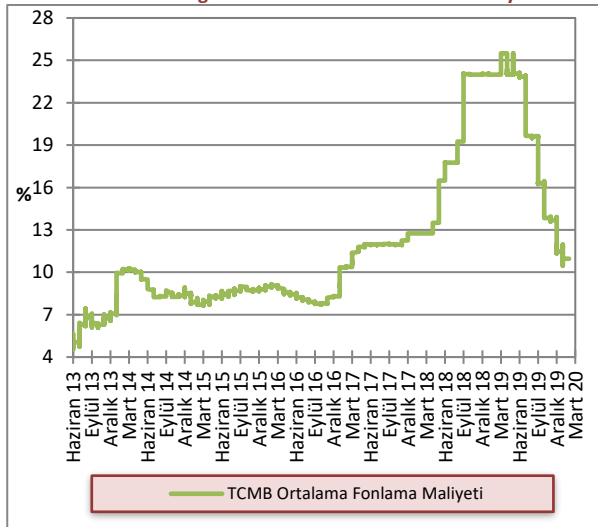

Kaynak: FED, ECB, BoE

TCMB Para Politikası Kurulu (PPK) 12 Aralık 2019 tarihinde gerçekleştirdiği toplantısında politika faiz oranında 200 baz puanlık indirim yaparak yüzde 14,00'den yüzde 12,00'ye indirmiştir. Böylelikle, 2019 yılı Temmuz ayında başlatılan faiz indirimleri bu toplantı sonucunda toplam 1,200 baz puan olmuştur. Toplantı sonrası yayımlanan metinde, enflasyon beklentilerinde genele yayılan bir iyileşme olduğu ifade edilmiş ve 2020 yılı için öngörülen dezenflasyon patikasına dair risklerin dengeli olduğu vurgulanmıştır.

TCMB PPK 2020 yılı ilk iki toplantısında yaptığı indirimlerle politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranını yüzde 12 seviyesinden yüzde 10,75'e indirmiştir.

Grafik 1.4: TCMB Ağırlıklı Ortalama Fonlama Maliyeti

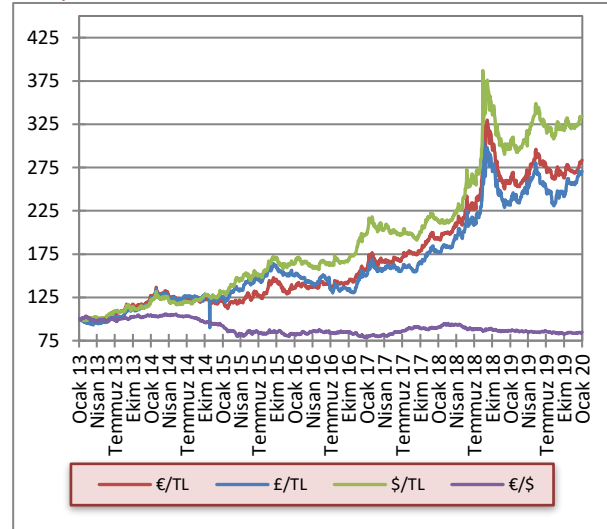

Kaynak: TCMB

1.2.4 DÖVİZ KURLARI

2019 yılı dördüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine kıyasla Türk Lirası, Avro, Sterlin ve ABD doları karşısında sınırlı bir değer kaybı yaşamıştır. 2018 yılı dördüncü çeyreğinde döviz alım kurları ortalamaları GBP/TL, EUR/TL, USD/TL için sırasıyla 7,09, 6,30, 5,52 iken, 2019 yılı aynı dönem ortalamaları 7,43, 6,40, 5,79 seviyelerinde gerçekleşmiştir. İki dönem arasında karşılaştırma yaptığımızda Türk Lirasının, Avro karşısında yüzde 1,59, Sterlin karşısında yüzde 4,80 ve ABD doları karşısında ise yüzde 4,89 değer kaybettiği görülmektedir.

Grafik 1.5: Döviz Kurları Değişim Oranları (2 Ocak 2013 =100)

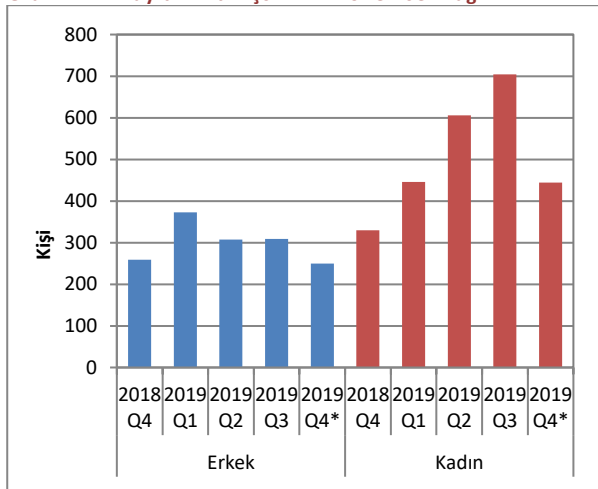
Kaynak: KTCMB

2 İSTİHDAM VE FİYATLAR

2.1 İSTİHDAM

KKTC Çalışma Dairesi Müdürlüğü tarafından hazırlanan işsizlik verilerine göre, 2019 yılı üçüncü çeyreği sonunda 1.013 kişi olan kayıtlı işsiz sayısı, 2019 yılının Kasım ayı sonu itibarıyla 694 kişiye gerilemiştir. Kasım ayı işsizlik verileri cinsiyet kompozisyonuna göre incelendiğinde, aktif kayıtlı işsizlerin yaklaşık yüzde 64'ünün kadınlardan, yüzde 36'sının ise erkeklerden oluştuğu görülmektedir.

Grafik 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Dönemsel Dağılım

Kaynak: Çalışma Dairesi

2019 yılının üçüncü çeyreği sonunda iş isteğiyle bekleyen kişi sayısı 784 iken, Ekim ve Kasım ayları sonunda iş isteğiyle yeni müracaat eden kişi sayısı 562 olmuştur. İlgili dönem sonunda kayıttan düşen ve işe yerleştirilen toplam 652 kişi dikkate alındığında, iş isteğiyle bekleyenlerin sayısı 694 olmuştur.

Tablo 2.1: Kayıtlı Aktif İşsizlik - Genel Görünüm (kişi)

	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4*
Bir önceki dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	751	589	819	913	784
Dönem içinde iş isteğiyle başvuranlar	678	897	1072	941	562
Dönem içinde işe yerleştirilenler	115	78	190	203	123
Dönem içinde kayıttan düşenler	725	589	788	867	529
Dönem sonu itibarıyla iş isteğiyle bekleyenler	589	819	913	784	694

Kaynak: Çalışma Dairesi

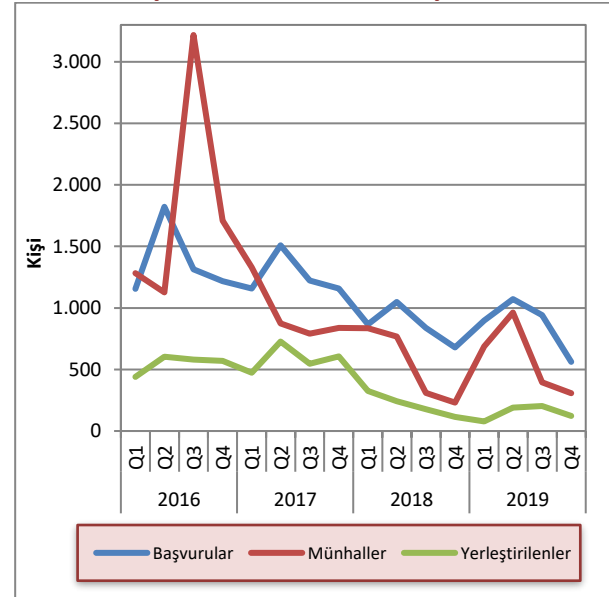
Aktif münhal kayıtları incelendiğinde, 2019 yılı üçüncü çeyrek sonu itibarıyla toplam 1.607 iş münhalinin Ekim ayına aktarıldığı, Ekim ve Kasım aylarında ise toplam 306 yeni münhal açıldığı görülmektedir. 123 adet doldurulan ve 109 adet iptal edilen münhal neticesinde, 2019 yılı Kasım ayı sonu itibarıyla toplam 1.681 münhal bir sonraki döneme devredilmiştir.

Tablo 2.2: Aktif Münhal Kayıtlarının Genel Görünümü (kişi)

	2018 Q4	2019 Q1	2019 Q2	2019 Q3	2019 Q4*
Geçen dönemden devreden iş münhalleri	1.624	721	1.090	1.501	1.607
Dönem içinde alınan iş münhalleri	231	687	964	396	306
Dönem içinde doldurulan iş münhalleri	115	78	190	203	123
Dönem içinde iptal edilen iş münhalleri	1.019	240	363	87	109
Ertesi döneme devreden iş münhalleri	721	1.090	1.501	1.607	1.681

Kaynak: Çalışma Dairesi

Grafik 2.2: Başvurular - Münhaller - Yerleştirilenler

Kaynak: Çalışma Dairesi

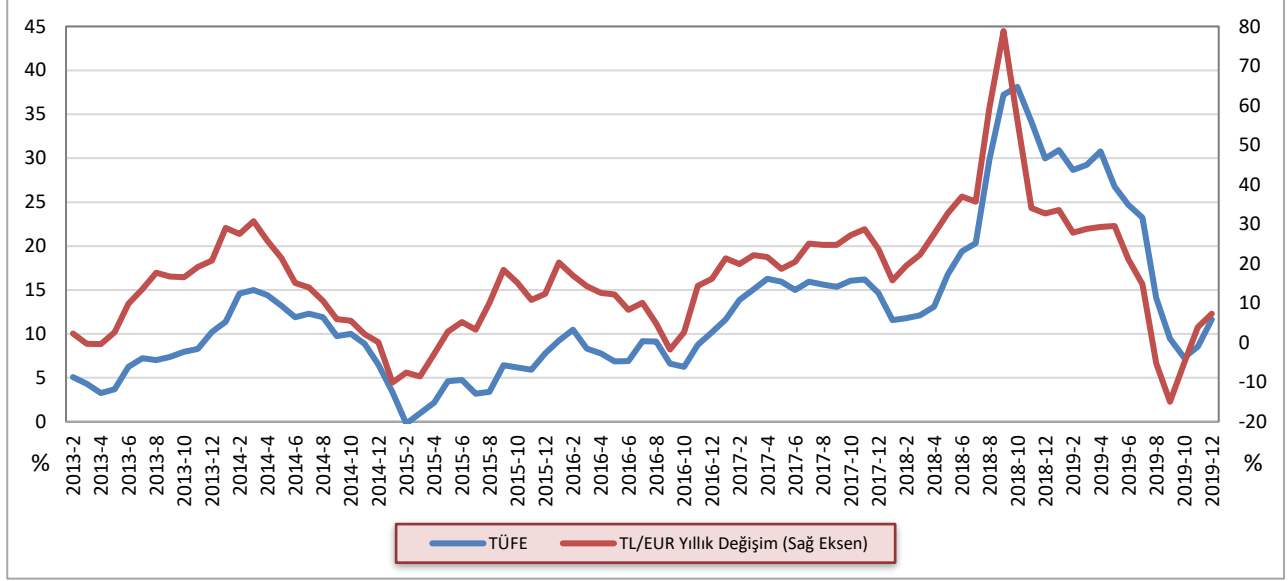
*2019 Q4 için Ekim ve Kasım ayı verileri kullanılmıştır.

2.2 ENFLASYON

2013 yılı Mart ayından bu yana gerçekleşen TÜFE değişimleri ve TL/EUR yıllık değişimleri incelendiğinde, iki değer de genel olarak birbirine paralel seyrettiği görülmektedir. Ancak 2018 yılı Ağustos ayında Türk Lirası'nda yaşanan ani değer kaybı sonrasında iki gösterge arasındaki fark önceki döneme göre farklılık göstermeye başlamış olsa da, 2019 yılı Ekim ayı ile

birlikte eski formasyonuna doğru bir değişim sinyali vermiştir. Türk Lirası'ndaki ani değer kaybı sonrası yaşanan bu değişim Türk Lirası'nın yabancı para cinslerine karşı değer kaybının tüketici fiyatları genel seviyesine geçişkenliğinin yüksek olduğunu da göstermektedir.

Grafik 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi – TL/EUR Yıllık Değişim

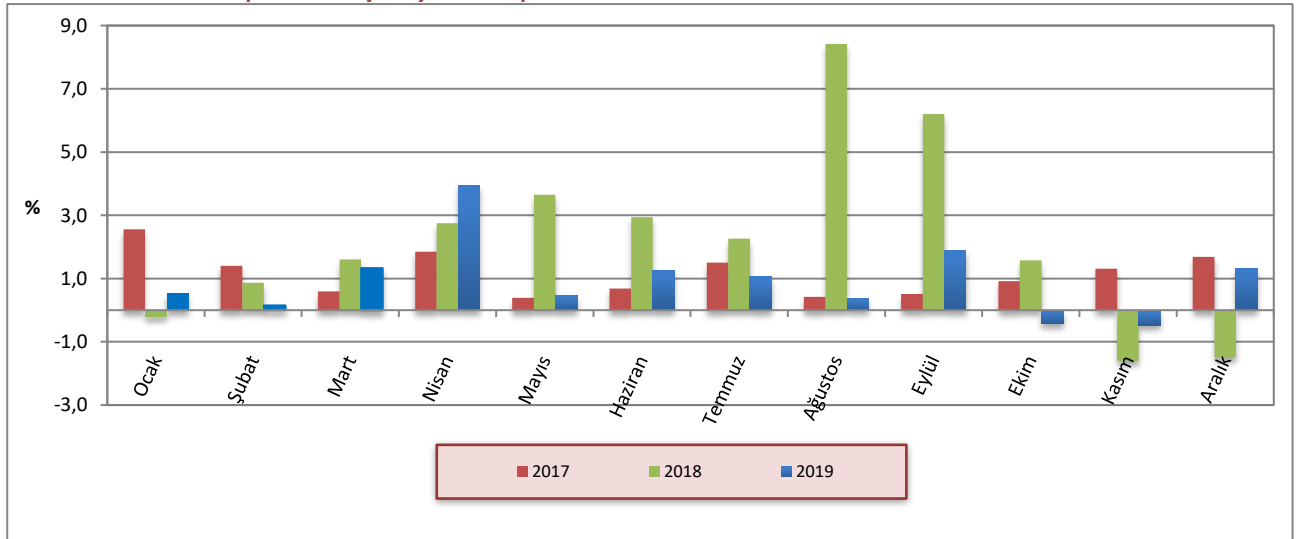

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Bir önceki aya göre gerçekleşen enflasyon oranları, 2018 yılının Ekim, Kasım ve Aralık aylarında sırasıyla yüzde 1,58, yüzde -1,60 ve yüzde -1,49 iken, 2019 yılının

aynı aylarında sırasıyla yüzde -0,42 yüzde -0,47 ve yüzde 1,33 olmuştur.

Grafik 2.4: Bir Önceki Aya Göre Gerçekleşen Enflasyon Oranı

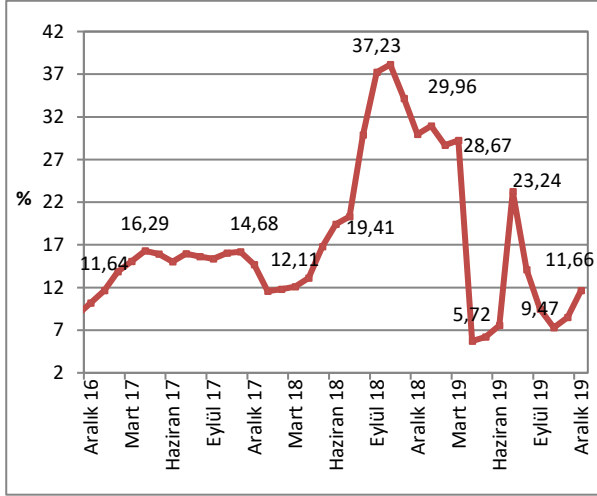

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2018 yılı Ekim ayında yüzde 38,13, Kasım ayında yüzde 34,16 ve Aralık ayında yüzde 29,96 olan yıllık enflasyon

oranı, 2019 yılı Ekim ayında yüzde 7,31, Kasım ayında yüzde 8,55 ve Aralık ayında yüzde 11,66 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.5: Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre Enflasyon Oranı

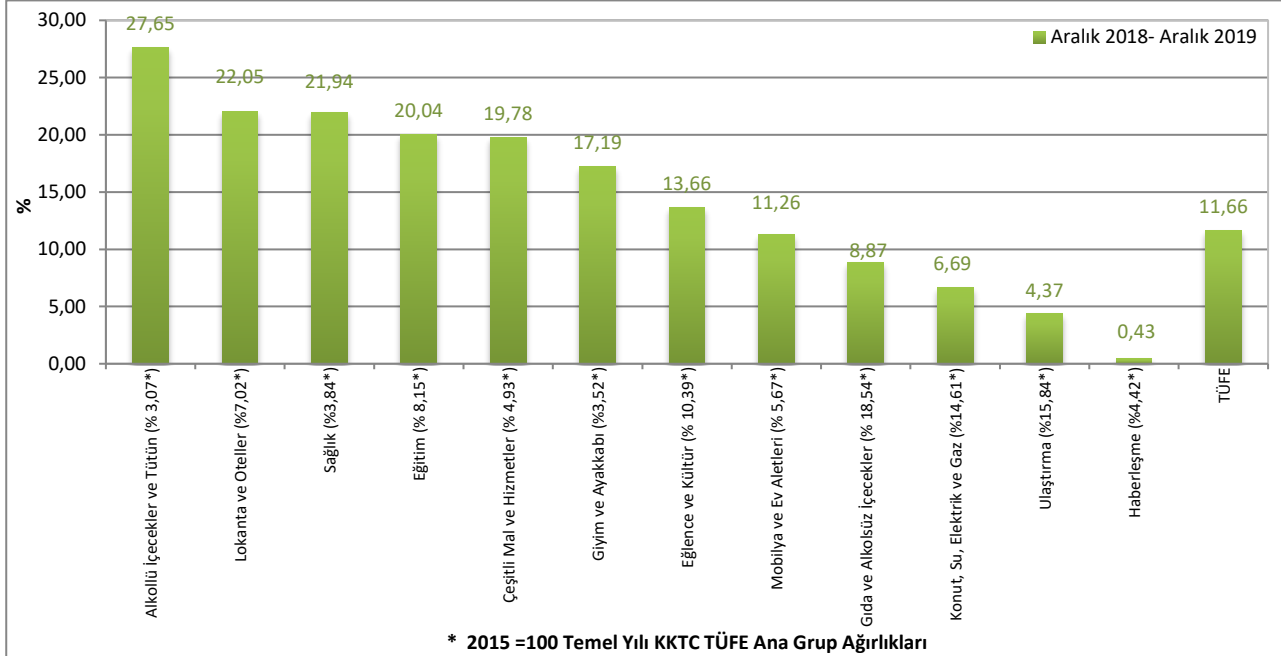

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

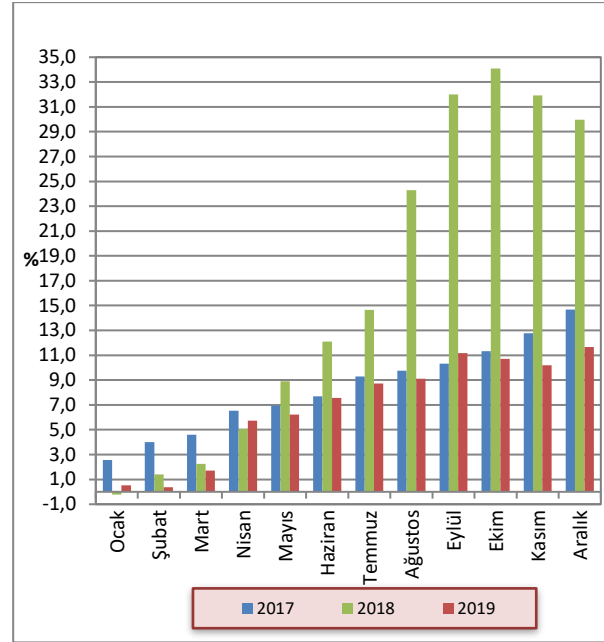
2019 yılı dördüncü çeyreğindeki aylara bakıldığında, bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı Ekim ayında yüzde 10,71, Kasım ayında yüzde 10,20 ve Aralık ayında yüzde 11,66 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 2.6: Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Birikimli Enflasyon Oranı

Grafik 2.7: 12 Aylık Birikimli Sektörel Enflasyon Oranları

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

2019 yılı Aralık ayı sonunda yıllık fiyat artışının en yüksek olduğu sektörler sırasıyla, yüzde 27,65 ile alkollü içecekler ve tütün, yüzde 22,05 ile lokanta ve oteller, yüzde 21,94 ile sağlık kalemleridir. 2019 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla en düşük fiyat artışı ise yüzde 0,43 ile haberleşme kaleminde gerçekleşmiştir.

2017, 2018 ve 2019 yıllarına ait Tüketici Fiyat Endeksi değişim oranları aylık, bir önceki yılsonuna kıyasla ve yıllık olarak Tablo 2.3'te verilmektedir.

Tablo 2.3: Tüketici Fiyat Endeksi (Yıllık % Değişim, 2015=100)

	Aylar	Aylık	Bir Önceki Yılsonuna Göre	Bir Önceki Yılın Aynı Dönemine Göre
2017	Ocak	2,56	2,56	11,64
	Şubat	1,40	4,00	13,85
	Mart	0,59	4,61	15,05
	Nisan	1,85	6,54	16,29
	Mayıs	0,39	6,95	15,94
	Haziran	0,68	7,68	15,02
	Temmuz	1,50	9,29	15,95
	Ağustos	0,42	9,75	15,63
	Eylül	0,51	10,31	15,37
	Ekim	0,92	11,32	16,05
	Kasım	1,31	12,78	16,19
	Aralık	1,69	14,68	14,68
2018	Ocak	-0,22	-0,22	11,57
	Şubat	1,61	1,39	11,80
	Mart	0,87	2,26	12,11
	Nisan	2,75	5,07	13,10
	Mayıs	3,65	8,91	16,78
	Haziran	2,94	12,11	19,41
	Temmuz	2,26	14,64	20,30
	Ağustos	8,42	24,29	29,88
	Eylül	6,20	31,99	37,23
	Ekim	1,58	34,08	38,13
	Kasım	-1,60	31,93	34,16
	Aralık	-1,49	29,96	29,96
2019	Ocak	0,53	0,53	30,94
	Şubat	-0,15	0,37	28,67
	Mart	1,33	1,71	29,26
	Nisan	3,95	5,72	30,77
	Mayıs	0,47	6,22	26,75
	Haziran	1,27	7,57	24,69
	Temmuz	1,07	8,72	23,24
	Ağustos	0,38	9,12	14,10
	Eylül	1,88	11,18	9,47
	Ekim	-0,42	10,71	7,31
	Kasım	-0,47	10,20	8,55
	Aralık	1,33	11,66	11,66

Kaynak: DPÖ

3 DIŞ TİCARET VE TURİZM

(KKTC Ticaret Dairesi tarafından hazırlanan 2019 yılı Aralık ayına ait ihracat ve ithalat verileri temin edilemediğinden, ilgili dönem için güncelleme yapılamamıştır).

3.1 İHRACAT VE İTHALAT GELİŞMELERİ

Ticaret Dairesi tarafından açıklanan ihracat ve ithalat verilerine göre 2019 Ekim ayı ihracat rakamı bir önceki yılın aynı ayına kıyasla yüzde 13,7 artmış, 2019 Kasım ayında ise binde 5 azalmıştır. KKTC'nin 2018 ve 2019 yılı Ocak - Kasım toplamına bakıldığında, 2018 yılının ilgili döneminde yapılan ihracat toplamı 91 milyon ABD

doları iken, 2019 yılının aynı döneminde 77 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir. İthalat rakamı ise, 2019 yılı Ekim ve Kasım aylarında önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla yüzde 8,8 ve 19,4 azalmıştır. Ocak - Kasım dönemi toplamına bakıldığında ise, 2018 yılında 1,5 milyar ABD doları olan ithalat toplamının 2019 yılında 1,3 milyar ABD dolarına düştüğü görülmektedir.

Tablo 3.1: İhracat ve İthalat

	İhracat (ABD doları)			İthalat (ABD doları)		
	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim
Ocak	10.005.511	6.449.109	-35,5	140.243.668	123.827.461	-11,7
Şubat	14.786.580	10.992.833	-25,7	133.232.746	111.868.969	-16,0
Mart	12.136.186	11.551.179	-4,8	157.426.888	117.065.385	-25,6
I. Çeyrek	36.928.277	28.993.121	-21,5	430.903.302	352.761.815	-18,1
Nisan	11.138.772	11.623.131	4,3	161.867.887	127.574.284	-21,2
Mayıs	9.388.843	8.479.251	-9,7	163.653.077	124.605.290	-23,9
Haziran	6.285.919	3.554.821	-43,4	129.217.286	88.349.340	-31,6
II. Çeyrek	26.813.534	23.657.203	-11,8	454.738.250	340.528.914	-25,1
Temmuz	7.259.446	5.160.900	-28,9	144.922.049	135.341.494	-6,6
Ağustos	5.461.530	5.234.251	-4,2	103.706.085	99.991.763	-3,6
Eylül	5.405.404	4.160.402	-23,0	109.084.319	125.531.659	15,1
III. Çeyrek	18.126.380	14.555.553	-19,7	357.712.453	360.864.916	0,9
Ekim	4.830.251	5.490.731	13,7	130.357.355	118.923.222	-8,8
Kasım	4.450.560	4.428.876	-0,5	138.251.198	111.413.952	-19,4
Aralık						
IV. Çeyrek	9.280.811	9.919.607	6,9	268.608.553	230.337.174	-14,2
Yıl Toplamı (Ocak – Kasım)	91.149.002	77.125.484	-15,4	1.511.962.558	1.284.492.819	-15,0

Kaynak: Ticaret Dairesi

Not: 1) Kıbrıs Rum kesimine yapılan ihracat dâhil değildir. 2) 2019 yılı ithalat ve ihracat rakamları geçici rakamlardır.

2019 yılı Ocak – Kasım döneminde toplam ithalat içerisinde en büyük paya sahip olan yakıt kalemi 2018 yılının aynı dönemine göre ABD doları bazında yüzde 3,8 azalmış, ancak toplam içerisindeki payı yüzde 10,7'den yüzde 12,1'e yükselmiştir. İkinci en yüksek paya sahip taşıt araçları kalemi de benzer şekilde ABD doları bazında bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 4 azalmış ancak toplam içerisindeki payı yüzde

6,8'den yüzde 7,7'ye yükselmiştir. Üçüncü en yüksek paya sahip inşaat demiri kalemi ithalat toplamı ise bir önceki yılın aynı dönemine göre ABD doları bazında yüzde 36,7 düşmüş ve toplam içerisindeki payı da yüzde 3,9'dan yüzde 2,9'a gerilemiştir. İthalat kalemleri arasından seçilmiş sekiz kalemin toplam içerisindeki payları 2018 yılında yüzde 30, 2019'da ise yüzde 28,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 3.2: Önemli İthal Malları (ABD doları)

Mal Cinsi	2018*	Genel Toplam İçindeki Payı	2019*	Genel Toplam İçindeki Payı	Yüzde Değişim
Yakıt	161.243.793	10,7	155.047.533	12,1	-3,8
Taşıt Araçları	102.405.162	6,8	98.288.077	7,7	-4,0
İnşaat Demiri	58.754.035	3,9	37.182.733	2,9	-36,7
Mobilya ve Aksamları	32.630.109	2,2	12.442.467	1,0	-61,9
Sanayi Tipi Makineler	29.001.889	1,9	20.611.538	1,6	-28,9
Telefon Cihazları	25.423.047	1,7	16.545.894	1,3	-34,9
Cep Telefonları	24.325.853	1,6	15.669.402	1,2	-35,6
Elektrik Malzemeleri	19.675.681	1,3	13.286.354	1,0	-32,5
Genel İthalat Toplamı	1.511.962.558	30,0	1.284.492.817	28,7	-15,0

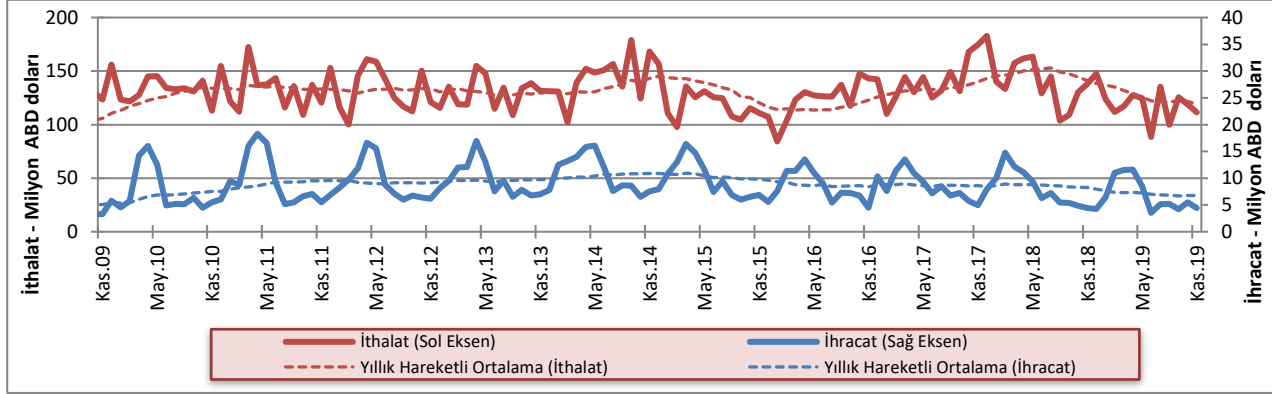
Kaynak: Ticaret Dairesi

* Ocak – Kasım verisi.

KKTC'nin ihracat ve ithalatının Kasım 2009 ve Kasım 2019 dönemleri arasındaki 10 yıllık seyri incelendiği zaman, her yılın ilk yarısında artan ihracat hacminin, ikinci yarıda düştüğü görülmektedir. Buna karşılık ihracat toplamının yıllık hareketli ortalaması 2010 – 2014 arası dönemde istikrarlı bir artış eğilimi sergilediği, 2015 yılı Mayıs ayı sonrası dönemde ise düşüşe geçtiği ve yatay bir seyir izlemeye başladığı görülmektedir.

İthalatta ise, 2009 yılının Şubat ayından itibaren gerçekleşen en düşük seviye, 2019 yılının Haziran ayında 88 milyon ABD doları ile kaydedilmiştir. İthalatın yıllık hareketli ortalamasına bakıldığında, Eylül 2016 sonrası dönemde yükselişe geçtiği, ancak Ekim 2018 sonrası dönemde tekrar düşmeye başladığı görülmektedir.

Grafik 3.1: İthalat ve İhracat

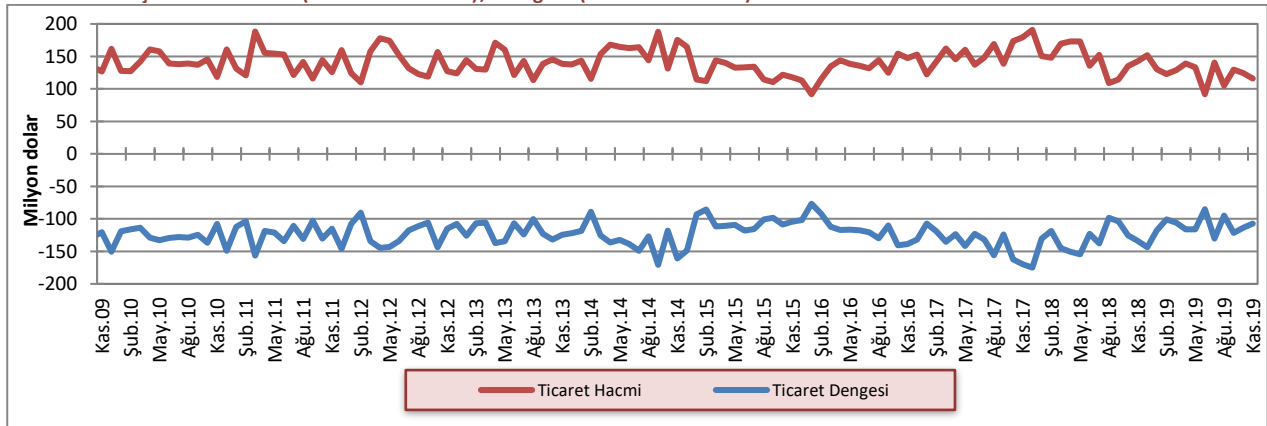

Kaynak: Ticaret Dairesi

İhracatın ithalatı karşılama oranının düşük olması nedeniyle KKTC'nin dış ticaretinin artması, dış ticaret açığının artması anlamına gelmekte ve ülke ekonomisinin dışa bağımlılığının arttığına işaret etmektedir. 2019 yılı Kasım ayında, 2018 yılının aynı dönemine kıyasla ticaret hacmi 142,7 milyon ABD dolarından 115,8 milyon ABD dolarına gerilemiş, dış ticaret açığı ise ilgili dönemlerde sırasıyla 133,8 milyon ve 106,9 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

2006 - 2010 yılları arasında ihracatın ithalatı karşılama oranı ortalama olarak yüzde 5 seviyesinde gerçekleşirken, 2011 - 2014 döneminde yüzde 7,3 seviyesine ulaşmıştır. 2015 ve 2017 yıllarında bu oran yüzde 7,1 ve 2018 yılında ise ortalama yüzde 5,5 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılına bakıldığında, Ocak – Kasım dönemi ortalamasının yüzde 5,9 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Grafik 3.2: Dış Ticaret Hacmi (ihracat + ithalat), Dengesi (ihracat - ithalat)

Kaynak: Ticaret Dairesi

2018 yılı tamamında AB Őlkeleri, Diğer Avrupa Őlkeleri Orta Doğu ve Arap Őlkeleri ve Diğer Őlkeler gruplarının toplam ihracat içindeki paylarında bir Önceki yıla kıyasla artış kaydedilirken, Tũrkiye'nin payında ise dũŐŐ gerçekleşmiştir.

2018 yılının tamamı ile 2019 yılının Ocak – Kasım dŕnemi kıyaslandığında, Tũrkiye, Diğer Avrupa Őlkeleri ve Orta Doğu ve Arap Őlkeleri'ne yapılan ihracat paylarında artış, AB Őlkeleri ve Diğer Őlkeler'e yapılan ihracatın payında ise dũŐŐ gŕzlemlenmiŐtir.

Tablo 3.3: KKTC'nin Őlke Gruplarına Gŕre İhracatı (yũzde pay)

Yıllar	Tũrkiye	AB	Diğer Avrupa Őlkeleri	Orta Doğu ve Arap Őlkeleri	Diğer Őlkeler
2006	47,6	15,0	15,1	17,8	4,5
2007	58,4	15,8	8,8	11,6	5,4
2008	49,9	20,5	5,9	17,0	6,7
2009	54,2	18,5	1,7	19,5	6,1
2010	46,4	12,2	3,6	32,3	5,5
2011	53,3	8,3	1,3	32,0	5,1
2012	51,0	7,7	1,0	35,7	4,6
2013	52,2	7,6	2,3	31,9	6,0
2014	60,1	3,7	0,6	31,1	4,5
2015	56,1	5,2	3,2	30,2	5,3
2016	62,5	10,2	0,9	22,7	3,7
2017	60,4	7,9	1,6	21,1	9,0
2018	51,7	10,3	2,5	25,9	9,6
2019 (Ocak – Kasım)	52,8	2,4	2,8	36,7	5,3

Kaynak: Ticaret Dairesi

KKTC'nin gerçekleştirdiği toplam ithalat içinde en bũyũk paya sahip olan Tũrkiye'nin payı 2018 yılsonu itibarıyla yũzde 58,8'dir. 2017 yılı ile kıyaslandığında, 2018 yılı tamamında Tũrkiye, Diğer Avrupa Őlkeleri, Orta Doğu ve Arap Őlkeleri ve Diğer Őlkeler'den yapılan ithalatın payında Önceki yıla gŕre artış, AB Őlkelerinden ve Uzak Doğu Őlkeleri'nden yapılan ithalatın paylarında azalış gerçekleşmiştir.

2019 yılı Ocak – Kasım dŕneminde bakıldığında, Tũrkiye'nin payı yũzde 62,2, AB Őlkelerinden yapılan ithalatın payı ise yũzde 15,2'dir. 2018 yılının tamamı ile kıyaslandığında Tũrkiye, Uzak Doğu Őlkeleri ve Orta Doğu Őlkeleri'nden yapılan ithalatın payında artış, AB Őlkeleri, Diğer Avrupa Őlkeleri ve Diğer Őlkeler gruplarının paylarında ise azalış gŕrũlmektedir.

Tablo 3.4: KKTC'nin Őlke Gruplarına Gŕre İthalatı (yũzde pay)

Yıllar	Tũrkiye	AB	Uzak Doğu Őlkeleri	Diğer Avrupa Őlkeleri	Orta Doğu ve Arap Őlkeleri	Diğer Őlkeler
2006	68,8	18,0	6,0	1,2	4,8	1,2
2007	67,9	16,1	7,3	2,6	4,3	1,8
2008	69,8	14,0	6,5	4,7	3,4	1,6
2009	69,6	15,5	6,6	2,3	4,0	2,0
2010	70,9	15,6	5,7	1,9	4,3	1,6
2011	68,6	16,8	4,9	2,5	5,2	2,0
2012	72,4	14,5	4,8	1,7	4,8	1,8
2013	66,7	15,8	6,6	3,8	5,4	1,7
2014	64,7	15,5	8,1	4,6	4,9	2,2
2015	64,5	18,1	7,7	3,0	4,7	2,0
2016	60,4	20,9	8,7	3,3	4,5	2,2
2017	58,6	21,7	8,4	3,4	4,9	2,7
2018	58,8	19,6	8,2	4,9	5,5	2,8
2019 (Ocak – Kasım)	62,2	15,2	9,6	3,8	6,6	2,6

Kaynak: Ticaret Dairesi

3.2 TURİZM

2018 yılının dördüncü çeyreğinde 419.928 olan toplam gelen yolcu sayısı, 2019 yılının aynı döneminde yüzde 8,3 artarak 454.951 olmuştur. Dördüncü çeyrekte KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısı 2018 yılının aynı dönemine göre yüzde 13,7 artarken, 3. ülke uyruklu

yolcuların sayısı yüzde 9,5 azalmıştır. 2019 yılı toplamına bakıldığı zaman, KKTC'ye gelen T.C. uyruklu yolcu sayısının 2018 yılı toplamına göre binde 1, toplam gelen yolcu sayısının ise binde 5 azaldığı görülmektedir.

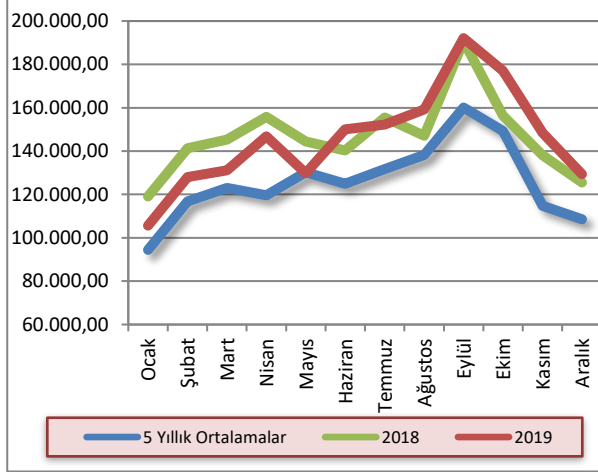
Tablo 3.5: KKTC'ye Hava ve Deniz Yolu ile Gelen Yolcu Sayısı

Dönem	T.C. Uyruklu			3. Ülke Uyruklu			Toplam		
	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim
Ocak	97.305	82.519	-15,2	21.783	23.111	6,1	119.088	105.630	-11,3
Şubat	108.195	96.692	-10,6	33.105	31.336	-5,3	141.300	128.028	-9,4
Mart	108.825	95.869	-11,9	36.534	35.218	-3,6	145.359	131.087	-9,8
I. Çeyrek	314.325	275.080	-12,4	91.422	89.665	-1,9	405.747	364.745	-10,1
Nisan	121.905	113.446	-6,9	33.919	33.322	-1,8	155.824	146.768	-5,8
Mayıs	113.104	97.306	-14,0	31.320	32.538	3,9	144.424	129.844	-10,1
Haziran	110.425	118.512	7,3	29.852	31.539	5,7	140.277	150.051	7,0
II. Çeyrek	345.434	329.264	-4,6	95.091	97.399	2,4	440.525	426.663	-3,1
Temmuz	119.565	117.512	-1,7	35.983	34.735	-3,5	155.548	152.247	-2,1
Ağustos	111.635	122.807	10,0	35.512	36.443	2,6	147.147	159.250	8,2
Eylül	146.028	147.043	0,7	44.702	45.080	0,8	190.730	192.123	0,7
III. Çeyrek	377.228	387.362	2,7	116.197	116.258	0,1	493.425	503.620	2,1
Ekim	115.111	134.597	16,9	41.235	42.530	3,1	156.346	177.127	13,3
Kasım	104.610	121.143	15,8	33.436	27.265	-18,5	138.046	148.408	7,5
Aralık	102.712	111.019	8,1	22.824	18.397	-19,4	125.536	129.416	3,1
IV. Çeyrek	322.433	366.759	13,7	97.495	88.192	-9,5	419.928	454.951	8,3
Toplam	1.359.420	1.358.465	-0,1	400.205	391.514	-2,2	1.759.625	1.749.979	-0,5

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

2019 yılında gelen yolcu sayısı bir önceki yıl ve son beş yılın ortalamalarıyla karşılaştırıldığı zaman bu sayının Haziran ayına kadar 2018 yılının altında olduğu görülmektedir. Ancak 2019 yılı Haziran ayından itibaren gelen yolcu sayısının yılsonuna kadar 2018 yılı ve son 5 yıl ortalamasının üzerinde ilerlediği görülmektedir.

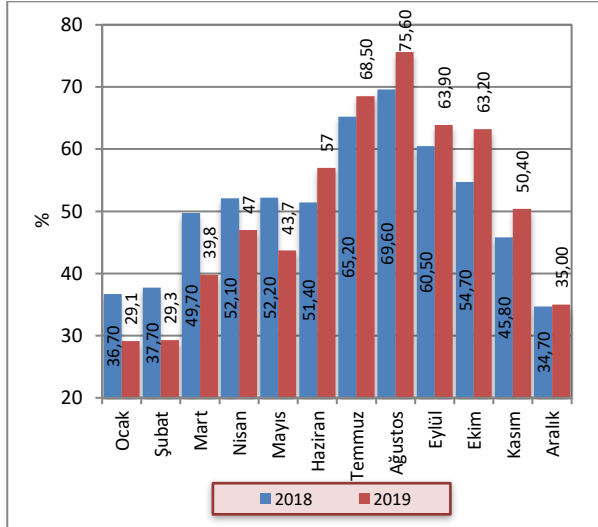
Grafik 3.3: 2019 Yılında Gelen Yolcu Sayısının 2018 Yılı ve Son 5 Yıllık Ortalamalarıyla Karşılaştırılması

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ülkemizde bulunan turistik tesislerin 2018 ve 2019 yılları itibarıyla doluluk oranları incelendiği zaman 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 45,1 olan doluluk 2019 yılının aynı döneminde yüzde 49,5'e yükseldiği görülmektedir. 2018 yılı tamamında yüzde 50,8 olarak gerçekleşen doluluk oranı 2019 yılında yüzde 50,2'ye gerilemiştir. 2019 yılı içerisinde en düşük doluluk oranı yüzde 29,1 ile Ocak ayında, en yüksek doluluk oranı ise yüzde 75,6 ile Ağustos ayında gerçekleşmiştir.

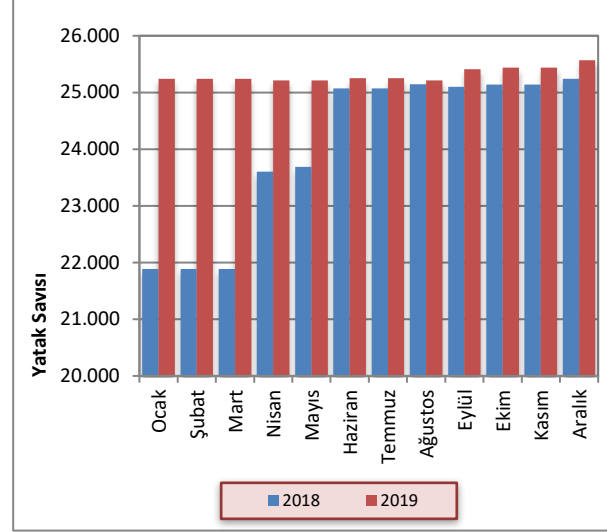
Grafik 3.4: Aylar İtibarıyla Yatak Doluluk Oranı (%)

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Sektörün 2018 yılı dördüncü çeyreğinde 25.241 olan yatak kapasitesinin 2019 yılsonunda 25.570'e ulaştığı görülmektedir.

Grafik 3.5: Yatak Kapasitesi

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Ocak - Aralık 2018 tarihleri arasında kara kapılarından KKTC'ye yapılan girişler incelendiğinde, Güney Kıbrıs'tan yapılan girişlerin 2018 yılının ikinci çeyreğinden itibaren yükselmeye başladığı görülmektedir. 2018 ve 2019 yıllarının dördüncü çeyrek verileri kıyaslandığında, toplam girişlerin artış gösterdiği ve bu artışa etki eden Güney Kıbrıs uyrukluların girişlerinin genel toplamdaki payının yüzde 55,32 olduğu gözlemlenmektedir. 2018 ve 2019 yıllarının tamamı incelendiğinde, Güney Kıbrıs uyrukluların girişlerinin yüzde 46,1, diğer ülke

vatandaşları tarafından yapılan girişlerin de yüzde 19 arttığı görülmektedir. İlgili yılların tamamı kıyaslandığında, toplam girişler sırasıyla 3.427.937 ve 4.531.644 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının ilk ayından itibaren Ağustos ayına kadar artış gösteren toplam girişler, bu aydan itibaren düşüşe geçerek Aralık ayı sonunda 346.711 olarak gerçekleşmiştir. Yılın en düşük toplam giriş rakamı 252.622 ile Şubat ayında, en yüksek toplam giriş ise 493.624 ile Ağustos ayında gerçekleşmiştir.

Tablo 3.6: Aylar İtibarıyla Kara Kapılarından Uyruklarına Göre KKTC'ye Yapılan Girişler

Uyruk	Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ocak	93.241	152.451	82.017	112.207	175.258	264.658
Şubat	83.267	139.516	88.643	113.106	171.910	252.622
Mart	97.704	182.463	120.484	149.119	218.188	331.582
Nisan	106.602	203.143	137.044	184.496	243.646	387.639
Mayıs	110.945	208.708	151.169	191.193	262.114	399.901
Haziran	123.941	228.747	151.981	195.225	275.922	423.972
Temmuz	133.585	224.977	162.629	212.027	296.214	437.004
Ağustos	180.729	261.727	191.970	231.897	372.699	493.624
Eylül	186.477	212.741	192.924	205.454	379.401	418.195
Ekim	183.490	205.057	195.681	207.930	379.171	412.987
Kasım	178.571	202.907	156.019	159.842	334.590	362.749
Aralık	188.539	212.944	130.285	133.767	318.824	346.711
Toplam	1.667.091	2.435.381	1.760.846	2.096.263	3.427.937	4.531.644

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

KKTC'deki turistik tesislerde konaklayan kişi sayısı toplamı 2018 ve 2019 yılında sırasıyla 1.143.206 ve 1.160.680 olarak gerçekleşmiştir. Gecelemelerin ise aynı dönemlerde sırasıyla 4.291.944 ve 4.456.543 olarak gerçekleştiği görülmektedir. Gecelemeler toplamının turistik tesislerde konaklayan kişi sayısına

bölünmesi ile elde edilen ortalama konaklama süresi 2018 yılında TC uyruklular için 3 gece, diğer ülke vatandaşları için ise 6 gece olarak hesaplanmıştır. Bu rakamların 2019 yılında da aynı seviyede gerçekleştiği görülmektedir.

Tablo 3.7: Uyruklara Göre Konaklayan Kişi Sayısı ve Gecelemeler

	Konaklayan Kişi Sayısı			Gecelemeler		
	2018	2019	Yüzde Değişim	2018	2019	Yüzde Değişim
TC	776.428	773.936	-0,3	2.358.310	2.339.638	-0,8
Diğer	317.434	336.184	5,9	1.826.486	2.003.944	9,7
KKTC	49.344	50.560	2,5	107.148	112.961	5,4
Toplam	1.143.206	1.160.680	1,5	4.291.944	4.456.543	3,8

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

4 BÜTÇE GELİŞMELERİ

4.1 2019 YILI DÖRDÜNCÜ ÇEYREK SONUÇLARI

2019 mali yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla, KKTC bütçe gelir toplamında yüzde 25,5 artış olurken gider toplamında yüzde 47,5 artış olmuştur. Bu değişimlerin ardından bütçe gelirleri ve bütçe giderleri 2019 yılı dördüncü çeyreğinde sırasıyla 2.113,2 ve 2.660,7 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılının dördüncü çeyreğinde 120,3 milyon TL açık veren kamu maliyesi, 2019 yılının aynı döneminde 547,5 milyon TL açık vermiştir.

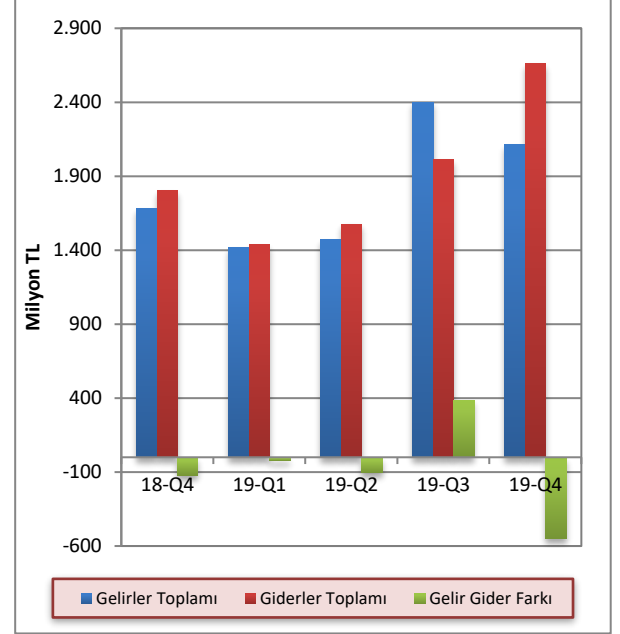
Tablo 4.1: Bütçe Dengesi (Milyon TL)

	2018		2019		% Değişim
	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	Yıllık Gerçekleşme	Ekim-Aralık Gerçekleşme	
Bütçe Gelirleri	5.502,4	1.683,7	7.402,9	2.113,2	25,5
Bütçe Giderleri	5.452,3	1.804,0	7.688,5	2.660,7	47,5
Bütçe Dengesi	50,1	-120,3	-285,6	-547,5	355,1

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2018 yılının tamamında elde edilen 5.502,4 milyon TL tutarındaki bütçe gelirleri toplamının yüzde 30,6'sı dördüncü çeyrek içinde tahsil edilmiştir. 2019 yılında elde edilen toplam bütçe gelirlerinin ise yüzde 28,5'i dördüncü çeyrekte tahsil edilmiştir. 2019 yılı içinde hizmet ve faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan 7.688,5 milyon TL'nin yüzde 34,6'sı dördüncü çeyrek içinde kullanılmıştır. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 33,1 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.1: Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.2 GELİRLER

2019 mali yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre 429,5 milyon TL artış göstererek 2.113,2 milyon TL olmuştur. Bütçe gelirleri içerisinde en büyük paya sahip vergi gelirleri kalemi toplamı 2019 yılı dördüncü çeyreği içinde 1.465,8 milyon TL olmuştur. Vergi gelirleri toplamı 2018 yılının aynı döneminde 1.123,7 milyon TL idi. Bütçe gelirleri içinde ikinci en yüksek paya sahip olan vergi dışı gelirler kalemi 2019 yılı dördüncü çeyreğinde önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 10,8 artış göstermiş ve 327,3 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı dördüncü çeyreği içinde alınan bağış, yardım ve krediler kalemi ve diğer gelirler kalemi ise sırasıyla 152,3 milyon TL ve 167,8 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

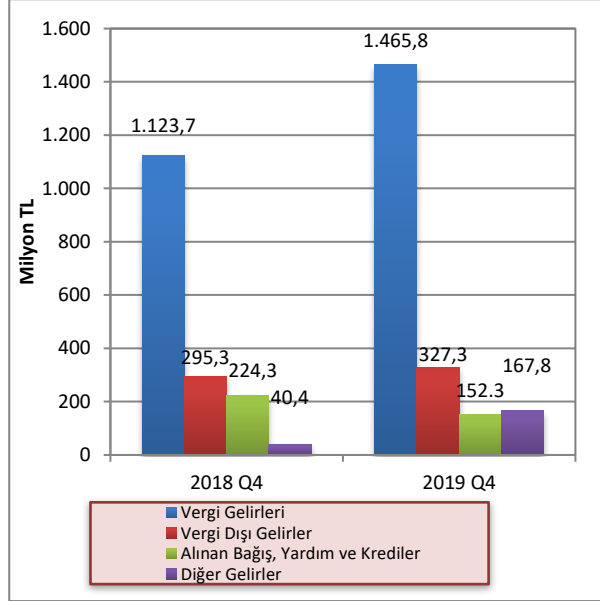
Tablo 4.2: Bütçe Gelirleri (Milyon TL)

	2018 Ekim-Aralık	2019 Ekim-Aralık	% Değişim
Vergi Gelirleri	1.123,7	1.465,8	30,4
Vergi Dışı Gelirler	295,3	327,3	10,8
Alınan Bağış, Yardım ve Krediler	224,3	152,3	-32,1
Diğer Gelirler	40,4	167,8	315,3
Toplam	1.683,7	2.113,2	25,5

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2018 yılının dördüncü çeyreğinde alınan bağış, yardım ve krediler kaleminin toplam bütçe gelirleri içindeki payı yüzde 13,3 iken, 2019 yılı aynı döneminde yüzde 7,2 olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemler içinde vergi gelirleri kaleminin payı yüzde 66,7 iken yüzde 69,4, vergi dışı gelirler kaleminin payı ise yüzde 17,5 iken, yüzde 15,5 olarak gerçekleşmiştir. Diğer gelirler kalemi ise yüzde 2,4 iken, yüzde 7,9 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 4.2: Bütçe Gelirlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.3 GİDERLER

2019 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla bütçe giderleri toplamı, bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 47,5 artış göstermiş ve 1.804 milyon TL'den 2.660,7 milyon TL'ye yükselmiştir. Söz konusu dönemlerde cari transferler, mal ve hizmet alım giderleri ile personel giderleri kalemlerinde sırasıyla yüzde 36,1, 148,7 ve 57,3 seviyelerinde artış olmuştur.

KKTC bütçesinin cari transferler gider kalemi, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde 1.067,3 milyon TL olmuştur. Bu dönemde 2018 yılının aynı dönemine göre yüzde 57,3 artış gösteren personel giderleri kalemi 933,7 milyon TL seviyesine ulaşmıştır. Sermaye giderleri ve transferler kalemi ise aynı dönemler içinde yüzde 36,1 düşüş göstermiş ve 2019 yılı dördüncü çeyreğinde 136,8 milyon TL olmuştur.

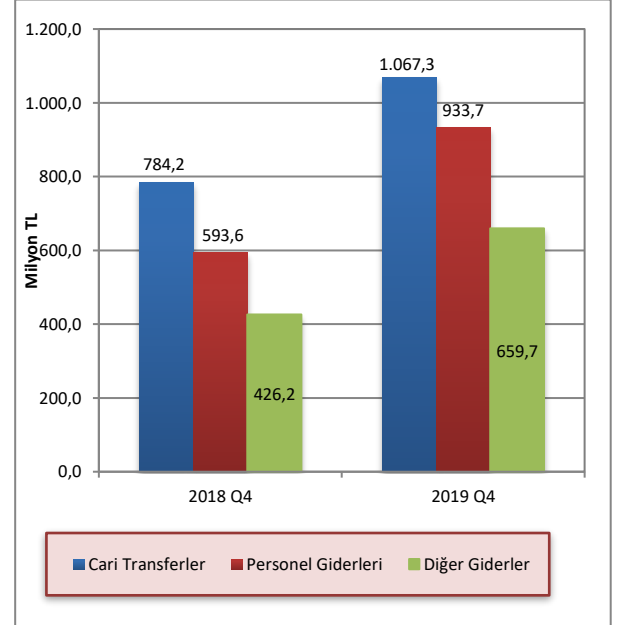
Tablo 4.3: Bütçe Giderleri (Milyon TL)

	2018 Ekim-Aralık	2019 Ekim-Aralık	% Değişim
Cari Transferler	784,2	1.067,3	36,1
Personel Giderleri	593,6	933,7	57,3
Sermaye Giderleri ve Transferler	214,1	136,8	-36,1
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	180,9	449,9	148,7
Diğer Giderler	31,2	73,0	134,0
Toplam	1.804,0	2.660,7	47,5

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Personel giderleri kaleminin toplam giderler içindeki payı, 2018 yılı dördüncü çeyreği içinde yüzde 32,9 iken, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 35,1 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2018 yılı dördüncü çeyreğinde bütçe giderleri toplamının yüzde 43,5'ini oluşturan cari transferler kaleminin payı, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 40,1 olmuştur. Personel giderleri ile cari transferler kalemleri toplamının bütçe giderleri içindeki payı, 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 76,4 iken 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 75,2 olarak gerçekleşmiştir.

Grafik 4.3: Bütçe Giderlerinin Dağılımı (Milyon TL)

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Not: Diğer giderler kalemi içerisinde sermaye giderleri ve transferler ve mal ve hizmet alım giderleri yer almaktadır.

4.4 BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2019 yılı tamamında bütçe giderleri ve gelirleri toplamları sırasıyla 7.688,5 milyon TL ve 7.402,9 milyon TL olmuştur. Bu rakamlarla birlikte 2018-2019 yılları arasında bütçe gelirleri yüzde 34,5 artış gösterirken, bütçe giderlerindeki artış yüzde 41 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe gelirleri içerisinde en yüksek paya sahip vergi gelirleri kalemi 2019 yılında 2018 yılına kıyasla yüzde 31,1 artış göstermiş ve 4.948,2 milyon TL'ye ulaşmıştır. Bütçe gelirleri içerisinde ikinci en yüksek paya sahip vergi dışı gelirler kalemi 2019 yılında bir önceki yıla göre yüzde 43,5 artış göstererek 1.589,6 milyon TL seviyesine yükselmiştir.

2018 yılında 487,5 milyon TL seviyesinde gerçekleşen alınan bağış, yardım ve krediler kalemi toplamı, 2019 sonu itibarıyla önceki yıla kıyasla yüzde 18,8 artış

göstererek 579 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Diğer gelirler kalemi ise 2018-2019 yılları arasında yüzde 116,7 artış göstererek 286,1 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı tamamında bütçe giderleri içerisinde en yüksek paya sahip cari transferler kalemi, 2019 yılı sonunda önceki yıla göre yüzde 29,8 artış göstererek 3.344,8 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiştir. Bütçe giderleri içerisinde ikinci en yüksek paya sahip personel giderleri kalemi yüzde 39,4 yükselerek 2.780,2 milyon TL olmuştur. 2019 yılı sonunda mal ve hizmet giderleri kalemi, 2018 yılına kıyasla yüzde 168,2 artış göstererek 1.130,1 milyon TL seviyesine yükselmiştir. Bütçe toplam gelir - giderleri incelendiğinde 2018 yılında 50,1 milyon TL fazla veren bütçe dengesi, 2019 yılı sonunda 285,6 milyon TL açık vermiştir.

Tablo 4.4: Bütçe Uygulama Sonuçları (Milyon TL)

	2018 Yılı Gerçekleşme	2019 Yılı Gerçekleşme	2018 – 2019 Değişim (%)	
Gelirler	Vergi Gelirleri	3.775,4	4.948,2	31,06
	Vergi Dışı Gelirler	1.107,5	1.589,6	43,53
	Alınan Bağış Yardım Krediler	487,5	579,0	18,77
	Diğer Gelirler	132,0	286,1	116,74
	Genel Toplam	5.502,4	7.402,9	34,54
Giderler	Cari Transferler	2.577,3	3.344,8	29,78
	Personel Giderleri	1.995,0	2.780,2	39,36
	Sermaye Giderleri ve Transferleri	339,5	242,3	-28,63
	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	421,3	1.130,1	168,24
	Diğer Giderler	119,2	191,1	60,32
	Genel Toplam	5.452,3	7.688,5	41,01
Gelirler - Giderler	50,1	-285,6		

Kaynak: Maliye Bakanlığı

4.5 FINANSMAN DENGESİ

Bütçe gelirlerinden T.C. kredileri ve iç borçlanma kalemlerinin çıkarılması suretiyle elde edilen toplam gelir rakamı ile bütçe giderleri arasındaki farka eşit olan finansman dengesi, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde 2018 yılının aynı dönemine göre düşüş göstermiş ve 547,5 milyon TL açık vermiştir. Bütçe açığının kapatılması için finansman kaynağı olarak kullanılan T.C. kredileri toplamı 2018 yılı dördüncü çeyreğinde 31,2 milyon TL olarak gerçekleşmiş, bu dönemde ise kullanılmamıştır.

Vergi gelirleri kalemi 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki yılın aynı dönemine göre 342,1 milyon TL, vergi dışı gelirler kalemi ise 32 milyon TL artış göstermiştir. Bu değişimlere bağlı olarak yerel gelirler kalemi yüzde 34,4 artmış ve 1.960,9 milyon TL'ye ulaşmıştır.

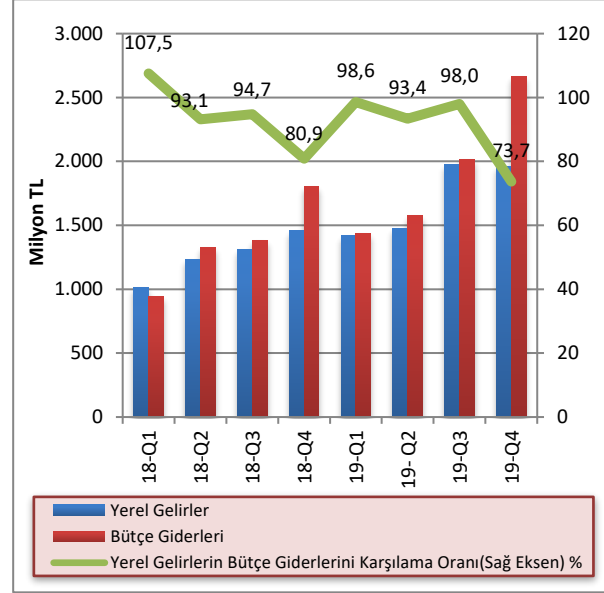
Tablo 4.5: Finansman Dengesi (Milyon TL)

	2018 Ekim – Aralık	2019 Ekim - Aralık
Bütçe Gelirleri – (T.C. Kredi + İç Borçlanma)	1.652,5	2.113,2
1. Yerel Gelirler	1.459,4	1.960,9
Vergi Gelirleri	1.123,7	1.465,8
Vergi Dışı Gelirler	295,3	327,3
Diğer Gelirler	40,4	167,8
2. Dış Yardımlar	193,1	152,3
T.C. Yardımları	193,1	152,3
Bütçe Giderleri	1.804,0	2.660,7
Personel Giderleri	593,6	933,7
Cari Transferler	784,2	1.067,3
Sermaye Giderleri	214,1	136,8
Diğer Giderler	212,1	522,9
Finansman Dengesi	-151,5	-547,5
Finansman	31,2	0,0
T.C. Kredileri	31,2	0,0
İç Borçlanma	0,0	0,0

Kaynak: Maliye Bakanlığı

2019 yılı dördüncü çeyreği itibarıyla oluşan bütçe rakamlarına göre, yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama oranı yüzde 73,7 olmuştur. Aynı oran 2018 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 80,9 idi.

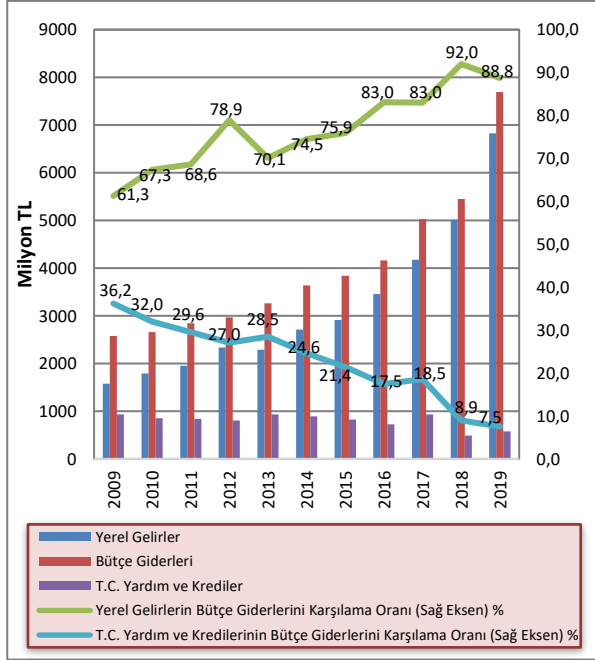
Grafik 4.4: Çeyrekler İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe gelirlerinden T.C. yardım ve kredilerinin çıkarılması sonucu oluşan yerel gelirler toplamının bütçe giderlerini karşılama oranı son 10 yılda yüzde 60 seviyelerinden, 2019 bütçesinde yüzde 88,8 seviyesine ulaşmıştır. Bu oran 2018 bütçesinde yüzde 92 seviyesinde gerçekleşmiştir. Yerel gelirler ile bütçe giderleri arasındaki açığın giderilmesi için en önemli finansman kaynağı olan T.C. yardım ve krediler rakamının son 10 yıllık dönemde bütçe giderlerini karşılama oranı ise yüzde 36 seviyelerinden yüzde 7,5 seviyesine gerilediği görülmektedir. 2018 yılında ise bu oranın yüzde 8,9 seviyesinde gerçekleştiği görülmektedir. Yerel gelirlerimizle bütçe giderlerini karşılama anlamında son 10 yıllık dönemde olumlu bir tablo ortaya çıksa da, gelirler bütçe giderlerinin tamamını karşılayamamakta ve bütçe açığı sorunu yaşanmaya devam etmektedir.

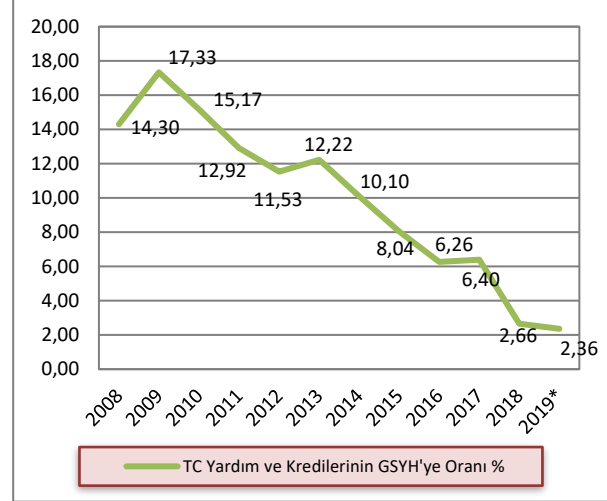
Grafik 4.5: Yıllar İtibarıyla Yerel Gelirlerin Bütçe Giderlerini Karşılama Oranı

Kaynak: Maliye Bakanlığı

Bütçe açığının kapatılmasında önemli bir kalem olarak kullanılan T.C. yardım ve kredilerinin ülkemiz GSYH'ye oranı incelendiğinde yıllar itibarıyla bir düşüş yaşandığı görülmektedir. 2009 yılında yüzde 17,3 olan Türkiye Cumhuriyeti'nden alınan bağış, yardım ve kredilerin GSYH'ye oranı, 2018 sonu itibarıyla yüzde 2,7 seviyesinde gerçekleşmiştir. 2019 yılı GSYH tahmin verisi kullanılarak yapılan hesaplama sonucunda bu oranın yüzde 2,4 seviyesinde gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Grafik 4.6: T.C.Yardım ve Kredilerinin GSYH'ye Oranı (%)

Kaynak: Maliye Bakanlığı, İstatistik Kurumu

*2019 yılı için GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

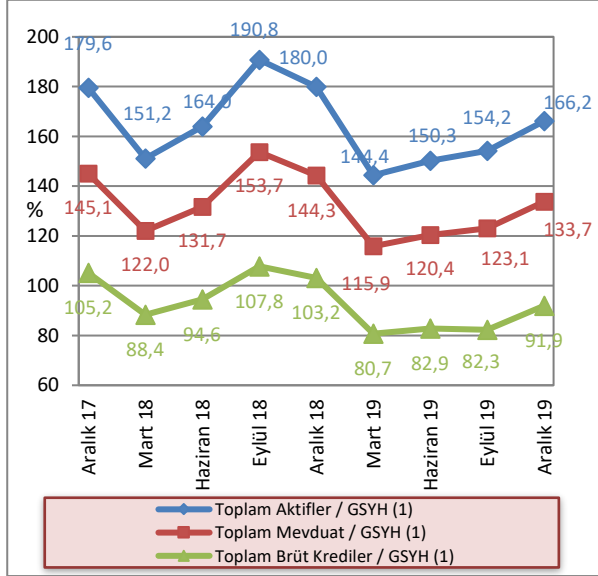
5 PARASAL VE FİNANSAL GELİŞMELER

5.1 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN GENEL GÖRÜNÜMÜ

5.1.1 FİNANSAL DERİNLEŞME

2019 yılı dördüncü çeyrek finansal derinleşme rakamları bir önceki çeyreğe göre artış göstermiştir. Toplam brüt kredilerin GSYH'ye oranı yüzde 82,3'ten yüzde 91,9'a, toplam aktiflerin GSYH'ye oranı yüzde 154,2'den yüzde 166,2'ye, toplam mevduatın GSYH'ye oranı yüzde 123,1'den yüzde 133,7'ye yükselmiştir.

Grafik 5.1: Finansal Derinleşme (%)

Kaynak: KKTCMB, DPÖ

Not: (1) 2019 yılı için DPÖ'nün GSYH tahmin rakamı kullanılmıştır.

5.1.2 BANKACILIK SEKTÖRÜNÜN PERFORMANS RASYOLARI

Sektörde, nakit ve nakit benzeri kalemlerin toplam aktifler içindeki payı 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 32,54'e yükselmiştir. Bu oran bir önceki yılın aynı döneminde yüzde 30,14 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2018 Aralık sonu itibarıyla yüzde 17,86 olan SYSR, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde 0,29 puan azalarak yüzde 17,57'ye gerilemiştir.

TGA'nın brüt krediler içindeki payı, 2019 yılının Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 5,64'ten yüzde 5,61'e gerilemiştir.

Mevduatın krediye dönüşüm oranını gösteren brüt kredilerin mevduata oranı, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 1,91 puan artmış ve yüzde 68,74 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2018 yılı Aralık ayında yüzde 57,33 seviyesinde olan brüt kredilerin aktif toplamı içerisindeki payı, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 55,32 seviyesine gerilemiştir. Bir önceki çeyrek döneme göre ise 1,96 puan artmıştır.

Brüt kredilerde 2019 yılı dördüncü çeyrekte bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 11,75 oranında artış gerçekleşmiştir. Önceki yılın aynı döneminde brüt kredilerde yüzde 4,28 oranında azalış olmuştur.

2019 yılı üçüncü çeyreğinde yüzde 2,21 artan mevduat, 2019 yılı dördüncü çeyrekte yüzde 8,64'lük artış göstermiştir.

2019 Eylül ayı sonu itibarıyla 9,18 olan finansal kaldıraç oranı, 2019 yılının son çeyreğinde 9,61 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Tablo 5.1: Performans Rasyoları

	2018		2019		
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	Ara.
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler / Top. Aktifler (%)	30,14	30,44	30,77	32,10	32,54
SYSR (%)	17,86	17,79	18,29	19,02	17,57
TGA / Brüt Krediler (%)	5,53	5,47	5,42	5,64	5,61
Brüt Krediler / Top. Mevduat (%)	71,50	69,68	68,81	66,83	68,74
Brüt Krediler / Top. Aktifler (%)	57,33	55,92	55,15	53,36	55,32
Brüt Kredilerdeki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	-4,28	4,85	2,64	-0,72	11,75
Mevduattaki Çeyrek Büyüme Hızı (%)	-6,11	7,59	3,95	2,21	8,64
Finansal Kaldıraç¹	9,66	9,72	9,56	9,18	9,61

Kaynak: KKTCMB

Not: (1) Yabancı Kaynaklar / Toplam Özkaynaklar

5.1.3 BANKACILIK SEKTÖRÜNDE YOĞUNLAŞMA

2019 yılı dördüncü çeyrekte aktif büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın sektör içindeki payının yüzde 55,41, ilk on bankanın toplam aktifler içindeki payının ise yüzde 80,16 olarak gerçekleştiği görülmektedir.

Aynı dönemde brüt krediler büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 57,6, ilk on bankanın payı ise yüzde 82,05 düzeyindedir.

Mevduat büyüklüğü açısından en büyük beş bankanın toplam mevduatlar içindeki payı yüzde 56,97, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,23 seviyesindedir.

Söz konusu dönemde özkaynaklar büyüklüğü açısından ilk beş bankanın toplam özkaynaklar içindeki payı yüzde 54,35, ilk on bankanın payı ise yüzde 81,01 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Bankalara borçlar kaleminin büyüklüğü açısından ilk beş bankanın sektör içindeki payı yüzde 62,8, ilk on bankanın payı ise yüzde 89,58 düzeyindedir.

Tablo 5.2: Bankacılık Sektöründe Yoğunlaşma (%)

İlk Beş Bankanın Sektör İçindeki Payları	2018		2019		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Aktifler	55,07	55,85	56,20	56,03	55,41
Brüt Krediler	56,90	53,12	56,18	56,40	57,60
Mevduat	56,54	57,46	57,72	57,04	56,97
Bankalara Borçlar	63,07	67,67	63,51	67,19	62,80
Özkaynaklar	51,90	52,87	53,54	54,41	54,35
İlk On Bankanın Sektör İçindeki Payları					
Aktifler	78,54	79,73	79,71	79,84	80,16
Brüt Krediler	81,58	79,70	81,68	81,76	82,05
Mevduat	79,80	80,91	81,12	81,24	81,23
Bankalara Borçlar	91,84	94,09	92,13	92,06	89,58
Özkaynaklar	79,80	80,18	80,49	80,83	81,01

Kaynak: KTCMB

5.1.4 BANKA, ŞUBE, PERSONEL VE ATM SAYISI

Bankacılık sektöründe faaliyet gösteren banka sayısı 2019 yılı Aralık ayı sonunda 21'dir. Sektördeki 21

bankanın 2'si kamu eliyle yönetilen banka, 14'ü özel sermayeli banka ve 5'i şube bankasıdır.

Tablo 5.3: Banka Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Özel Sermayeli Bankalar	14	14	14	14	14	14	14	14	14
Şube Bankaları	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Toplam	21	21	21	21	21	21	21	21	21

Kaynak: KTCMB

Sektörde hizmet sunum birimi olan banka şubesi sayısı, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde 232'dir. Şube sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında, toplam şube sayısının yüzde 68,97'sinin

özel sermayeli bankalara, yüzde 16,81'inin şube bankalarına, yüzde 14,22'sinin ise kamu eliyle yönetilen bankalara ait olduğu görülmektedir.

Tablo 5.4: Şube ve Personel Sayılarının Gelişimi

Şube Sayısının Gelişimi (adet)									
	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	33	32	33	33	33	33	33	33	33
Özel Sermayeli Bankalar	161	161	160	159	157	158	159	160	160
Şube Bankaları	39	39	39	39	39	39	39	39	39
Toplam	233	232	232	231	229	230	231	232	232
Personel Sayısının Gelişimi (kişi)									
	Ara.17	Mar.18	Haz.18	Eyl.18	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	558	554	550	547	546	537	534	528	522
Özel Sermayeli Bankalar	2.024	2.038	2.042	2.062	2.075	2.077	2.078	2.096	2.122
Şube Bankaları	524	519	528	531	527	526	533	539	549
Toplam	3.106	3.111	3.120	3.140	3.148	3.140	3.145	3.163	3.193

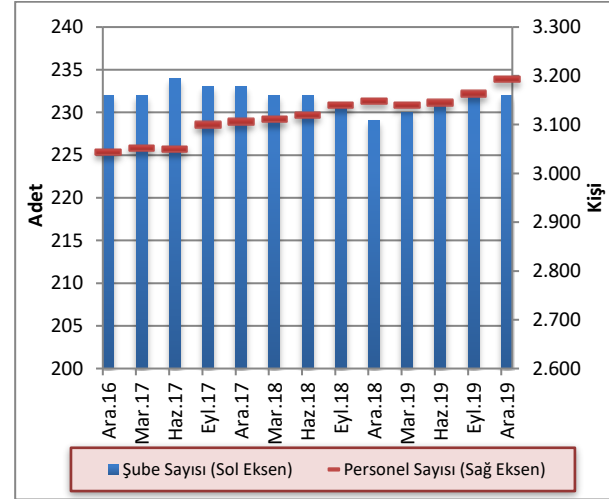
Kaynak: KKTCCMB

Sektörde istihdam edilen personel sayısı, Eylül 2019 - Aralık 2019 döneminde 30 kişi artarak 3.163'ten 3.193'e yükselmiştir. Söz konusu personelin 522'si kamu eliyle yönetilen bankalarda, 2.122'si özel sermayeli bankalarda ve 549'u şube bankalarında çalışmaktadır. Bu dönemde, özel sermayeli bankalardaki personel sayısı 2.096'dan 2.122'ye, şube bankalarının personel sayısı 539'dan 549'a yükselmiş, kamu eliyle yönetilen bankalardaki personel sayısı ise 528'den 522'ye gerilemiştir.

Aralık 2018 - Aralık 2019 arasındaki bir yıllık dönemde bankacılık sektöründe çalışan personel sayısı, 45 kişi artarak 3.148'den 3.193'e ulaşmıştır. Söz konusu dönemde personel sayısındaki değişim banka grupları bazında incelendiğinde, özel sermayeli bankalarda istihdam 47 kişi, şube bankalarında 22 kişi artarken, kamu eliyle yönetilen bankalarda 24 kişi azalmıştır.

2019 yılının son çeyreğinde sektörde çalışan personelin yüzde 16,35'inin kamu eliyle yönetilen bankalara, yüzde 66,46'sının özel sermayeli bankalara, yüzde 17,19'unun ise şube bankalarına ait olduğu görülmektedir.

Grafik 5.2: Personel ve Şube Sayısının Gelişimi

Kaynak: KKTCCMB

Sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 2019 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla 507'dir. ATM sayılarının banka gruplarına göre dağılımına bakıldığında 229 ATM ile şube bankaları ilk sırada yer almaktadır. Şube bankalarını 221 ATM ile özel sermayeli bankalar, 57 ATM ile kamu eliyle yönetilen bankalar takip etmektedir. Aralık 2018- Aralık 2019 döneminde sektörde faaliyet gösteren bankalara ait ATM sayısı 484'ten 507'ye yükselmiştir.

Tablo 5.5: ATM Sayısındaki Gelişmeler

	Ara.18	Mar.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	55	58	58	57	57
Özel Sermayeli Bankalar	207	210	216	221	221
Şube Bankaları	222	219	222	225	229
Toplam	484	487	496	503	507

Kaynak: KKTCCMB

5.2 BANKACILIK SEKTÖRÜ KONSOLİDE BİLANÇOSU

2019 yılı Eylül ayı sonunda 37.855,4 milyon TL seviyesinde olan bankacılık sektörünün aktif toplamı, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 7,79 oranında artarak 40.804,9 milyon TL'ye yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit ve nakit benzeri kalemlerde yüzde 9,26, brüt kredilerde yüzde 11,75 oranında artış, MDC'de yüzde 4,43, diğer aktiflerde ise yüzde 13,74 oranında azalış görülmüştür.

Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde sektörün toplam aktifleri yüzde 23,73 oranında artmıştır. Aynı dönemde

nakit ve nakit benzeri kalemler yüzde 33,56, brüt krediler yüzde 19,4, MDC ise yüzde 3,97 oranında artış göstermiştir. İlgili dönemde mevduat yüzde 24,19, özkaynaklar ise yüzde 24,28 oranında artmıştır.

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, Eylül 2019 - Aralık 2019 döneminde yüzde 8,64, özkaynaklar ise yüzde 3,44 oranında artmıştır.

Tablo 5.6: Bankacılık Sektörü Konsolide Bilançosu (Milyon TL)

	2018		2019		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2019 - 12/2019	12/2018 - 12/2019
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	9.940,9	10.792,9	11.354,1	12.151,4	13.277,2	9,26	33,56
MDC	2.043,4	2.255,0	2.184,8	2.223,0	2.124,5	-4,43	3,97
Toplam Brüt Krediler	18.906,1	19.824,0	20.347,3	20.200,3	22.573,4	11,75	19,40
Diğer Aktifler	2.089,8	2.580,9	3.008,3	3.280,7	2.829,8	-13,74	35,41
Aktif/Pasif Toplamı	32.980,2	35.452,8	36.894,5	37.855,4	40.804,9	7,79	23,73
Mevduat	26.441,8	28.449,2	29.572,1	30.224,8	32.837,3	8,64	24,19
Bankalara Borçlar	2.028,6	2.163,7	2.190,3	2.270,1	2.436,6	7,33	20,11
Diğer Pasifler	1.414,7	1.533,2	1.638,0	1.642,0	1.684,4	2,58	19,06
Özkaynaklar	3.095,1	3.306,7	3.494,1	3.718,5	3.846,6	3,44	24,28

Kaynak: KKTCMB

5.2.1 AKTİF / PASİF YAPISINDAKİ GELİŞMELER

2019 yılının son çeyreğinde, sektörün aktif toplamı içerisindeki en büyük pay, yüzde 55,32 ile brüt kredilere aittir. Brüt kredileri sırasıyla yüzde 32,54'lük payla nakit ve nakit benzeri kalemler, yüzde 6,93 ile diğer aktifler ve yüzde 5,21'lik payla MDC kalemi takip etmektedir.

Bankacılık sektörü Aralık 2018 - Aralık 2019 dönemi aktif yapısını oluşturan kalemlerin payları yönünden değerlendirildiğinde; nakit ve nakit benzeri kalemler ile diğer aktifler kalemlerinde artış, MDC ve brüt krediler kalemlerinde ise azalış olduğu görülmektedir.

Aralık 2019 itibarıyla, toplam pasifin yüzde 80,47'sini mevduat, yüzde 9,43'ünü özkaynaklar, yüzde 5,97'sini bankalara borçlar ve yüzde 4,13'ünü diğer pasifler oluşturmaktadır.

Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde bankacılık sektörünün pasif yapısını oluşturan kalemler payları yönünden değerlendirildiğinde, mevduat ve özkaynaklar kalemlerinin paylarında artış, bankalara borçlar ve diğer pasifler kalemlerinin paylarında azalış olduğu görülmektedir.

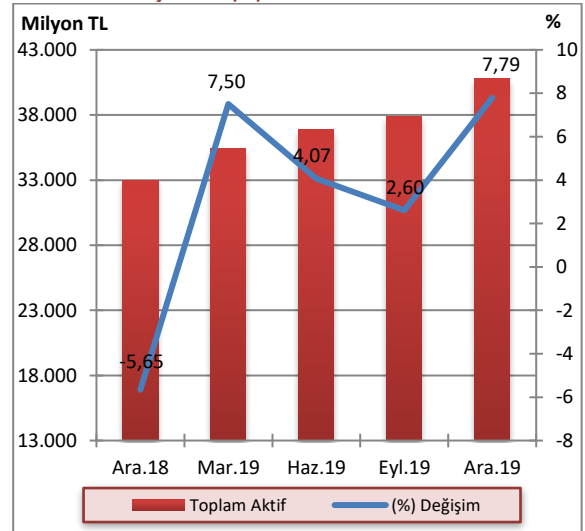
Tablo 5.7: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Kalemlerinin Yüzde Dağılımı (%)

Aktif	2018		2019		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	30,14	30,44	30,78	32,10	32,54
MDC	6,19	6,36	5,92	5,87	5,21
Toplam Brüt Krediler	57,33	55,92	55,15	53,36	55,32
Diğer Aktifler	6,34	7,28	8,15	8,67	6,93
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Pasif					
Toplam Mevduat	80,17	80,25	80,15	79,84	80,47
Bankalara Borçlar	6,15	6,10	5,94	6,00	5,97
Diğer Pasifler	4,29	4,32	4,45	4,34	4,13
Özkaynaklar	9,39	9,33	8,76	9,82	9,43
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün toplam aktifi 2019 yılının Mart ayında bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,5, Haziran ayında yüzde 4,07, Eylül ayında yüzde 2,6, Aralık ayında ise yüzde 7,79 oranında artış göstermiştir.

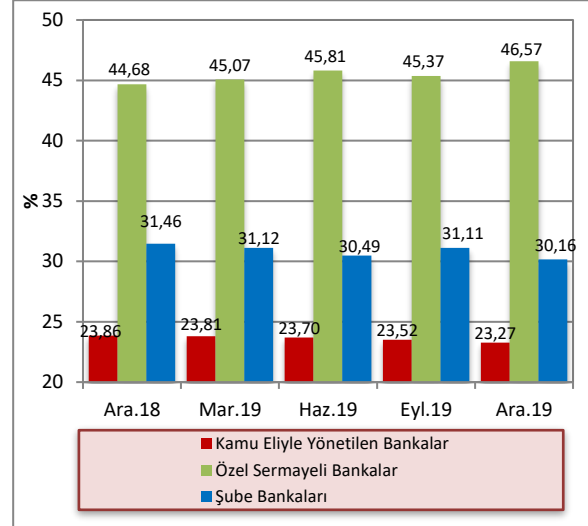
Grafik 5.3: Bankacılık Sektörünün Aktifleri ve Çeyrek Dönemlik Gelişimleri (%)

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının son çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla banka gruplarının aktif toplamındaki payları, özel sermayeli bankalar grubunda yüzde 45,37'den yüzde 46,57'ye yükselmiş, şube bankaları grubunda yüzde 31,11'den yüzde 30,16'ya, kamu eliyle yönetilen bankalar grubunda yüzde 23,52'den yüzde 23,27'ye gerilemiştir. Aralık 2018 – Aralık 2019 döneminde ise, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunda küçülme, özel sermayeli bankalar grubunda ise büyüme görülmüştür.

Grafik 5.4: Banka Gruplarının Sektörün Aktif Toplamındaki Payları (%)

Kaynak: KTCMB

2019 yılının son çeyreğinde, bir önceki çeyrek döneme göre, kamu eliyle yönetilen bankalar aktif toplamında yüzde 6,65, özel sermayeli bankalarda yüzde 10,63 ve şube bankalarında yüzde 4,5 artış olmuştur. Bir önceki

yılın aynı dönemine göre ise, aktif toplamı kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 20,69, özel sermayeli bankalarda yüzde 28,97, şube bankalarında ise yüzde 18,58 oranlarında artmıştır.

Tablo 5.8: Banka Grupları Bazında Toplam Aktiflerin Gelişimi (Milyon TL)

	2018		2019		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2019-12/2019	12/2018-12/2019
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	7.868,9	8.440,4	8.742,3	8.904,6	9.497,2	6,65	20,69
Özel Sermayeli Bankalar	14.734,3	15.978,6	16.903,0	17.176,5	19.003,1	10,63	28,97
Şube Bankaları	10.377,0	11.033,8	11.249,2	11.774,3	12.304,6	4,50	18,58
Toplam	32.980,2	35.452,8	36.894,5	37.855,4	40.804,9	7,79	23,73

Kaynak: KTCMB

2019 yılı Aralık ayı itibarıyla kredilerin TP ve YP dağılımına bakıldığında zaman TP kredilerin payının bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 47,79'dan yüzde 47,05'e gerilediği, YP kredilerin payının ise yüzde 52,21'den yüzde 52,95'e yükseldiği görülmektedir. TP

mevduat toplamının payı Aralık 2019 itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 40,27'den yüzde 39,63'e gerilemiş, YP mevduatın payı ise yüzde 59,73'ten yüzde 60,37'ye yükselmiştir.

Tablo 5.9: Krediler ve Mevduatın TP-YP Dağılımı (%)

	2018		2019		2019		2019		2019	
	Aralık		Mart		Haziran		Eylül		Aralık	
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP
Krediler	48,39	51,61	47,05	52,95	46,72	53,28	47,79	52,21	47,05	52,95
Mevduat	40,10	59,90	37,71	62,29	38,34	61,66	40,27	59,73	39,63	60,37

Kaynak: KTCMB

5.2.2 NAKİT VE NAKİT BENZERİ KALEMLER

Bankacılık sektörü nakit ve nakit benzeri kalemlerini oluşturan nakit değerler, merkez bankasından alacaklar, BPP işlemlerinden alacaklar ve bankalardan alacaklar kalemlerinin toplamı, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 9,26 artarak 12.151,4 milyon TL'den 13.277,2 milyon TL'ye yükselmiştir.

Bu dönemde, nakit değerler kaleminde 2,5 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kaleminde 704,5 milyon TL, bankalardan alacaklar kaleminde 486,7 milyon TL

artış, BPP işlemlerinden alacaklar kaleminde ise 67,9 milyon TL düşüş gerçekleşmiştir.

2018 yılı Aralık ayı sonunda 9.940,9 milyon TL olan nakit ve nakit benzeri kalemler, 2019 yılı Aralık ayı sonunda 13.277,2 milyon TL seviyesine yükselmiştir. İlgili dönemde, nakit değerler 66,8 milyon TL, merkez bankasından alacaklar kalemi 616,1 milyon TL, BPP işlemlerinden alacaklar kalemi 687,8 milyon TL ve bankalardan alacaklar kalemi 1.965,6 milyon TL artmıştır.

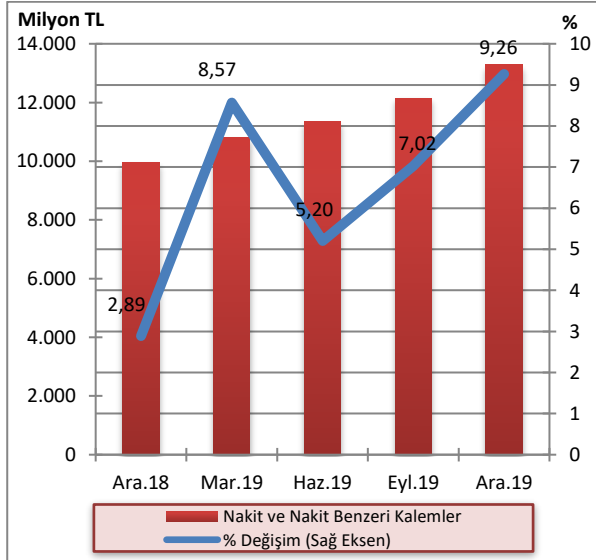
Tablo 5.10: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

	2018		2019		Yüzde Değişim	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2019 - 12/2019
Nakit Değerler	297,6	282,5	305,3	361,9	364,4	0,69
Merkez Bankasından Alacaklar	3.804,3	3.982,2	4.158,3	3.715,9	4.420,4	18,96
BPP İşlemlerinden Alacaklar	2.135,4	2.201,7	2.309,7	2.891,1	2.823,2	-2,35
Bankalardan Alacaklar	3.703,6	4.326,5	4.580,8	5.182,5	5.669,2	9,39
Toplam	9.940,9	10.792,9	11.354,1	12.151,4	13.277,2	9,26

Kaynak: KKTÇMB

Nakit ve nakit benzeri kalemler 2019 yılı ilk çeyrek itibarıyla yüzde 8,57, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 5,2, üçüncü çeyrek itibarıyla yüzde 7,02, son çeyrek itibarıyla ise yüzde 9,26 oranında artış göstermiştir.

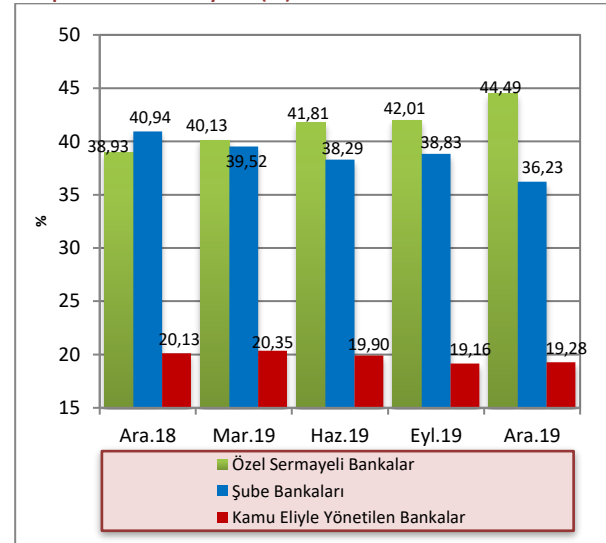
Grafik 5.5: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Çeyrek Dönemlere Göre Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla, özel sermayeli bankaların ve kamu eliyle yönetilen bankaların payında artış, şube bankalarının payında ise azalış gerçekleşmiştir. Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde özel sermayeli bankalar grubunda artış olurken, kamu eliyle yönetilen bankalar ve şube bankaları grubunda ise düşüş gerçekleşmiştir.

Grafik 5.6: Nakit ve Nakit Benzeri Kalemlerin Banka Gruplarına Göre Payları (%)

Kaynak: KKTÇMB

5.2.3 KREDİLER

2019 yılı Aralık ayı itibarıyla 13.930,7 milyon TL olan işletme kredileri, geçmiş dönemlerde olduğu gibi krediler toplamı içinde birinci sırada yer almaktadır. Bunu, 5.121,5 milyon TL ile tüketici kredileri izlemektedir.

Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde işletme kredileri 11.285,8 milyon TL'den 13.930,7 milyon TL'ye, tüketici kredileri ise 4.524,6 milyon TL'den 5.121,5 milyon TL'ye yükselmiştir.

Tablo 5.11: Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı (Milyon TL)

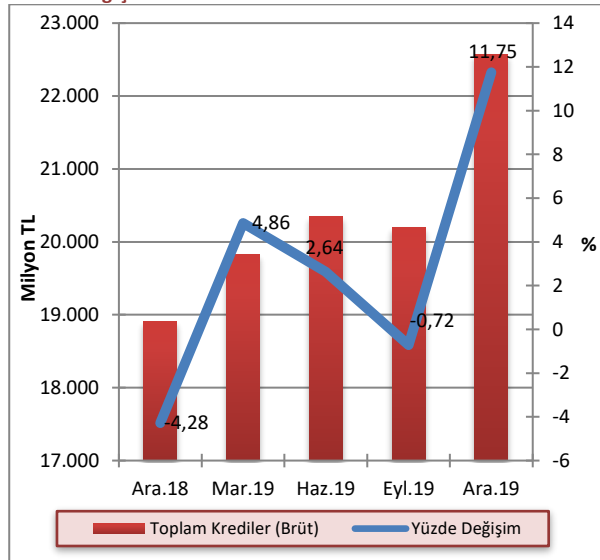
	2018		2019		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
İşletme Kredileri	11.285,8	11.896,4	12.364,5	12.274,1	13.930,7
Tüketici Kredileri	4.524,6	4.672,6	4.685,9	4.631,6	5.121,5
Kredi Kartları	457,3	452,9	493,2	541,6	556,7
İskonto ve İştira Senetleri	236,6	254,5	250,3	243,0	269,3
Diğer Yatırım Kredileri	98,0	100,6	96,9	89,5	124,7
İthalat Kredileri	3,8	3,9	4,2	3,8	4,2
Fon Kaynaklı Krediler	19,2	20,2	20,8	20,7	21,5
İhtisas Kredileri	32,7	38,5	37,2	32,8	40,6
İhracat Kredileri	2,9	2,4	0,9	1,9	1,8
KKTCMB Kaynaklı Krediler	7,9	8,3	8,7	8,4	0,0
KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Müşteri Adına Menkul Değer Alım Kredileri	0,5	0,4	0,3	0,0	0,0
İhracat Garantili Yatırım Kredileri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Diğer Krediler	1.192,2	1.288,0	1.281,7	1.212,9	1.236,3
Toplam Krediler	17.861,5	18.738,7	19.244,6	19.060,3	21.307,3

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Sektörün brüt kredilerinde, 2018 yılı Aralık ayı bir önceki çeyreğe göre yüzde 4,28 oranında düşüş gerçekleşmiştir. Brüt krediler önceki çeyreğe göre 2019 yılı ilk çeyrek itibarıyla yüzde 4,86, ikinci çeyrek itibarıyla yüzde 2,64 oranında artmış, üçüncü çeyrekte binde 7,2 oranında azalmış, son çeyrekte ise yüzde 11,75 oranında artış göstermiştir.

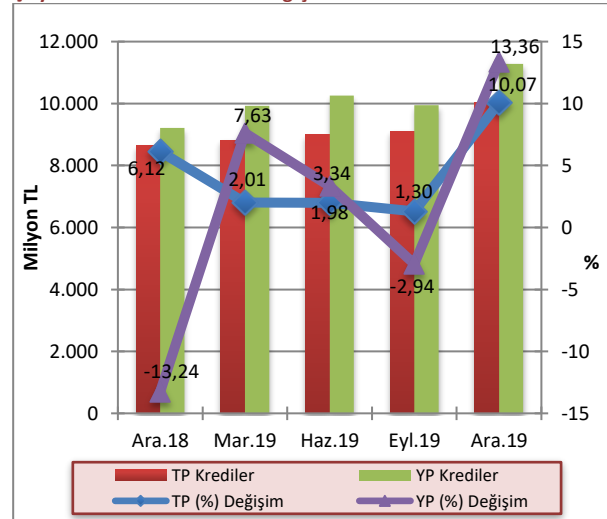
Grafik 5.7: Brüt Kredilerin Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının dördüncü çeyreğinde kredilerin 10.026 milyon TL'si TP cinsinden, 11.281,3 milyon TL'si YP cinsindedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden kredilerde yüzde 10,07, YP cinsinden kredilerde ise yüzde 13,36 oranında artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.8: Bankacılık Sektörü Kredileri TP ve YP Ayrımı ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

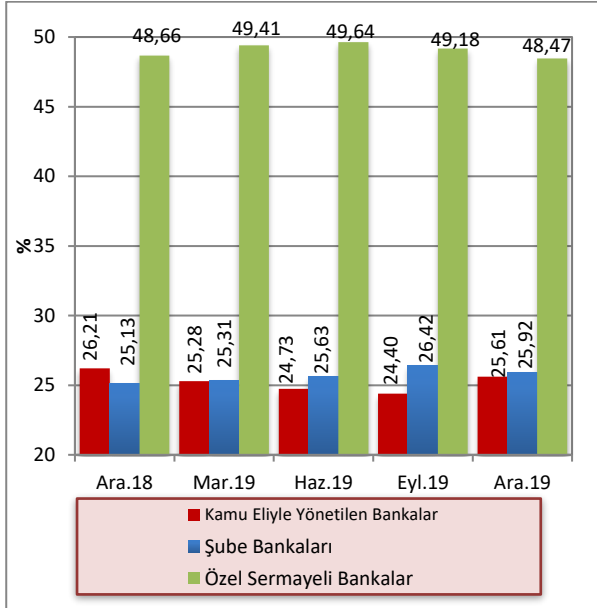

Kaynak: KKTCMB

Not: TGA dâhil değildir.

Brüt kredilerin banka gruplarına göre payları incelendiğinde, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 24,4'ten yüzde 25,61'e yükselmiş, özel sermayeli bankaların kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 49,18'den yüzde 48,47'ye, şube bankalarının kullandığı kredilerin toplam krediler içindeki payı ise yüzde 26,42'den yüzde 25,92'ye gerilemiştir. Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde özel sermayeli bankalar ve kamu eliyle yönetilen bankaların paylarında azalış, şube bankalarının payında ise artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.9: Banka Gruplarına Göre Brüt Kredilerin Payları (%)

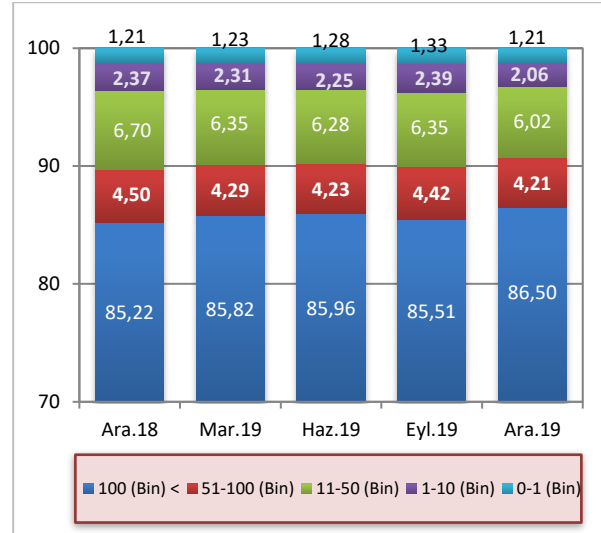

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılı dördüncü çeyreği sonunda 100 bin TL'den büyük kredilerin toplam krediler içindeki payı yüzde 86,5 olmuştur.

Söz konusu dönemde, kredi büyüklüklerinde ikinci sırayı yüzde 6,02'lik payla 11-50 bin TL dilimindeki krediler almaktadır. 51-100 bin TL ve 1-10 bin TL tutarlarındaki krediler ise, toplam kredilerin sırasıyla yüzde 4,21 ve yüzde 2,06'sını oluşturmaktadır. Sektördeki en düşük kredi kullanımı ise, yüzde 1,21'lik payla bin TL'ye kadar olan krediler diliminde gerçekleşmiştir.

Grafik 5.10: Kredi Tutarlarının Toplam Krediler İçindeki Payı (%)

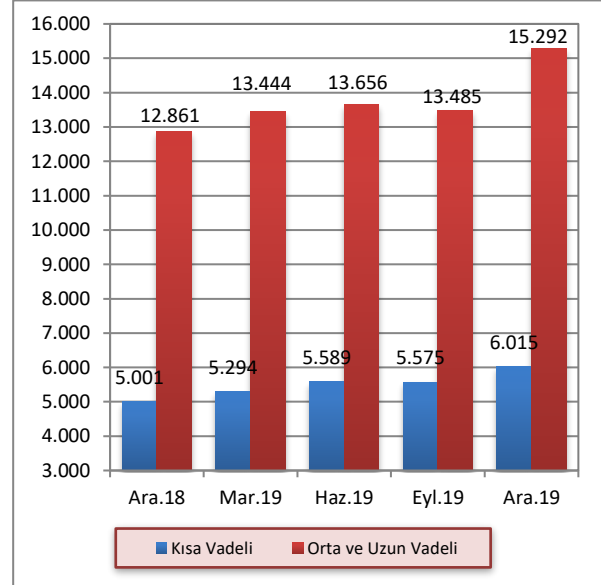

Kaynak: KKTÇMB

Not: TGA dâhil değildir.

Kısa vadeli krediler, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyrek döneme göre 5.575,4 milyon TL'den 6.015,4 milyon TL'ye, orta ve uzun vadeli krediler ise 13.484,9 milyon TL'den 15.291,9 milyon TL'ye yükselmiştir. Aralık 2018 – Aralık 2019 döneminde kısa vadeli kredilerde yüzde 20,28, orta ve uzun vadeli kredilerde ise yüzde 18,9 oranında artış olmuştur.

Grafik 5.11: Kredilerde Vade Yapısı (Milyon TL)

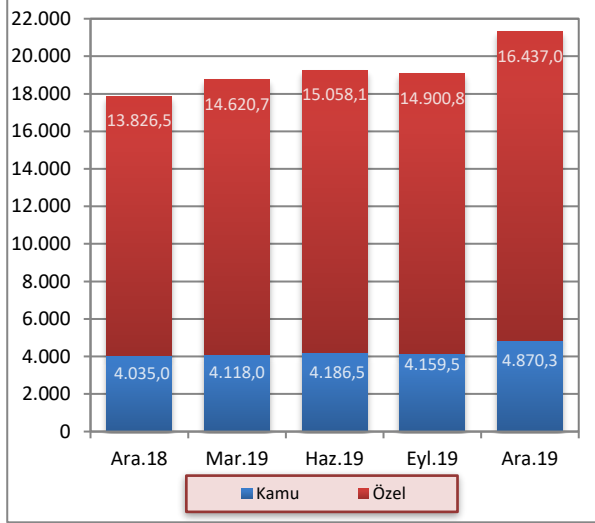
Kaynak: KKTÇMB

Not: Vadesi 1 yıla kadar olan krediler kısa vadeli olarak sınıflandırılmaktadır.

2019 yılı Aralık ayı itibarıyla bankacılık sektörü toplam kredilerinin yüzde 77,14'ü özel sektöre, yüzde 22,86'sı ise kamu sektörüne kullanılmıştır. Söz konusu dönemde kamu kesiminin kullandığı krediler bir önceki çeyreğe göre 4.159,5 milyon TL'den 4.870,3 milyon TL'ye, özel kesim kredileri ise 14.900,8 milyon TL'den 16.437,0 milyon TL'ye yükselmiştir.

Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde kamu kesimine kullanılan kredilerde yüzde 20,7, özel kesime kullanılan kredilerde ise yüzde 18,88 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.12: Kredilerde Kamu ve Özel Sektör Dağılımı (Milyon TL)

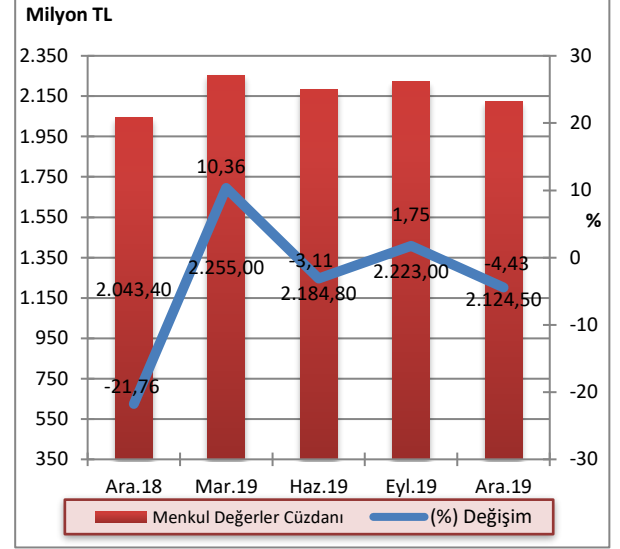

Kaynak: KKTCMB

5.2.4 MENKUL DEĞERLER CÜZDANI

MDC toplamı, 2019 yılı Aralık ayı itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre yüzde 4,43 oranında azalmıştır. MDC'de 2018 yılı Aralık ayı itibarıyla yüzde 21,76 oranında azalış, 2019 yılı Mart ayı itibarıyla yüzde 10,36 artış, Haziran ayı itibarıyla yüzde 3,11 oranında azalış, Eylül ayı itibarıyla ise yüzde 1,75 oranında artış gerçekleşmiştir.

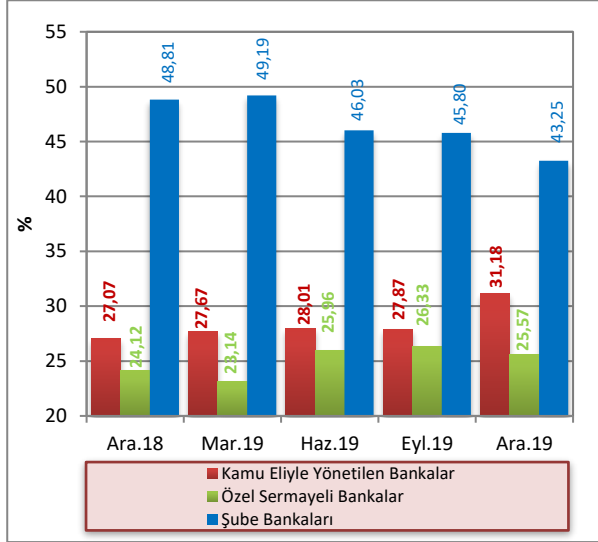
Grafik 5.13: Menkul Değerler Cüzdanı Toplamları ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişim

Kaynak: KKTCMB

2019 yılının dördüncü çeyreği sonu itibarıyla bir önceki çeyreğe kıyasla kamu eliyle yönetilen bankaların toplam MDC'deki payı yüzde 27,87'den yüzde 31,18'e yükselmiş, şube bankalarının payı yüzde 45,8'den yüzde 43,25'e, özel sermayeli bankaların payı ise yüzde 26,33'ten yüzde 25,57'ye gerilemiştir. Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde kamu eliyle yönetilen bankalar ve özel sermayeli bankaların paylarında artış, şube bankaları grubunun payında ise azalış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.14: Banka Gruplarına Göre Menkul Değerler Cüzdanının Payları (%)

Kaynak: KTCMB

5.2.5 MEVDUAT

Sektörün en önemli fon kaynağı olan mevduat, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 8,64 oranında artmıştır. Mevduat bir yıllık dönemde yüzde 24,19 oranında artış göstermiş ve 2019 yılı Aralık ayı sonunda 32.837,3 milyon TL olmuştur.

2019 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla, geçmiş dönemlerde olduğu gibi, en büyük payın 23.316,4 milyon TL ile tasarruf mevduatına ait olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla 6.443,5 milyon TL ile ticari mevduat, 2.624,6 milyon TL ile resmi mevduat izlemektedir. Aralık 2018 – Aralık 2019 döneminde; tasarruf mevduatında yüzde 22,65, ticari mevduatta yüzde 30,9 ve resmi mevduatta yüzde 36,85 oranında artış gerçekleşmiştir.

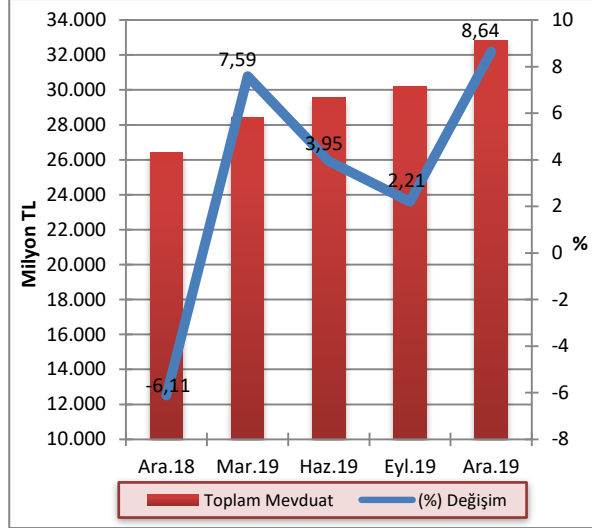
Tablo 5.12: Mevduatın Türlerine Göre Gelişimi (Milyon TL)

	2018		2019		Yüzde Değişim		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2019 – 12/2019	12/2018 – 12/2019
Tasarruf	19.010,8	20.574,6	21.290,5	21.283,6	23.316,4	9,55	22,65
Ticari	4.922,5	5.251,0	5.434,1	5.626,8	6.443,5	14,51	30,90
Resmi	1.917,8	2.103,5	2.260,8	2.860,6	2.624,6	-8,25	36,85
Diğer	590,7	520,1	586,7	453,8	452,8	-0,22	-23,35
Toplam Mevduat	26.441,8	28.449,2	29.572,1	30.224,8	32.837,3	8,64	24,19
Bankalara Borçlar	2.028,6	2.163,7	2.190,3	2.270,1	2.436,6	7,33	20,11
Bankalara Borçlar Dâhil Toplam Mevduat	28.470,4	30.612,9	31.762,4	32.494,9	35.273,9	8,55	23,90

Kaynak: KTCMB

Toplam mevduatta 2018 yılının son çeyreğinde, bir önceki çeyreğe göre yüzde 6,11 düşüş gerçekleşmiştir. Toplam mevduat 2019 yılının ilk çeyreği itibarıyla bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,59, ikinci çeyreği itibarıyla yüzde 3,95, üçüncü çeyreği itibarıyla yüzde 2,21, son çeyreğinde ise yüzde 8,64 oranında artış göstermiştir.

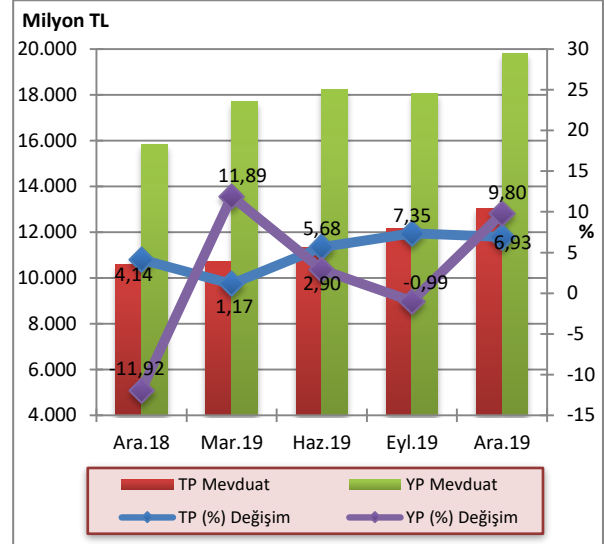
Grafik 5.15: Mevduatın Gelişimi ve Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi (%)

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılının dördüncü çeyreğinde mevduatın 13.014,3 milyon TL'sinin TP cinsinden, 19.823 milyon TL'sinin ise YP cinsinden oluştuğu gözlemlenmektedir. Söz konusu dönemde, bir önceki çeyrek döneme göre TP cinsinden mevduatta yüzde 6,93, YP cinsinden mevduatta ise yüzde 9,8 artış gerçekleşmiştir.

Grafik 5.16: Mevduatın TP-YP Ayrımı ile Çeyrek Dönemlik Yüzde Değişimi

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılı Aralık ayı sonunda bir önceki çeyrek döneme göre kamu eliyle yönetilen bankaların TP mevduatında yüzde 5,72, YP mevduatında yüzde 11,03 artış, özel sermayeli bankaların TP mevduatında yüzde 11,07, YP mevduatında ise yüzde 11,34 oranında artış gerçekleşmiştir. Aynı dönemde şube bankalarının TP mevduatında yüzde 3,15, YP mevduatında ise yüzde 5,65 artış görülmüştür.

Tablo 5.13: Banka Grupları İtibarıyla Mevduatın Gelişimi (Milyon TL)

	Eylül 2019			Aralık 2019			Yüzde Değişim 09/2019 -12/2019		
	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam	TP	YP	Toplam
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	4.168,6	3.506,5	7.675,1	4.407,1	3.893,3	8.300,4	5,72	11,03	8,15
Özel Sermayeli Bankalar	4.450,8	9.860,1	14.310,9	4.943,4	10.977,8	15.921,2	11,07	11,34	11,25
Şube Bankaları	3.551,8	4.687,0	8.238,8	3.663,8	4.951,9	8.615,7	3,15	5,65	4,57
Toplam Mevduat	12.171,2	18.053,6	30.224,8	13.014,3	19.823,0	32.837,3	6,93	9,80	8,64

Kaynak: KKTÇMB

Sektör mevduatındaki vade yoğunluğu, önceki dönemlerde olduğu gibi, yüzde 51,72'lik oranla bir ay vadeli mevduat toplamındadır. Bir ay vadeli mevduatı, yüzde 19,68'lik payla üç ay vadeli, yüzde 14,34'lük payla vadesiz, yüzde 10,37'lik payla bir yıl vadeli ve yüzde 3,89'lük payla 6 ay vadeli mevduat izlemektedir.

Mevduatın vade payı bir önceki çeyrek dönemle kıyaslandığında, 3 ay vadeli mevduatta 0,26, 6 ay vadeli

mevduatta 0,3 ve 1 yıl vadeli mevduatta 0,48 puan artış, vadesiz mevduatta 0,33, 1 ay vadeli mevduatta 0,11 puan düşüş gerçekleşmiştir.

Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde vadesiz ve 3 ay vadeli mevduatın paylarında sırasıyla 0,35 ve 0,96 puan artış, 1 ay vadeli, 6 ay vadeli ve 1 yıl vadeli mevduatın paylarında sırasıyla 0,25, 0,96 ve 0,1 puan düşüş olmuştur.

Tablo 5.14: Mevduatın Vade Dağılımı (%)

	2018		2019			Değişim (Puan)	
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık	09/2019-12/2019	12/2018-12/2019
Vadesiz	13,99	13,59	14,02	14,67	14,34	-0,33	0,35
1 Ay Vadeli	51,97	48,49	48,10	51,83	51,72	-0,11	-0,25
3 Ay Vadeli	18,72	22,90	23,40	19,42	19,68	0,26	0,96
6 Ay Vadeli	4,85	4,40	3,99	4,19	3,89	0,30	-0,96
1 Yıl Vadeli	10,47	10,62	10,49	9,89	10,37	0,48	-0,10
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektöründe mevduatın büyüklüğüne göre dağılımına bakıldığı zaman 2019 yılı Aralık ayı sonu itibarıyla bir önceki çeyrek döneme göre 0-5 Bin TL arası mevduat 325,8 milyon TL'den 335 milyon TL'ye, 5-10 bin TL arası mevduat 387 milyon TL'den 417,7 milyon TL'ye, 10-50 Bin TL arası mevduat 2.498,9 milyon TL'den 2.663,7 milyon TL'ye, 100 Bin TL üzeri mevduat

23.230,6 milyon TL'den 25.749,6 milyon TL'ye yükselirken, 50-100 bin TL arası mevduat ise 3.782,5 milyon TL'den 3.671,3 milyon TL'ye gerilemiştir. 2019 yılının son çeyreğinde, 100 Bin TL üzeri mevduatın toplam mevduat içindeki payı yüzde 78,42, 50-100 Bin TL arası mevduatın toplam mevduat içindeki payı ise yüzde 11,18 olarak gerçekleşmiştir.

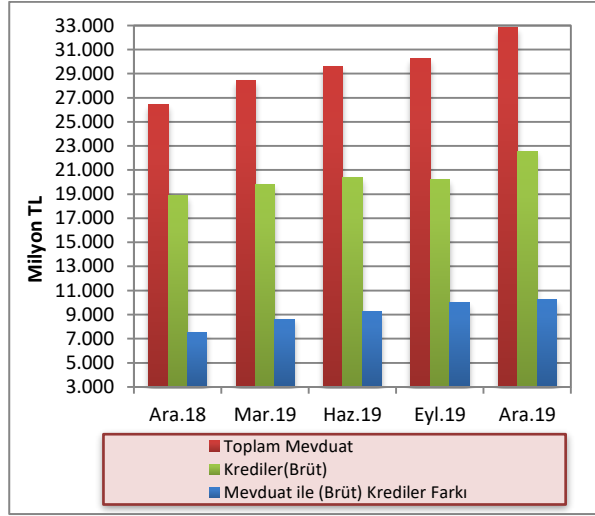
Tablo 5.15: Mevduatın Büyüklüğüne Göre Dağılımı (Milyon TL)

	2018		2019		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
0-5 Bin TL	319,3	312,8	444,2	325,8	335,0
5-10 Bin TL	375,2	375,5	395,0	387,0	417,7
10-50 Bin TL	2.453,7	2.443,4	2.482,0	2.498,9	2.663,7
50-100 Bin TL	3.885,2	3.920,1	3.555,2	3.782,5	3.671,3
100 Bin TL Üzeri	19.408,4	21.397,4	22.695,7	23.230,6	25.749,6
Toplam Mevduat	26.441,8	28.449,2	29.572,1	30.224,8	32.837,3

Kaynak: KKTCMB

Toplam mevduat ile brüt krediler arasında Eylül 2019 sonunda 10.024,5 milyon TL olan fark, 2019 yılı Aralık ayı sonunda 239,4 milyon TL artmış ve 10.263,9 milyon TL'ye yükselmiştir.

Grafik 5.17: Mevduatlar, Brüt Krediler ve Fark

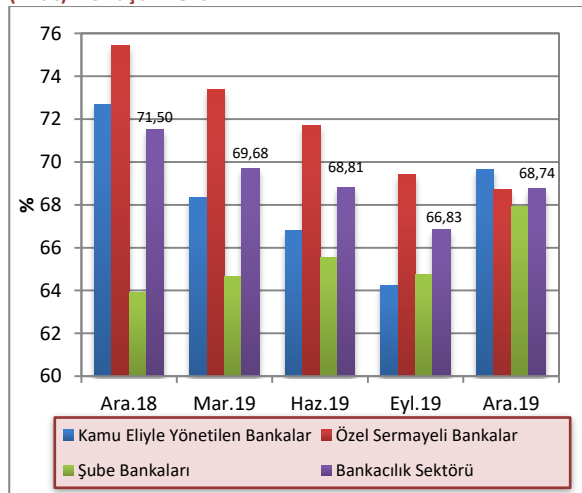

Kaynak: KKTCMB

Bankacılık sektörünün derinliği ile aracılık fonksiyonunun göstergelerinden biri olan kredilerin toplam mevduata oranı, 2019 yılının Eylül ayı sonunda yüzde 66,83 oranında gerçekleşmiş, 2019 yılının Aralık ayı sonunda ise yüzde 68,74 seviyesine yükselmiştir. Kredilerin toplam mevduata oranı bir yıllık dönemde 2,76 puan azalmıştır.

2019 yılının Aralık ayı sonunda mevduatın kredilere dönüşüm oranı banka grupları bazında incelendiği zaman, kamu eliyle yönetilen bankalar yüzde 69,65 ile ilk sırada yer almaktadır. Kamu eliyle yönetilen bankaları yüzde 68,72'lik oranla özel sermayeli bankalar takip etmektedir. Şube bankaları ise yüzde 67,91 dönüşüm oranına sahiptir.

Grafik 5.18: Banka Grupları Bazında Mevduatın Kredilere (Brüt) Dönüşüm Oranı

Kaynak: KKTCMB

5.2.6 ÖZKAYNAKLAR

Sektörün istikrarı ve sağlıklı gelişmesi açısından büyük önem taşıyan özkaynaklar, bir önceki çeyreğe göre yüzde 3,44 oranında artarak 2019 yılının dördüncü çeyreği sonunda 3.846,6 milyon TL düzeyine yükselmiştir.

Özkaynaklar Aralık 2018 – Aralık 2019 döneminde ise yüzde 24,28 oranında artış göstermiştir. Bir yıllık dönemde sektörün ödenmiş sermayesi 67,1 milyon TL, yedek akçeler ise 335,1 milyon TL artmıştır.

Tablo 5.16: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

	2018		2019		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Ödenmiş Sermaye	1.262,4	1.265,6	1.315,3	1.329,1	1.329,5
Yedek Akçeler	593,9	795,8	923,6	923,6	929,0
Sabit Kıymet Yeniden	0,9	1,7	2,0	2,2	2,4
Değerleme Fonu					
Menkul Değerler					
Değer Artış Fonu	140,7	158,4	158,4	150,1	170,8
Dönem Kârı (Zararı)	689,8	235,9	518,1	749,2	856,1
Geçmiş Yıllar Kârı (Zararı)	407,4	849,3	576,7	564,3	558,8
Toplam	3.095,1	3.306,7	3.494,1	3.718,5	3.846,6

Kaynak: KKTCMB

5.3 PARA ARZI

En dar tanımlı para arzı M1, 2019 yılının Eylül ayına göre 2019 yılı Aralık ayı sonunda yüzde 9,02 artmış, 6.775,1 milyon TL seviyesinden 7.386 milyon TL'ye yükselmiştir. M1 para arzında bir yıllık dönemde yüzde 28,97 oranında artış olmuştur.

Eylül 2019 sonunda 30.109,1 milyon TL düzeyinde olan M2 tanımlı para arzı, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde yüzde 10,15 artarak 33.164,4 milyon TL'ye yükselmiştir. M2 para arzı bir yıllık dönemde ise yüzde 23,53 oranında artış göstermiştir.

M2 para arzına resmi mevduat ve KKTC Merkez Bankası nezdindeki diğer mevduatın ilave edilmesiyle bulunan en geniş tanımlı para arzı M3, 2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre yüzde 7,96 artarak 33.243,7 milyon TL'den 35.890,4 milyon TL seviyesine yükselmiştir. M3'te bir önceki yılın aynı dönemine göre meydana gelen artış oranı ise yüzde 24,32'dir.

Tablo 5.17: Para Arzı Verileri (Milyon TL)

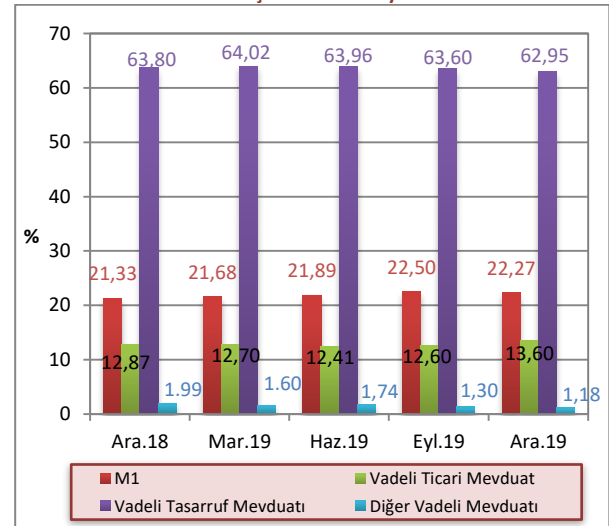
Yıllar	Dönem	M1	Yıllık Yüzde Değişim	M2	Yıllık Yüzde Değişim	M3	Yıllık Yüzde Değişim
2015	IV	2.841,2	28,50	14.215,8	19,66	15.109,8	19,35
2016	I	2.797,9	19,64	14.340,3	14,99	15.181,6	14,59
	II	2.976,9	17,54	14.620,3	10,66	15.593,1	10,93
	III	3.158,0	11,59	15.285,2	7,04	16.319,0	8,02
	IV	3.544,1	24,74	16.946,4	19,21	17.996,6	19,10
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32

Kaynak: KKTCCMB

Önceki dönemlerde olduğu gibi, Aralık 2019 itibarıyla M2'deki en büyük payın yüzde 62,95 ile vadeli tasarruf mevduatında olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla, yüzde 22,27'lik payla M1, yüzde 13,6 ile vadeli ticari mevduat ve yüzde 1,18'lik oranla diğer vadeli mevduat izlemektedir.

M2 içinde en büyük payı oluşturan vadeli tasarruf mevduatı, Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde oransal olarak 0,85 puan azalarak yüzde 63,8'den yüzde 62,95'e gerilemiştir. Söz konusu dönemde, M2'nin diğer alt bileşenlerinden M1 yüzde 21,33'ten yüzde 22,27'ye, vadeli ticari mevduat yüzde 12,87'den yüzde 13,6'ya yükselmiş, diğer vadeli mevduat ise yüzde 1,99'dan yüzde 1,18'e gerilemiştir.

Grafik 5.19: M2'nin Bileşenlerinin Payları

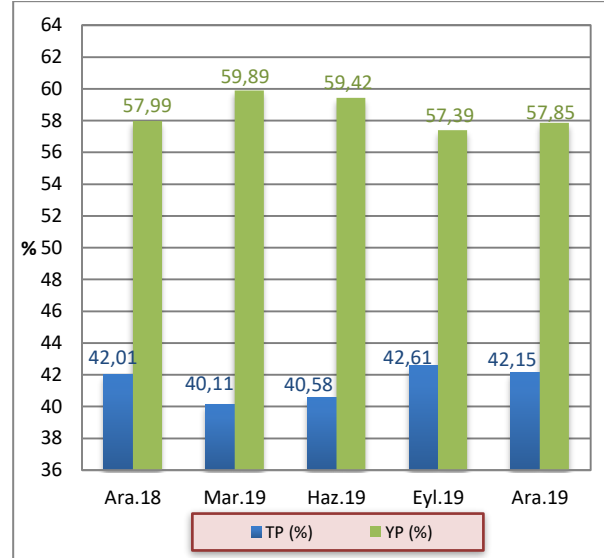
Kaynak: KKTCCMB

M3 tanımlı para arzının TP-YP yüzde dağılımı Aralık 2019 itibarıyla incelendiğinde, TP kalemlerinin M3 içindeki payının yüzde 42,15, YP kalemlerinin ise yüzde 57,85 oranında olduğu görülmektedir. Bu paylar Aralık 2018 sonunda TP'de yüzde 42,01, YP'de ise yüzde 57,99 seviyesinde idi.

5.4 BANKALARARASI PARA PİYASASI GENEL GÖRÜNÜM

KKTÇ Merkez Bankası bünyesinde faaliyet gösteren bankalararası para piyasasında 2019 yılı dördüncü çeyrek itibarıyla TL'de 855, ABD dolarında 600, avroda 162 ve sterlinde 580 adet işlem gerçekleşmiştir. Söz konusu dönemde, TP cinsinden 59.581 milyon TL, YP cinsinden, ABD dolarında 2.334 milyon ABD doları, avroda 9.307 milyon avro ve sterlinde 6.981 milyon sterlin tutarında işlem gerçekleşmiştir.

Grafik 5.20: M3'ün TP - YP Yüzde Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

Tablo 5.18: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000) ve Adedi

	TL		₺		€		£	
	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim	Adet	Hacim
2018 - Q4	820	31.094.550	384	598.325	163	7.398.150	566	5.544.400
2019 - Q1	790	39.379.400	501	1.349.475	169	7.913.600	651	5.802.500
2019 - Q2	768	32.806.100	583	1.673.450	145	7.187.500	497	4.937.575
2019 - Q3	878	49.312.550	518	1.367.725	215	8.981.250	567	6.124.550
2019 - Q4	855	59.581.150	600	2.333.775	162	9.307.000	580	6.981.350

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılı dördüncü çeyrekte gerçekleşen BPP işlem hacimlerinin para cinslerine göre yüzde dağılımlarına bakıldığında, TL’de yüzde 99,97, ABD dolarında yüzde 99,98, avroda yüzde 99,95 ve sterlinde yüzde 99,81 oranlarında gecelik vadede işlem gerçekleştiği

görülmektedir. TL’de 1 haftalık işlemler binde 0,1 oranında, ABD dolarında 2 haftalık işlemler binde 0,2 oranında gerçekleşmiştir. 1 ay vadeli işlemlere bakıldığı zaman ise TL’de binde 0,2, avroda binde 0,5, sterlinde binde 1,9 oranında işlem gerçekleşmiştir.

Tablo 5.19: Gerçekleşen İşlem Hacmi (x1.000)

	TL		₺		€		£	
	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)	Hacim	Pay (%)
2018 Q4	31.094.550		598.325		7.398.150		5.544.400	
G	29.705.550	95,53	586.575	98,04	7.397.150	99,99	5.523.800	99,63
1H	1.369.000	4,40	4.100	0,68				
2H			1.800	0,30				
3H			1.500	0,25				
1A	20.000	0,07	4.350	0,73	1.000	0,01	20.600	0,37
2019 Q1	39.379.400		1.349.475		7.913.600		5.802.500	
G	38.995.250	99,02	1.348.575	99,93	7.913.600	100,00	5.766.650	99,38
1H	355.400	0,90					500	0,01
2H							500	0,01
3H							150	0,00
1A	27.500	0,07	900	0,07			34.700	0,60
3A	1.250	0,01						
2019 Q2	32.806.100		1.673.450		7.187.500		4.937.575	
G	32.366.300	98,66	1.673.450	100,00	7.184.550	99,96	4.906.075	99,36
1H	409.000	1,25			500	0,01	500	0,01
2H	5.000	0,02			400	0,01		
3H					400	0,01	500	0,01
1A	24.300	0,07			1.650	0,02	30.500	0,62
3A	1.500							
2019 Q3	49.312.550		1.367.725		8.981.250		6.124.550	
G	49.093.550	99,56	1.367.225	99,96	8.979.850	99,98	6.111.550	99,79
1H	175.000	0,35						
1A	44.000	0,09	500	0,04	1.400	0,02	13.000	0,21
2019 Q4	59.581.150		2.333.775		9.307.000		6.981.350	
G	59.562.650	99,97	2.333.375	99,98	9.302.000	99,95	6.968.400	99,81
1H	7.500	0,01						
2H			300	0,02				
3H								
1A	11.000	0,02			5.000	0,05	12.950	0,19
3A			100					

Kaynak: KTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

2019 yılı dördüncü çeyreğinde gerçekleşen gecelik vadeli işlemlerde ortalama faiz oranları TL’de yüzde 9,25, ABD dolarında yüzde 1,22, avroda yüzde 0,16, sterlinde ise yüzde 0,37’dir. Haftalık işlemlerin faiz oranları TL’de yüzde 8,88 olarak gerçekleşmiştir. 1 ay

vadeli işlemlerin ortalama faiz oranları TL’de yüzde 10,42, avroda yüzde 0,45, sterlinde ise yüzde 0,67 olarak gerçekleşmiştir. 3 ay vadeli işlemlerde ise ortalama faiz oranları ABD dolarında yüzde 4 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 5.20: Ortalama Faiz Oranları (%)

	2018		2019			
	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	
TL	G	18,25	18,12	17,80	14,76	9,25
	1H	19,75	19,74	19,71	16,97	8,88
	2H			19,00		
	1A	22,14	19,98	20,64	18,50	10,42
	3A		21,00	22,50		
₺	G	1,25	1,25	1,25	1,25	1,22
	1H	3,25				
	2H	3,33				1,50
	3H	3,67				
	1A	3,75	3,67		1,50	
	3A					4,00
€	G	0,5	0,50	0,50	0,32	0,16
	1H			1,50		
	2H			1,75		
	3H			2,00		
	1A	2,38		2,00	0,70	0,45
£	G	0,75	0,74	0,65	0,53	0,37
	1H		2,00	2,00		
	2H		2,25			
	3H		2,75	1,00		
	1A	2,95	3,26	3,00	1,40	0,67

Kaynak: KKTCMB

Not: G:Gecelik

H:Haftalık

A:Aylık

5.5 KREDİ KARTLARI AZAMI FAİZ ORANLARI

20 Kasım 2014 tarih, 232 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 58/2014 Sayılı “Banka Kartları ve Kredi Kartları Yasası”, kredi kartları işlemlerinde uygulanacak azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını belirleme görev ve yetkisini KKTC Merkez Bankası’na vermiştir.

KKTC Merkez Bankası bu çerçevede kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarını ilk kez 2 Ocak 2015 tarihinde yayımlayarak yürürlüğe koymuştur.

KKTC Merkez Bankası tarafından belirlenerek yayımlanan kredi kartları azami aylık akdi ve gecikme faiz oranlarına ilişkin bilgi aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 5.21: Kredi Kartları Azami Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	TP		YP	
	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme	Azami Aylık Akdi	Azami Aylık Gecikme
01/07/2016 (RG 85)	2,14	2,64	1,26	1,76
01/10/2016 (RG 123)	2,12	2,62	1,24	1,74
02/01/2017 (RG 2)	2,06	2,56	1,23	1,73
03/04/2017 (RG 61)	2,00	2,50	1,21	1,71
03/07/2017 (RG 113)	1,97	2,47	1,20	1,70
02/10/2017 (RG 161)	2,00	2,50	1,18	1,68
02/01/2018 (RG 1)	2,06	2,56	1,17	1,67
02/04/2018 (RG 303)	2,16	2,66	1,16	1,66
02/07/2018 (RG 102)	2,26	2,76	1,15	1,65
01/10/2018 (RG 143)	2,54	3,04	1,18	1,68
02/01/2019 (RG 1)	3,40	3,90	1,18	1,68
01/04/2019 (RG 45)	3,22	3,72	1,18	1,68
01/07/2019 (RG 90)	3,18	3,68	1,20	1,70
01/10/2019 (RG 714)	2,98	3,48	1,21	1,71
02/01/2020 (RG1)	2,35	2,85	1,21	1,71

Kaynak: KKTCMB

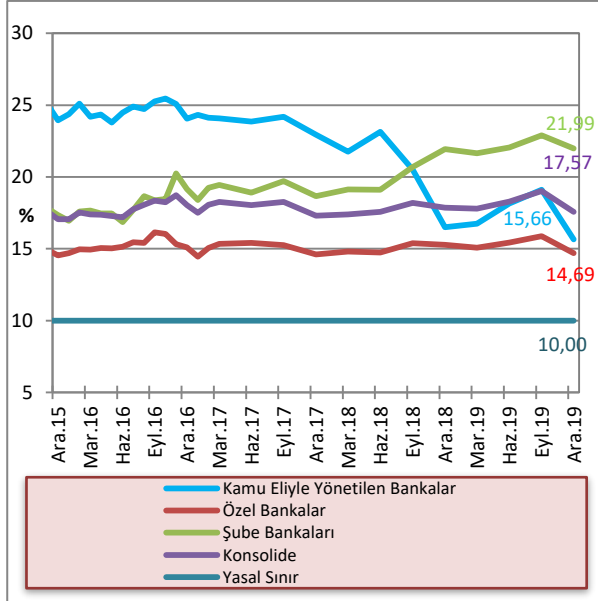
6 FİNANSAL İSTİKRAR ANALİZİ

6.1 SERMAYE YETERLİLİĞİ

2019 yılının son çeyreğinde sektörün sermaye yeterliliği standart rasyosu bir önceki çeyreğe göre 1,45 puan azalarak yüzde 10 olan yasal sınırın üzerinde, yüzde 17,57 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Aralık 2019 itibarıyla banka grupları bazında SYSR, kamu eliyle yönetilen bankalarda yüzde 15,66, özel sermayeli bankalarda yüzde 14,69 ve şube bankalarında yüzde 21,99 olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılının Eylül ayı itibarıyla bu oranlar sırasıyla yüzde 19,11, 15,88 ve 22,89 seviyesinde idi. Önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırıldığında, SYSR kamu eliyle yönetilen bankalarda 0,83 puan, özel sermayeli bankalarda 0,59 puan azalmış, şube bankalarında ise 0,06 puan artmıştır.

Grafik 6.1: Sermaye Yeterliliği Standart Rasyosu

Kaynak: KKTÇMB

Sektörün risk ağırlıklı varlıklarının 2019 yılı Aralık ayı sonunda 2019 yılı Eylül ayına göre kıyaslandığında, yüzde 0 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 2,28, yüzde 20 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 16,68, yüzde 50 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 9,48, yüzde 100 risk ağırlığı taşıyan varlıkların yüzde 8,44 oranında arttığı görülmüştür. İlgili dönemde piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir önceki döneme göre 692,1 milyon TL artarak 4.528,1 milyon TL'ye yükselmiştir. Sektörün piyasa riski ve operasyonel risk toplamı bir yıllık dönemde (Aralık 2018 - Aralık 2019) 866,8 milyon TL artmıştır.

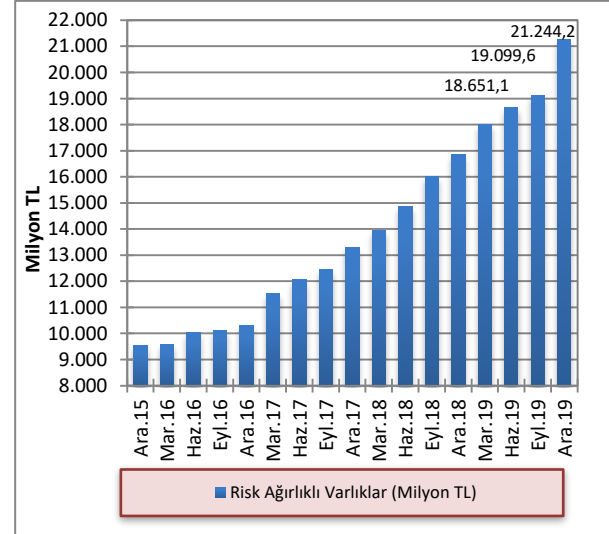
Tablo 6.1: Risk Ağırlıklı Varlıklar

	Ara. 2018	Mar. 2019	Haz. 2019	Eyl. 2019	Ara. 2019	Yüzde Değişim (09/19-12/19)
% 0	11.915,1	12.583,9	13.739,1	14.534,4	14.865,8	2,28
% 20	5.988,4	6.550,9	7.004,8	7.340,8	8.565,5	16,68
% 50	7.275,3	7.745,2	8.309,2	8.291,1	9.076,9	9,48
% 100	8.357,1	9.105,1	9.316	9.649,9	10.464,6	8,44
Piyasa Riski + Operasyonel Risk	3.661,3	3.728,6	3.779,6	3.836	4.528,1	18,04

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılının dördüncü çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre, risk ağırlıklı varlıklarda yüzde 11,23 oranında artış olmuştur. 2019 Eylül ayı itibarıyla 19.099,6 milyon TL olan risk ağırlıklı varlıkların ağırlıklandırılmış toplamı, 2019 yılının Aralık ayı sonunda 2.144,6 milyon TL artarak 21.244,2 milyon TL düzeyine yükselmiştir. Sektörün risk ağırlıklı varlıkları Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde yüzde 26,05 artmıştır.

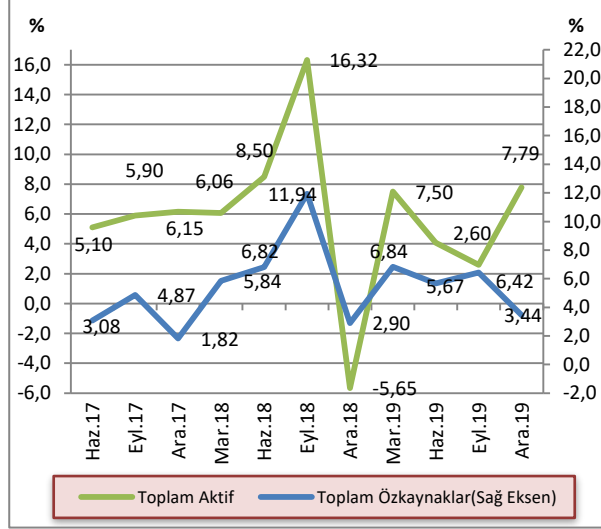
Grafik 6.2: Risk Ağırlıklı Varlıklar

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılının Aralık ayı sonu itibarıyla Eylül ayına göre toplam aktifler yüzde 7,79, toplam özkaynaklar ise yüzde 3,44 artmıştır. Toplam aktifler ve özkaynaklar önceki yılın aynı dönemine göre sırasıyla, yüzde 23,73 ve yüzde 24,28 artmıştır.

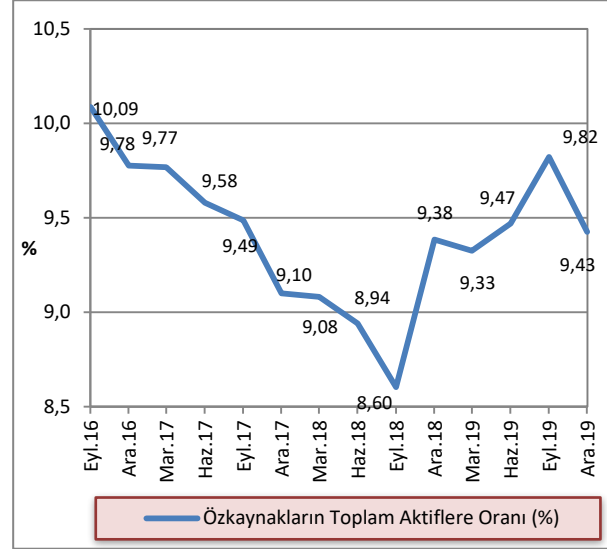
Grafik 6.3: Toplam Özkaynaklar ve Toplam Aktiflerdeki Artış Oranları (Önceki Çeyreğe Göre)

Kaynak: KKTCMB

2019 yılı ilk çeyreğinde azalan bankacılık sektöründeki toplam özkaynakların toplam aktiflere oranı, yılın ikinci ve üçüncü çeyreğinde artmış son çeyreğinde ise gerileyerek yüzde 9,43 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Grafik 6.4: Bankacılık Sektörünün Özkaynaklarının Toplam Aktiflere Oranı

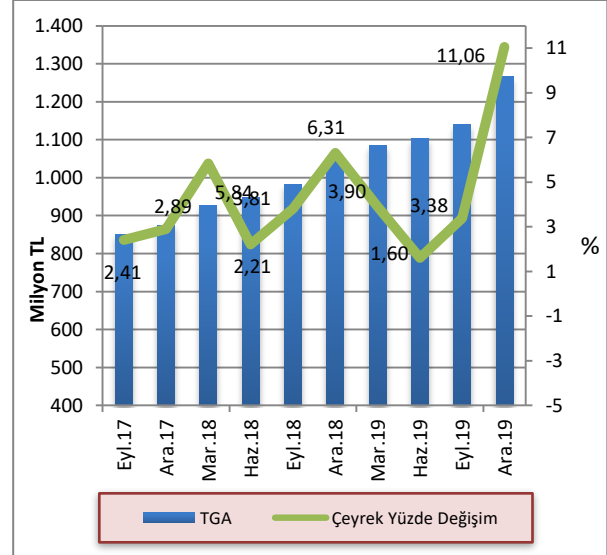

Kaynak: KKTCMB

6.2 TAHSİLİ GECİKMİŞ ALACAKLAR

2019 yılının Eylül ayı sonu itibarıyla 1.140 milyon TL olan sektörün toplam tahsili gecikmiş alacakları, 2019 Aralık ayı sonu itibarıyla yüzde 11,06 oranında artarak 1.266,1 milyon TL'ye yükselmiştir. Tahsili gecikmiş alacaklar bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 21,2 oranında artmıştır.

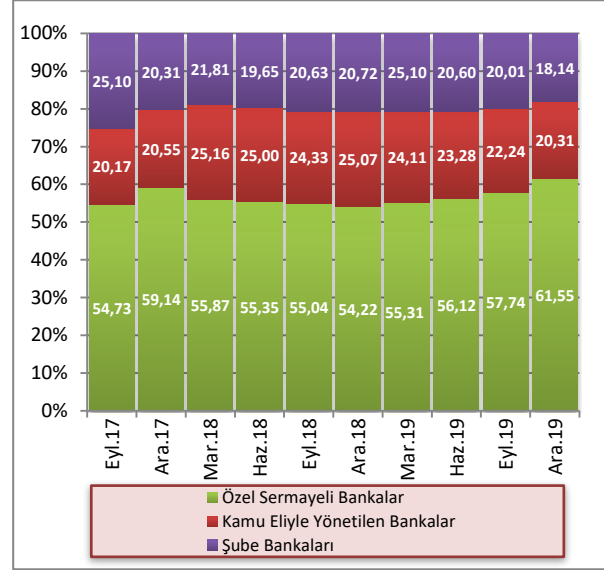
Grafik 6.5: Tahsili Gecikmiş Alacakların Gelişimi

Kaynak: KKTCMB

2019 yılı dördüncü çeyrek sonu itibarıyla özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki paylarında bir önceki çeyreğe göre artış, kamu eliyle yönetilen bankaların ve şube bankalarının payında ise azalış olduğu görülmektedir. Buna göre, Eylül 2019 – Aralık 2019 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 57,74'den yüzde 61,56'ya yükselmiş, şube bankalarının payı yüzde 20,01'den yüzde 18,14'e, kamu eliyle yönetilen bankaların toplam TGA içindeki payı ise yüzde 22,24'den yüzde 20,31'e gerilemiştir. Aralık 2018 – Aralık 2019 döneminde özel sermayeli bankaların toplam TGA içindeki payı yüzde 54,22'den yüzde 61,56'ya yükselmiştir. Aynı dönemde kamu eliyle yönetilen bankaların payı yüzde 25,07'den yüzde 20,31'e, şube bankalarının payı ise yüzde 20,72'den, yüzde 18,14'e gerilemiştir.

Grafik 6.6: Banka Gruplarına Göre Takipteki Alacakların Dağılımı

Kaynak: KKTÇMB

2019 yılı dördüncü çeyreğinde, toplam aktifler 40.804,9 milyon TL, toplam brüt krediler 22.573,4 milyon TL seviyesinde gerçekleşmiş, TGA'lar 1.266,1 milyon TL, özel karşılıklar 767,3 milyon TL olmuştur. Banka grupları bazında incelendiğinde, 2019 yılı Aralık ayı itibarıyla kamu eliyle yönetilen bankalarda toplam aktifler 9.497,2 milyon TL, toplam brüt krediler 5.780,9 milyon TL, TGA'lar 257,1 milyon TL, özel karşılıklar ise 220,2 milyon TL seviyesindedir.

Özel sermayeli bankalarda toplam aktifler 19.003,1 milyon TL, toplam brüt krediler 10.941,3 milyon TL, TGA'lar 779,3 milyon TL, özel karşılıklar 366,2 milyon TL düzeyindedir. Şube bankalarında ise toplam aktifler 12.304,6 milyon TL, toplam brüt krediler 5.851,2 milyon TL, TGA'lar 229,7 milyon TL, özel karşılıklar 180,9 milyon TL seviyesindedir.

Tablo 6.2: Banka Gruplarına Göre Seçilmiş Bazı Kalemlerin Gelişimi (Milyon TL)

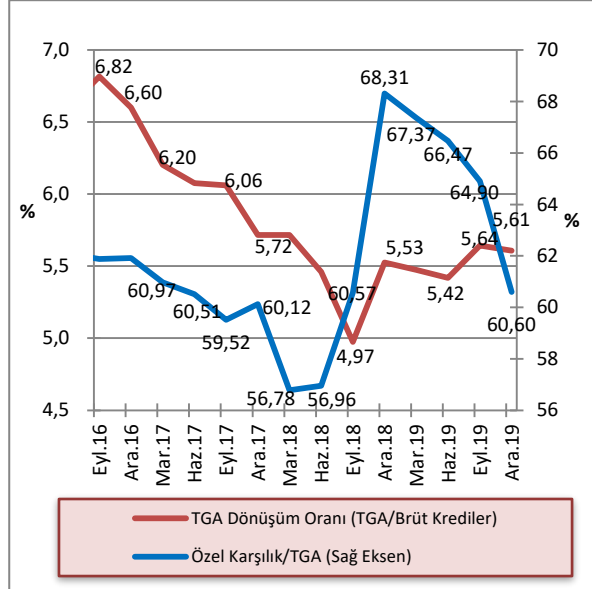
	Toplam Aktifler			Toplam Brüt Krediler			TGA			Özel Karşılıklar		
	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19	Haz.19	Eyl.19	Ara.19
Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	8.742,3	8.904,6	9.497,2	5.033,2	4.929,4	5.780,9	256,7	253,6	257,1	224,2	221,9	220,2
Özel Sermayeli Bankalar	16.903	17.176,5	19.003,1	10.099,7	9.934,7	10.941,3	618,8	658,3	779,3	328,2	337,7	366,2
Şube Bankaları	11.249,1	11.774,3	12.304,6	5.214,4	5.336,2	5.851,2	227,2	228,1	229,7	180,6	180,3	180,9
Toplam	36.894,5	37.855,4	40.804,9	20.347,3	20.200,3	22.573,4	1.102,7	1.140	1.266,1	733	739,9	767,3

Kaynak: KKTÇMB

2016 yılı Aralık ayı itibarıyla yüzde 6,82 olan TGA dönüşüm oranı bu tarihten sonra düşüş eğilimine girmiş ve Eylül 2018 'e kadar düşüşüne devam ederek yüzde 4,97 seviyesine gerilemiştir. 2018 yılı Aralık ve 2019 Mart dönemlerinde tekrar yükselen TGA dönüşüm oranı, 2019 yılı Haziran sonunda 0,05 puan azalarak yüzde 5,42 seviyesine düşmüş, Eylül ayında artarak yüzde 5,64 seviyesine yükselmiş, Aralık sonunda ise yüzde 5,61 seviyesine gerilemiştir. Bir yıllık dönemde TGA dönüşüm oranında (Aralık 2018 - Aralık 2019) 0,08 puan artış yaşanmıştır.

TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı, 2019 Eylül sonu itibarıyla yüzde 64,9 iken, Aralık 2019'da 4,30 puan azalarak yüzde 60,6'ya gerilemiştir. Aralık 2018 – Aralık 2019 arasındaki bir yıllık dönemde ise TGA için ayrılan karşılıkların toplam TGA'ya oranı yüzde 68,31'den yüzde 60,60'a düşmüştür.

Grafik 6.7: TGA Dönüşüm Oranı ve Özel Karşılık/TGA

Kaynak: KKTÇMB

6.3 AKTİF VE ÖZKAYNAK KÂRLİLİĞİ

2019 Eylül ayı sonunda yüzde 2,39 olan sektör aktif kârlılığı, 2019 yılı dördüncü çeyreğinde yüzde 2,32'ye, yüzde 25,1 olan özkaynak kârlılığı yüzde 24,19'a, net faiz marjı ise yüzde 4,03'ten yüzde 3,74'e gerilemiştir. Aralık 2018 - Aralık 2019 döneminde sektör aktif kârlılığı yüzde 2,23'den yüzde 2,32'e yükselmiş, özkaynak kârlılığı ve net faiz marjı ise sırasıyla yüzde 24,96'dan yüzde 24,19'a, yüzde 3,82'den yüzde 3,74'e gerilemiştir.

Tablo 6.3: Aktif ve Özkaynak Kârlılığı ile Net Faiz Geliri Rasyoları (%)

Açıklama	2018		2019		Ara.
	Ara.	Mar.	Haz.	Eyl.	
Aktif Kârlılığı¹	2,23	2,46	2,58	2,39	2,32
Özkaynak Kârlılığı²	24,96	27,12	28,18	25,1	24,19
Net Faiz Marjı³	3,82	4,02	4,15	4,03	3,74

Kaynak: KKTÇMB

Not: 1. Aktif Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Aktif

2. Özkaynak Kârlılığı: Net Kâr / Toplam Özkaynak

3. (Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu) / Toplam Aktif

- Net Kâr: 12 aylık kümülatif toplam
- Toplam Aktif: 12 aylık ortalama
- Toplam Özkaynak: 12 aylık ortalama
- Provizyon Sonrası Net Faiz Marjı + TGA Özel Provizyonu: 12 aylık kümülatif toplam

EK A. EKONOMİK KARARLAR

Tablo A.1: Ekonomik Kararlar - KKTC Merkez Bankası

Konu	Tebliğ, Genelge ve Resmi Gazete'de Yayımlanan Yönetim Kurulu Kararları		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Bağımsız Denetim Kuruluşlarına İlişkin (Değişiklik) Tebliği	29.08.2019	1050	17.10.2019	147
Türk Parası Mevduat ve Yasal Karşılık Faiz Oranları Değişikliği	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
Türk Parası Reeskont ve Avans İşlemleri Yıllık Faiz Oranları Değişikliği	25.10.2019	1060	28.10.2019	153
Türk Parası ve Yabancı Para Mevduat ve Yasal Karşılık Faiz Oranları Değişikliği	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
Türk Parası Reeskont Ve Avans İşlemleri Yıllık Faiz Oranları Değişikliği	13.12.2019	1070	16.12.2019	178
Türk Parası ve Yabancı Para Yasal Karşılık Oranları Değişikliği	27.12.2019	1072	02.01.2020	1
KKTC Merkez Bankası Kredi Kartlarına Uygulanacak Azami Aylık Akdi ve Azami Aylık Gecikme Faiz Oranlarının Belirlenmesi			02.01.2020	1
Türk Parası ve Yabancı Para Mevduat Faiz Oranları, Reeskont Ve Avans İşlemleri Yıllık Faiz Oranları Değişikliği	17.01.2020	1076	20.01.2020	12

Tablo A.2: Ekonomik Kararlar – Yasal Düzenlemeler

Konu	Yasa/Yasa Tasarısı/Yasa Önerisi		Resmi Gazete	
	Tarih	Numara	Tarih	Numara
Yasa Tasarıları				
Kredi Kartı ve Banka Kartı ile Yapılan Perakende Mal ve Hizmet Alımlarına İade Yapılması (Değişiklik) Yasa Tasarısı	01.10.2019	115/2/2019	01.10.2019	137
Tüketicileri Koruma (Değişiklik) Yasa Tasarısı	24.12.2019	32/3/2019	24.12.2019	182
Yasa Önerisi				
Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Borç İlişkilerinde Uygulanacak Kuralları Düzenleyen Yasa Önerisi	06.01.2020	27/3/2019	06.01.2020	3

EK B. İSTATİSTİKİ VERİLER

Tablo B.1: KKTCCMB Seçilmiş Bilanço Kalemleri (TL)

Tarih	Likit Varlıklar	Krediler	Diğer Aktifler	Aktif Toplamı	Özkaynaklar	Mevduatlar	Yasal Karşılıklar	Diğer Pasifler	Pasif Toplamı
31 Mar. 2015	3.739.517.315	115.254.133	2.248.301	3.857.019.749	276.152.356	1.408.442.288	1.006.554.132	1.165.870.973	3.857.019.749
30 Haz. 2015	4.297.312.709	132.031.767	18.942.188	4.448.286.664	276.996.548	1.482.713.730	1.062.691.010	1.625.885.376	4.448.286.664
30 Eyl. 2015	4.883.071.770	133.138.667	2.280.396	5.018.490.833	278.408.386	1.554.299.105	1.159.694.120	2.026.089.222	5.018.490.833
31 Ara. 2015	4.820.323.929	184.465.057	20.635.529	5.025.424.515	400.156.276	1.597.089.925	1.143.470.037	1.884.708.277	5.025.424.515
31 Mar. 2016	4.759.331.238	177.928.840	2.511.781	4.939.771.859	317.637.476	1.368.093.189	1.158.875.053	2.095.166.141	4.939.771.859
30 Haz. 2016	4.743.182.458	213.175.830	2.640.121	4.958.998.409	318.658.983	1.476.230.465	1.172.163.993	1.991.944.968	4.958.998.409
30 Eyl. 2016	5.466.386.701	186.416.180	2.729.886	5.655.532.767	319.829.286	1.706.384.976	1.233.282.326	2.396.036.179	5.655.532.767
31 Ara. 2016	6.362.944.796	67.051.670	22.187.719	6.452.184.185	465.169.093	2.083.019.935	1.359.700.420	2.544.294.737	6.452.184.185
31 Mar. 2017	6.764.573.400	101.158.224	3.401.183	6.869.132.807	365.686.916	2.121.997.651	1.448.684.018	2.932.764.222	6.869.132.807
30 Haz. 2017	6.981.906.564	134.992.949	2.841.955	7.119.741.468	367.060.935	2.317.720.970	1.512.813.049	2.922.146.514	7.119.741.468
30 Eyl. 2017	7.630.043.970	191.469.924	2.907.269	7.824.421.163	368.577.947	2.505.097.829	1.615.196.100	3.335.549.287	7.824.421.163
31 Ara. 2017	8.118.080.496	114.227.729	3.260.499	8.235.568.724	384.891.701	2.681.914.710	1.729.000.717	3.574.231.898	8.370.039.032
31 Mar. 2018	8.545.422.968	219.540.337	4.339.065	8.769.302.370	436.642.697	2.870.588.126	1.851.557.638	3.610.513.909	8.769.302.370
30 Haz. 2018	9.341.542.297	155.660.857	2.673.006	9.499.876.160	439.621.419	3.105.622.819	1.993.912.015	3.960.719.907	9.499.876.160
30 Eyl. 2018	11.073.132.669	172.557.057	2.684.160	11.248.373.886	445.771.689	3.717.146.751	2.052.867.163	5.032.588.283	11.248.373.886
31 Ara. 2018	10.499.595.834	61.335.607	294.637.228	10.855.568.669	480.942.598	3.917.979.147	1.885.311.620	4.571.335.304	10.855.568.669
31 Mar.2019	10.833.216.002	188.417.441	12.142.380	11.033.775.823	565.586.996	4.040.009.260	2.011.711.161	4.416.468.406	11.033.775.823
30 Haz. 2019	11.423.695.382	198.753.741	4.705.193	11.627.154.316	569.937.350	4.264.704.130	2.101.571.020	4.690.941.816	11.627.154.316
30 Eyl. 2019	12.024.932.318	188.602.841	99.806.315	12.313.341.474	574.939.219	4.069.005.293	2.134.892.647	5.534.504.315	12.313.341.474
27 Ara. 2019	12.617.404.890	180.103.991	416.823.901	13.214.332.782	579.827.556	4.304.647.090	2.336.325.704	5.993.532.432	13.214.332.782

Kaynak: KKTCCMB

Not: Mevduat toplamına bankalara borçlar kalemi dâhildir.

Tablo B.2: KKTCCMB Likit Varlıklar (TL)

Tarih	Nakit Değerler	Altın Deposu	Bankalar Nezdindeki Mevduat (TP)	Bankalar Nezdindeki Mevduat (YP)	Yurt Dışı Bankalar	MDC	Toplam
31 Mar. 2015	93.270.862	2.341.331	1.456.217.149	1.979.335.666	48.438.307	159.914.000	3.739.517.315
30 Haz. 2015	82.385.984	2.341.331	1.467.167.127	2.411.582.643	113.843.324	219.992.300	4.297.312.709
30 Eyl. 2015	140.974.336	2.341.331	1.467.337.337	2.899.368.703	114.480.913	258.569.150	4.883.071.770
31 Ara. 2015	87.625.194	2.611.239	1.402.006.529	2.945.775.755	55.692.162	326.613.050	4.820.323.929
31 Mar. 2016	117.668.364	2.611.239	1.499.576.679	2.952.607.384	77.638.972	109.228.600	4.759.331.238
30 Haz. 2016	90.757.864	2.611.239	1.614.592.023	2.855.674.301	33.822.031	145.725.000	4.743.182.458
30 Eyl. 2016	238.570.625	2.611.239	2.029.877.829	3.097.871.008	0	97.456.000	5.466.386.701
31 Ara. 2016	216.724.660	3.440.019	2.260.530.677	3.687.779.940	0	194.469.500	6.362.944.796
31 Mar. 2017	165.588.687	3.440.019	2.101.326.259	4.030.683.635	0	463.534.800	6.869.132.807
30 Haz. 2017	171.906.834	3.440.019	1.823.606.608	4.299.854.053	0	683.099.050	6.981.906.564
30 Eyl. 2017	275.459.595	3.440.019	1.842.387.496	4.739.760.510	0	768.996.350	7.630.043.970
31 Ara. 2017	257.360.230	3.997.999	1.728.967.292	5.187.178.813	0	903.656.300	8.081.160.634
31 Mar. 2018	382.362.841	3.997.999	1.705.665.243	5.630.492.210	0	822.904.675	8.545.422.968
30 Haz. 2018	281.516.845	3.997.999	1.845.209.663	6.467.950.290	0	742.867.500	9.341.542.297
30 Eyl. 2018	701.495.845	3.997.999	2.827.946.391	7.539.692.434	0	0	11.073.132.669
31 Ara. 2018	596.636.956	5.503.526	2.886.583.754	6.838.280.699	0	172.590.899	10.499.595.834
31 Mar.2019	703.356.751	5.503.326	2.788.997.426	7.087.363.508	0	247.266.991	10.833.216.002
30 Haz. 2019	684.254.253	5.503.526	2.956.877.407	7.386.165.087	0	390.163.969	11.423.695.382
30 Eyl. 2019	695.057.549	5.503.526	3.258.721.464	7.319.698.436	0	655.718.310	12.024.932.318
27 Ara. 2019	913.176.744	5.503.526	3.525.552.552	7.465.806.781	0	707.365.287	12.617.404.890

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.3: KKTCCMB Tarafından Bankacılık Sektörüne Kullandırılan Krediler (TL)

Tarih	Tarım	Ticari	Sanayi	İhracat	Küçük Esnaf	Turizm	Eğitim	Toplam
31 Mar. 2015							4.466.517	4.466.517
30 Haz. 2015							4.642.279	4.642.279
30 Eyl. 2015							5.311.384	5.311.384
31 Ara. 2015								-
31 Mar. 2016								-
30 Haz. 2016							4.083.448	4.083.448
30 Eyl. 2016							4.270.101	4.270.101
31 Ara. 2016							5.065.643	5.065.643
31 Mar. 2017								-
30 Haz. 2017							4.943.377	4.943.377
30 Eyl. 2017							5.415.736	5.415.736
31 Ara. 2017							5.807.899	5.807.899
31 Mar. 2018							5.789.550	5.789.550
30 Haz. 2018							6.912.450	6.912.450
30 Eyl. 2018							9.112.800	9.112.800
31 Ara. 2018							7.933.350	7.933.350
31 Mar. 2019							8.313.450	8.313.450
30 Haz. 2019							8.649.750	8.649.750
30 Eyl. 2019							8.498.850	8.498.850
27 Ara. 2019								-

Kaynak: KKTCCMB

Not: Rakamlara faiz gelir reeskontları dâhil edilmiştir.

Tablo B.4: KKTCCMB Nezdindeki Mevduat (TL)

Tarih	Kamu Mevduatı		Bankalar				Diğer		Toplam
			A-Serbest		B-Zorunlu Karşılıklar				
	TP	YP	TP	YP	TP	YP	TP	YP	
31 Mar. 2016	6.022.339	9.748.736	300.772.726	1.024.849.739	596.821.843	562.053.210	529.628	26.170.021	2.526.968.242
30 Haz. 2016	78.931.631	12.662.410	294.047.768	975.886.690	606.507.229	565.656.764	479.769	114.222.197	2.648.394.458
30 Eyl. 2016	51.544.433	68.733.216	389.781.881	1.098.732.181	622.344.234	610.938.092	527.417	97.065.848	2.939.667.302
31 Ara. 2016	29.069.115	35.483.804	459.264.539	1.442.174.000	652.163.031	707.537.389	794.582	116.233.895	3.442.720.355
31 Mar. 2017	58.041.406	24.242.055	461.185.477	1.467.785.063	691.268.617	757.415.401	624.885	110.118.765	3.570.681.669
30 Haz. 2017	78.704.320	22.436.407	374.581.174	1.734.713.467	710.390.248	802.422.801	573.332	106.712.270	3.830.534.019
30 Eyl. 2017	15.915.165	32.448.413	425.277.954	1.918.976.979	734.899.763	880.296.337	760.406	111.718.912	4.120.293.929
31 Ara. 2017	42.219.684	73.593.138	490.652.950	1.955.533.333	781.455.275	947.545.441	1.072.860	118.842.745	4.410.915.426
31 Mar. 2018	76.501.751	66.921.045	471.340.988	2.111.203.615	804.457.502	1.047.100.136	1.011.021	143.609.706	4.722.145.764
30 Haz.2018	91.040.695	30.311.907	417.186.670	2.414.035.090	768.010.729	1.225.901.286	985.662	152.062.795	5.099.534.834
30 Eyl. 2018	62.415.658	80.786.260	405.694.465	3.028.839.065	704.301.812	1.348.565.351	843.643	138.567.660	5.770.013.914
31 Ara. 2018	51.246.900	52.306.160	706.945.906	2.976.986.010	707.399.584	1.177.912.036	1.128.634	129.365.537	5.803.290.767
31 Mar.2019	21.273.436	50.459.675	494.142.152	3.283.867.588	730.743.668	1.280.967.493	902.785	189.363.624	6.051.720.421
30 Haz. 2019	19.926.492	44.079.068	379.912.114	3.621.457.724	748.007.362	1.353.563.658	905.629	198.423.103	6.366.275.150
30 Eyl. 2019	355.937.954	80.590.555	352.615.354	3.112.598.004	789.935.711	1.344.956.93	1.011.763	166.251.663	4.859.036.242
27 Ara. 2019	146.216.629	95.923.074	490.828.698	3.416.244.141	853.421.489	1.482.904.215	1.239.243	154.195.305	6.640.972.794

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.5: KKTTCMB Döviz Kurları (Ay Sonu)

Yıllar	Aylar	ABD doları		EURO		GBP	
		Alış	Satış	Alış	Satış	Alış	Satış
2012		1,7826	1,7912	2,3517	2,3630	2,8708	2,8858
2013		2,1343	2,1381	2,9365	2,9418	3,5114	3,5297
2014		2,3189	2,3230	2,8207	2,8258	3,5961	3,6149
2015		2,9076	2,9128	3,1776	3,1833	4,3007	4,3231
2016		3,5192	3,5255	3,7099	3,7166	4,3189	4,3414
2017		3,7719	3,7787	4,5155	4,5237	5,0803	5,1068
2018		5,2609	5,2704	6,0280	6,0388	6,6528	6,6875
2019	1	5,2781	5,2876	6,0339	6,0447	6,9005	6,9364
	2	5,2905	5,3000	6,0257	6,0366	7,0133	7,0499
	3	5,6284	5,6386	6,3188	6,3302	7,3354	7,3736
	4	5,9282	5,9389	6,6151	6,6270	7,6541	7,6940
	5	5,9235	5,9342	6,5966	6,6084	7,4686	7,5076
	6	5,7551	5,7654	6,5507	6,5625	7,2855	7,3235
	7	5,5709	5,5810	6,2088	6,2199	6,7681	6,8033
	8	5,8140	5,8245	6,4407	6,4523	7,0805	7,1174
	9	5,6591	5,6693	6,1836	6,1947	6,9487	6,9849
	10	5,7363	5,7466	6,3772	6,3887	7,3803	7,4188
	11	5,7403	5,7507	6,3175	6,3289	7,3943	7,4328
	12	5,9402	5,9509	6,6506	6,6625	7,7765	7,8171

Kaynak: KKTTCMB

Tablo B.6: Çapraz Kurlar

Yıllar	Aylar	Yabancı Para / ABD doları	
		£	€
2012		1,6111	1,3192
2013		1,6480	1,3759
2014		1,5535	1,2164
2015		1,4817	1,0929
2016		1,2293	1,0542
2017		1,3492	1,1972
2018		1,2667	1,1458
2019	1	1,3096	1,1432
	2	1,3279	1,1390
	3	1,3055	1,227
	4	1,2933	1,1159
	5	1,2630	1,1136
	6	1,2681	1,1383
	7	1,2170	1,1145
	8	1,2199	1,1078
	9	1,2300	1,0927
	10	1,2888	1,1117
	11	1,2903	1,1006
	12	1,3114	1,1196

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.7: KKTCCMB Tarafından Türk Lirası ve Döviz Mevduatına Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz	Vadesiz				
19.01.2009	12,60	0,05	1,25	0,75	16.01.2009	691	23.01.2009	18
20.02.2009	11,25	0,05	1,25	0,50	20.02.2009	698	04.03.2009	47
20.03.2009	10,25	0,05	1,25	0,50	20.03.2009	708	27.03.2009	58
17.04.2009	9,50	0,05	1,00	0,50	17.04.2009	712	27.04.2009	78
08.05.2009	9,50	0,05	0,75	0,50	08.05.2009	718	18.05.2009	85
15.05.2009	9,00	0,05	0,75	0,50	15.05.2009	720	28.05.2009	92
17.06.2009	8,50	0,05	0,75	0,50	17.06.2009	725	22.06.2009	107
17.07.2009	8,00	0,05	0,75	0,50	17.07.2009	729	03.08.2009	133
19.08.2009	7,50	0,05	0,75	0,50	19.08.2009	734	03.09.2009	152
18.09.2009	7,00	0,05	0,75	0,50	18.09.2009	738	06.10.2009	170
16.10.2009	6,50	0,05	0,75	0,50	16.10.2009	741	22.10.2009	182
07.12.2009	6,25	0,05	0,75	0,50	04.12.2009	749	15.12.2009	211
17.09.2010	6,00	0,05	0,75	0,50	17.09.2010	786	29.09.2010	167
15.10.2010	5,50	0,05	0,75	0,50	15.10.2010	788	25.10.2010	183
27.12.2010	5,00	0,05	0,75	0,50	24.12.2010	796	31.12.2010	220
01.01.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	20.12.2012	835	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,05	0,75	0,50	09.05.2013	847	16.05.2013	85
01.09.2013	4,00	0,05	0,75	0,50	22.08.2013	853	29.08.2013	138
03.02.2014	5,00	0,25	0,75	0,50	30.01.2014	869	04.02.2014	26
01.04.2014	7,00	0,25	0,75	0,50	20.03.2014	876	27.03.2014	70
01.03.2015	6,50	0,25	0,25	0,50	10.02.2015	900	17.02.2015	25
03.04.2017	7,00	0,40	0,25	0,50	23.03.2017	947	03.04.2017	61
05.06.2018	11,00	0,40	0,25	0,50	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	11,00	0,75	0,25	0,50	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
24.09.2018	17,25	1,00	0,25	0,50	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	13,25	1,00	0,125	0,25	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	10,00	1,00	0,125	0,25	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	8,50	1,00	0,125	0,25	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	7,25	0,75	0,05	0,125	13.12.2019	1069	16.12.2019	178
20.01.2020	6,75	0,50	0,05	0,125	17.01.2020	1076	20.01.2020	12

Kaynak: KKTCCMB

Not: Vadesiz Türk Lirası ve döviz mevduatına uygulanan faiz oranları, vadeli mevduat için de geçerlidir.

Tablo B.8: KKTCCMB Tarafından Yasal Karşılıklara Uygulanan Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi				Yönetim Kurulu Kararı		Resmi Gazete	
	TL	₺	€	£	Tarih	Sayı	Tarih	Sayı
01.02.2006	10,00	2,00	1,00	2,00	31.01.2006	577	10.02.2006	27
03.07.2006	12,00	2,00	1,00	2,00	29.06.2006	587	14.07.2006	119
26.10.2007	11,75	2,00	1,00	2,00	26.10.2007	620	06.11.2007	197
22.11.2007	11,25	2,00	1,00	2,00	22.11.2007	622	04.12.2007	214
14.12.2007	10,75	2,00	1,00	2,00	14.12.2007	627	19.12.2007	224
18.01.2008	10,50	1,50	1,00	2,00	18.01.2008	632	24.01.2008	17
05.02.2008	10,50	1,00	1,00	2,00	05.02.2008	636	19.02.2008	32
29.02.2008	10,25	1,00	1,00	2,00	29.02.2008	638	13.03.2008	50
25.03.2008	10,25	0,50	1,00	2,00	25.03.2008	647	03.04.2008	59
22.05.2008	10,75	0,50	1,00	2,00	22.05.2008	653	16.06.2008	113
30.07.2008	11,00	0,50	1,00	2,00	30.07.2008	665	15.08.2008	153
17.10.2008	11,00	0,25	1,00	1,75	16.10.2008	674	22.10.2008	187
14.11.2008	11,00	0,10	1,00	1,25	13.11.2008	675	26.11.2008	207
28.11.2008	10,75	0,10	1,00	1,25	27.11.2008	680	16.12.2008	217
22.12.2008	9,75	0,00	0,75	0,50	19.12.2008	683	25.12.2008	223
19.01.2009	8,00	0,00	0,75	0,25	16.01.2009	692	23.01.2009	18
20.02.2009	6,50	0,00	0,75	0,25	20.02.2009	699	04.03.2009	47
08.05.2009	6,50	0,00	0,50	0,25	08.05.2009	719	18.05.2009	85
17.07.2009	6,00	0,00	0,50	0,25	17.07.2009	730	03.08.2009	133
19.08.2009	5,50	0,00	0,50	0,25	19.08.2009	735	15.09.2009	157
16.10.2009	5,25	0,00	0,50	0,25	16.10.2009	742	22.10.2009	182
07.12.2009	5,00	0,00	0,50	0,25	04.12.2009	750	15.12.2009	211
01.01.2013	4,00	0,00	0,50	0,25	20.12.2012	836	21.12.2012	212
01.06.2013	3,50	0,00	0,50	0,25	09.05.2013	849	16.05.2013	85
01.03.2015	3,50	0,00	0,00	0,00	10.02.2015	899	17.02.2015	25
01.02.2018	5,00	0,20	0,125	0,25	25.01.2018	979	31.01.2018	9
05.06.2018	7,50	0,20	0,125	0,25	04.06.2018	998	11.06.2018	89
25.06.2018	7,50	0,40	0,125	0,25	21.06.2018	1001	02.07.2018	102
15.08.2018	9,00	0,40	0,125	0,25	14.08.2018	1004	31.08.2018	127
24.09.2018	13,00	0,65	0,125	0,25	20.09.2018	1014	26.09.2018	140
29.07.2019	9,00	0,65	0,00	0,125	26.07.2019	1046	29.07.2019	107
16.09.2019	5,75	0,50	0,00	0,125	12.09.2019	1054	16.09.2019	128
28.10.2019	3,25	0,50	0,00	0,125	25.10.2019	1059	28.10.2019	153
16.12.2019	2,50	0,25	0,00	0,05	13.12.2019	1069	16.12.2019	178

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.9: Reeskont Faiz Oranları (%)

Yürürlük Tarihi	Para Cinsi																
	TL					₺				€			£				
	Tic.	San. Tur. Tar. Eğt.	İhr.	Esn.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs	Tic.	San. Tur. Eğt.	İhr.	Döv. Muk. Avs
03.06.05	30	26	24	22	22	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.11.05	26	24	22	20	20	10	6	6	6	10	6	6	6	11	7	7	7
01.06.06	26	24	22	20	20	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
03.07.06	33	28	26	24	24	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
21.09.07	30	26	24	22	22	12	8	8	8	10	6	6	6	11	7	7	7
26.10.07	30	26	24	22	22	10,5	6,5	6,5	6,5	10	6	6	6	11	7	7	7
29.02.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
25.03.08	28	24	22	20	20	9	6	6	6	9	6	6	6	11	7	7	7
29.12.08	22	19	19	18	19	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5
02.03.09	20	17	17	16	16	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
25.06.09	17	15	15	14	14	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
27.12.10	14	12	12	11	11	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.01.13	11	8	8	8	8	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
01.06.13	11	7	7	7	7	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
05.06.18	17,5	14,5	14,5	13,5	13,5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
24.09.18	23,75	20,75	20,75	19,75	19,75	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
29.07.19	19,50	16,50	16,50	15,50	15,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.09.19	16,50	13,50	13,50	12,50	12,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
28.10.19	15,00	12,00	12,00	11,00	11,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
16.12.19	13,00	10,00	10,00	9,00	10,50	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4
20.01.20	12,50	9,50	9,50	8,50	10,00	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.10: Yasal Karşılık Oranları (%)

Yürürlüğe Giriş Tarihi	Türk Parası Ve Yabancı Para Yükümlülüklerde					Kıymetli Maden Yükümlülüklerde	Yönetim Kurulu Karar	
	Mevduat Hariç Diğer Yükümlülüklerde	3 Aya Kadar Vadeli Mevduatlarda (üç ay dâhil)	3 Ay-6 Ay Vadeli Mevduatlarda (altı ay dâhil)	6 Ay – 1 Yıl Vadeli Mevduatlarda (bir yıl dâhil)	Bir Yıldan Uzun Vadeli Mevduatlarda	Genel	Tarihi	Sayısı
28.02.2014	8	8	7	6	5	0	30.01.2014	872
15.08.2018	7	7	6	5	4	0	14.08.2018	1005
31.12.2019	7,25	7,25	6,25	5,25	4,25	0	27.12.2019	1072
31.01.2020	7,50	7,50	6,50	5,50	4,50	0	27.12.2019	1072
29.02.2020	7,75	7,75	6,75	5,75	4,75	0	27.12.2019	1072
31.03.2020	8	8	7	6	5	0	27.12.2019	1072

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.11: Karşılıksız Çekler

Yıllar	Aylar	Çek Kullanmaktan Men Edilenler (Kişi)	
		Aylık Toplam	Kümülatif Toplam
2012			3.842
2013			2.910
2014			3,366
2015			3.699
2016			2.977
2017			2.469
2018			2.374
2019	1	279	279
	2	236	515
	3	297	812
	4	216	1.028
	5	70	1.098
	6	149	1.247
	7	168	1.415
	8	132	1.547
	9	159	1.706
	10	146	1.852
	11	153	2.005
	12	161	2.166

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.12: Bankacılık Sektörü Aktif / Pasif Özetleri (Milyon TL)

Tarih	Nakit ve Nakit Benzeri Kalemler	Menkul Değerler Cüzdanı	Mevduat Munzam Karşılıkları	Brüt Krediler	Ayrılan Karşılıklar	Diğer	Aktif Toplamı	Mevduat	Diğer	Özkaynak	Pasif Toplamı
31 Mar. 2016	3.872,0	1.223,0	1.152,5	11.115,4	-485,4	630,1	17.507,6	14.024,1	1.757,3	1.726,2	17.507,6
30 Haz. 2016	3.871,0	1.314,7	1.166,8	11.420,4	-467,5	727,1	18.032,5	14.300,5	1.928,1	1.803,9	18.032,5
30 Eyl. 2016	4.360,1	1.408,8	1.229,1	11.521,2	-485,9	839,7	18.873,0	14.969,8	1.999,6	1.903,6	18.873,0
31 Ara. 2016	5.275,8	1.587,8	1.358,4	12.763,1	-521,6	670,7	21.134,2	16.635,2	2.432,8	2.066,2	21.134,2
31 Mar. 2017	5.589,2	1.596,6	1.445,4	13.231,5	-500,4	742,7	22.105,0	17.652,4	2.293,4	2.159,2	22.105,0
30 Haz. 2017	6.103,5	1.601,3	1.511,6	13.666,3	-502,4	851,8	23.232,1	18.494,1	2.512,2	2.225,8	23.232,1
30 Eyl. 2017	6.840,0	1.632,6	1.606,9	14.028,2	-506,1	1.001,1	24.602,7	19.672,9	2.595,6	2.334,3	24.602,7
31 Ara. 2017	7.161,7	1.704,7	1.729,3	15.306,2	-526,0	739,3	26.115,3	21.098,1	2.640,4	2.376,8	26.115,3
31 Mar. 2018	7.303,9	1.980,8	1.835,4	16.195,6	-525,9	908,8	27.698,6	22.352,7	2.830,2	2.515,7	27.698,6
30 Haz. 2018	8.021,5	2.140,2	1.983,5	17.330,4	-539,1	1.115,4	30.051,9	24.131,2	3.233,5	2.687,2	30.051,9
30 Eyl. 2018	9.661,8	2.611,7	2.019,9	19.752,4	-595,3	1.506	34.956,5	28.163,1	3.785,3	3.008,1	34.956,5
31 Ara. 2018	9.940,9	2.043,4	1.886,4	18.906,1	-713,5	916,9	32.980,2	26.441,8	3.443,3	3.095,1	32.980,2
31 Mar. 2019	10.792,8	2.255,0	2.017,1	19.823,9	-731,1	1.295,1	35.452,8	28.449,2	3.699,9	3.303,7	35.452,8
30 Haz. 2019	11.354,1	2.184,8	2.093,5	20.347,3	-733,0	1.647,8	36.894,5	29.572,1	3.828,3	3.494,1	36.894,5
30 Eyl. 2019	12.151,4	2.223,0	2.120,9	20.200,3	-740,0	1.899,8	37.855,4	30.224,8	3.912,1	3.718,5	37.855,4
31 Ara. 2019	13.277,2	2.124,5	2.348,6	22.573,4	-767,3	1.248,5	40.804,9	32.837,3	4.121,0	3.846,6	40.804,9

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.13: Krediler (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2016	146,2	7,0	3,7	0,0	90,7	5.731,3	17,8	14,2	3.085,4	251,0	0,1	0,0	0,0	999,0	10.346,4
30 Haz. 2016	161,7	2,1	3,0	0,0	96,6	5.987,6	13,5	13,8	3.130,1	279,9	0,1	4,1	0,0	974,9	10.667,4
30 Eyl. 2016	161,0	4,5	2,3	0,0	93,5	6.022,0	12,2	13,5	3.222,1	289,8	0,1	4,2	0,0	910,7	10.735,9
31 Ara. 2016	165,8	3,8	3,7	0,0	102,4	6.910,7	16,5	14,9	3.411,8	324,8	0,1	4,9	0,0	961,2	11.920,6
31 Mar. 2017	179,5	5,6	3,8	0,0	112,6	7.206,5	22,8	14,4	3.514,1	358,9	0,1	0,0	0,0	992,5	12.410,8
30 Haz. 2017	180,0	6,0	3,2	0,0	91,3	7.475,2	20,3	14,2	3.642,2	379,2	0,1	5,3	0,0	1.019,0	12.836,0
30 Eyl. 2017	178,0	6,9	3,5	0,0	111,2	7.598,6	16,7	15,9	3.815,2	391,6	0,1	5,4	0,0	1.034,9	13.178,0
31 Ara. 2017	195,0	6,1	3,6	0,0	111,9	8.406,5	21,2	17,1	4.152,0	394,7	0,1	5,7	0,0	1.116,3	14.431,3
31 Mar. 2018	206,2	5,2	4,2	0,0	102,9	8.907,5	22,1	17,0	4.255,4	392,4	0,2	0,0	0,0	1.356,4	15.269,5
30 Haz. 2018	220,3	6,9	4,2	0,0	104,1	9.710,9	16,3	18,4	4.462,5	421,6	0,5	6,9	0,0	1.411,3	16.383,9
30 Eyl. 2018	248,1	4,9	4,7	0,0	109,5	11.604,2	15,1	22,4	4.946,8	444,7	0,7	9,1	0,0	1.359,6	18.769,8
31 Ara. 2018	236,6	2,9	3,8	0,0	98,0	11.285,8	32,7	19,2	4.524,6	457,3	0,5	7,9	0,0	1.192,2	17.861,5
31 Mar. 2019	254,5	2,4	3,9	0,0	100,6	11.896,4	38,4	20,2	4.672,6	452,9	0,4	8,3	0,0	1.288,0	18.738,6
30 Haz. 2019	250,3	0,9	4,2	0,0	96,9	12.364,5	37,2	20,8	4.685,9	493,2	0,3	8,7	0,0	1.281,7	19.244,6
30 Eyl. 2019	242,9	1,9	3,8	0,0	89,6	12.274,1	32,8	20,7	4.631,6	541,6	0,0	8,5	0,0	1.212,9	19.060,4
31 Ara. 2019	269,3	1,8	4,2	0,0	124,7	13.930,7	40,6	21,5	5.121,5	556,7	0,0	0,0	0,0	1.236,3	21.307,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.14: Krediler (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2016	114,4	0	0,4	0	62,1	3.238,7	17,9	5,1	2.166,9	250,1	0	0	0	691,6	6.547,2
30 Haz. 2016	126,0	2,1	0,1	0	57,6	3.311,3	13,5	4,5	2.212,4	278,9	0	0	0	678,0	6.684,4
30 Eyl. 2016	123,0	4,4	0,1	0	52,9	3.296,1	12,1	4,0	2.243,5	288,2	0,1	0	0	644,8	6.669,2
31 Ara. 2016	117,6	3,8	0,3	0	53,2	3.575,9	16,5	3,8	2.270,9	323,1	0,1	0	0	644,9	7.010,1
31 Mar. 2017	127,2	5,6	0,5	0	61,7	3.637,1	22,8	3,5	2.310,6	356,9	0,1	0	0	675,1	7.201,1
30 Haz. 2017	131,8	6,1	0,1	0	60,2	3.664,0	20,3	3,8	2.401,9	376,9	0,1	0	0	698,8	7.364,0
30 Eyl. 2017	135,3	6,9	0,2	0	74,4	3.631,2	16,7	5,3	2.457,6	389,1	0,1	0	0	684,7	7.401,6
31 Ara. 2017	140,4	6,1	0,1	0	75,9	3.918,0	21,2	5,9	2.627,5	392,6	0,1	0	0	698,4	7.886,4
31 Mar. 2018	149,1	5,2	0,5	0	69,3	3.973,9	22,1	5,8	2.566,2	390,3	0,2	0	0	840,8	8.023,4
30 Haz. 2018	156,9	6,9	0,1	0	68,3	4.053,6	16,3	5,5	2.640,4	419,1	0,5	0	0	875,4	8.243,1
30 Eyl. 2018	166,2	4,9	0,1	0	62,5	4.130,1	15,1	5,7	2.617,2	441,9	0,7	0	0	700,0	8.144,4
31 Ara. 2018	170,5	2,9	0,1	0	58,5	4.700,1	32,7	4,3	2.548,2	454,4	0,4	0	0	670,9	8.643,1
31 Mar. 2019	168,7	2,4	0,1	0	59,6	4.753,7	38,4	4,3	2.567,0	450,1	0,3	0	0	772,6	8.817,2
30 Haz. 2019	158,7	0,9	0,1	0	56,4	4.873,0	37,2	4,5	2.608,4	489,7	0,3	0	0	762,3	8.991,5
30 Eyl. 2019	151,5	1,9	0,1	0	51,3	4.915,3	32,8	4,8	2.666,9	537,7	0,0	0	0	746,1	9.108,4
31 Ara. 2019	172,6	1,8	0,1	0	46,6	5.632,4	40,6	4,7	2.904,1	552,0	0,1	0	0	671,1	10.026,1

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.15: Krediler (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	İskonto ve İştirak Senetleri	İhracat Kredileri	İthalat Kredileri	İhracat Garantili Yatırım Kredileri	Diğer Yatırım Kredileri	İşletme Kredileri	İhtisas Kredileri	Fon Kaynaklı Krediler	Tüketici Kredileri	Kredi Kartları	Müşteri Adına Menkul Değer Alımı Kredileri	KKTCMB Kaynaklı Krediler	KKTCMB Aracılığıyla Kullanılan Krediler	Diğer Krediler	Toplam
31 Mar. 2016	31,8	7,0	3,3	0	28,6	2.492,6	0	9,1	918,5	1,0	0	0	0	307,3	3.799,2
30 Haz. 2016	35,6	0	2,9	0	39,0	2.676,3	0	9,3	917,7	1,0	0	4,1	0	297,1	3.983,0
30 Eyl. 2016	38	0	2,7	0	40,6	2.725,8	0	9,5	978,5	1,5	0	4,2	0	265,9	4.066,7
31 Ara. 2016	48,2	0	3,3	0	49,1	3.334,8	0	11,1	1.141	1,7	0	5,0	0	316,3	4.910,5
31 Mar. 2017	52,3	0	3,3	0	51,0	3.569,4	0	11,0	1.203,5	1,9	0	0	0	317,3	5.209,7
30 Haz. 2017	48,2	0	3,1	0	31,1	3.811,2	0	10,4	1.240,3	2,2	0	5,3	0	320,2	5.472,0
30 Eyl. 2017	42,7	0	3,3	0	36,8	3.967,3	0	10,6	1.357,6	2,5	0	5,4	0	350,2	5.776,4
31 Ara. 2017	54,5	0	3,6	0	36,0	4.488,4	0	11,1	1.525,4	2,1	0	5,7	0	417,8	6.544,8
31 Mar. 2018	57,1	0	3,7	0	33,6	4.933,6	0	11,2	1.689,3	2,1	0	0	0	515,5	7.246,1
30 Haz. 2018	63,4	0	4,1	0	35,7	5.657,2	0	12,9	1.822,1	2,5	0	6,9	0	535,9	8.140,8
30 Eyl. 2018	81,9	0	4,6	0	47,0	7.474,0	0	16,8	2.329,6	2,8	0	9,1	0	659,6	10.625,4
31 Ara. 2018	66,1	0	3,7	0	39,5	6.585,7	0	14,9	1.976,4	2,9	0	7,9	0	521,2	9.218,3
31.Mar.2019	85,7	0	3,8	0	40,9	7.142,7	0	15,8	2.105,5	2,8	0	8,3	0	515,5	9.921,4
30 Haz. 2019	91,6	0	4,2	0	40,5	7.491,4	0	16,2	2.077,5	3,5	0	8,6	0	519,4	10.253,1
30 Eyl. 2019	91,4	0	3,7	0	38,3	7.358,8	0	15,9	1.964,7	3,9	0	8,5	0	466,7	9.951,9
31 Ara. 2019	96,7	0	4,2	0	78,2	8.298,2	0	16,8	2.217,4	4,6	0	0	0	565,2	11.281,3

Kaynak: KKTCMB

Tablo B.16: Krediler - Vadelere Göre (Milyon TL)

Tarih	Kısa Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Orta ve Uzun Vadeli Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2016	4.535,0	-1,47	5.811,4	0,25	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	5.034,6	11,02	5.632,8	-3,08	10.667,4	3,11
30 Eyl. 2016	5.012,0	-0,45	5.723,9	1,62	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	5.660,9	12,95	6.259,7	9,36	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	5.889,9	4,05	6.520,9	4,17	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	3.331,8	-43,43	9.504,2	45,75	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	3.414,7	2,49	9.763,3	2,73	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.696,0	8,24	10.735,3	9,95	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.996,5	8,13	11.273,0	5,00	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	4.416,5	10,51	11.967,4	6,16	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	5.213,6	18,05	13.556,2	13,28	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	5.000,9	-4,08	12.860,6	-5,13	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	5.294,3	5,86	13.444,2	4,53	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	5.588,7	5,56	13.655,9	1,57	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	5.575,4	-0,23	13.484,9	-1,25	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	6.015,4	7,89	15.291,9	13,40	21.307,3	11,79

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.17: Krediler - Kamu Özel Ayırımı (Milyon TL)

Tarih	Kamu Kredileri	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Özel Krediler	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim	Toplam	Önceki Çeyreğe Göre Yüzde Değişim
31 Mar. 2016	2.679,4	-0,47	7.667,0	-0,52	10.346,4	-0,51
30 Haz. 2016	2.662,4	-0,63	8.005,0	4,41	10.667,4	3,10
30 Eyl. 2016	2.656,7	-0,21	8.079,2	0,93	10.735,9	0,64
31 Ara. 2016	2.995,6	12,76	8.925,0	10,47	11.920,6	11,03
31 Mar. 2017	3.005,0	0,31	9.405,8	5,39	12.410,8	4,11
30 Haz. 2017	2.948,7	-1,87	9.887,3	5,12	12.836,0	3,43
30 Eyl. 2017	2.874,9	-2,50	10.303,1	4,21	13.178,0	2,66
31 Ara. 2017	3.192,9	11,06	11.238,4	9,08	14.431,3	9,51
31 Mar. 2018	3.228,1	1,10	12.041,4	7,15	15.269,5	5,81
30 Haz. 2018	3.322,8	2,93	13.061,1	8,47	16.383,9	7,30
30 Eyl. 2018	3.639,5	9,53	15.130,3	15,84	18.769,8	14,56
31 Ara. 2018	4.035,0	10,87	13.826,5	-8,62	17.861,5	-4,84
31 Mar. 2019	4.118,0	2,05	14.620,6	5,74	18.738,6	4,91
30 Haz. 2019	4.186,5	1,66	15.058,1	2,99	19.244,6	2,70
30 Eyl. 2019	4.159,5	-0,64	14.900,8	-1,04	19.060,3	-0,96
31 Ara. 2019	4.870,3	17,09	16.437,0	10,31	21.307,3	11,79

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.18: Büyüklüklerine Göre Toplam Kredilerin Dağılımı (Milyon TL)

Tarih	100 Bin TL'den Büyük Krediler	51-100 Bin TL Arasındaki Krediler	11-50 Bin TL Arasındaki Krediler	1 - 10 Bin TL Arasındaki Krediler	Bin TL'den Küçük Krediler	Genel Toplam
31 Mar. 2016	8.137,3	776,4	1.025,0	392,7	15,0	10.346,4
30 Haz. 2016	8.422,4	772,3	1.038,8	408,5	25,4	10.667,4
30 Eyl. 2016	8.520,5	797,2	1.002,0	395,1	21,4	10.735,9
31 Ara. 2016	9.711,1	801,8	998,2	388,2	21,3	11.920,6
31 Mar. 2017	10.156,3	817,8	984,8	400,1	51,8	12.410,8
30 Haz. 2017	10.547,2	847,3	993,7	423,9	23,9	12.836,0
30 Eyl. 2017	10.861,7	879,5	996,5	416,4	23,9	13.178,0
31 Ara. 2017	12.136,8	882,5	1.011,7	375,0	25,2	14.431,3
31 Mar. 2018	12.971,9	883,1	1.016,5	372,6	25,5	15.269,6
30 Haz. 2018	14.083,6	874,0	1.020,5	380,7	25,1	16.383,9
30 Eyl. 2018	16.499,8	855,7	1.010,4	379,5	24,4	18.769,8
31 Ara. 2018	15.221,9	803,4	1.195,9	423,3	217,0	17.861,5
31 Mar. 2019	16.081,0	804,7	1.189,0	432,4	231,4	18.738,6
30 Haz. 2019	16.543,1	814,6	1.208,1	432,7	246,1	19.244,6
30 Eyl. 2019	16.298,2	842,4	1.210,5	454,9	254,2	19.060,2
31 Ara. 2019	18.430,5	896,4	1.282,3	439,5	258,6	21.307,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.19: Özkaynakların Gelişimi (Milyon TL)

Tarih	Ödenmiş Sermaye	Yedek Akçeler	Sabit Kıymet Yeniden Değ. Fonu	Menkul Değerler Değer Artışı Fonu	Dönem Kârı (Zarar)	Geçmiş yıl Kârı (Zararı)	Toplam
31 Mar. 2016	791,8	426,1	0,2	78,7	56,2	373,2	1.726,2
30 Haz. 2016	848,5	425,3	0,3	72,3	156,3	301,2	1.803,9
30 Eyl. 2016	878,5	423,7	0,2	72,7	227,5	301,0	1.903,6
31 Ara. 2016	976,7	426,4	0,3	82,1	306,8	273,9	2.066,2
31 Mar. 2017	992,4	520,0	0,3	86,0	104,7	455,8	2.159,2
30 Haz. 2017	1.011,7	558,0	0,9	88,8	185,4	381,0	2.225,8
30 Eyl. 2017	1.021,4	558,0	0,9	92,6	297,4	364,0	2.334,3
31 Ara. 2017	1.099,6	409,5	0,9	101,1	407,5	358,1	2.376,8
31 Mar. 2018	1.153,7	572,8	0,9	110,0	123,1	555,2	2.515,7
30 Haz. 2018	1.180,3	616,8	0,9	124,0	316,1	449,1	2.687,2
30 Eyl. 2018	1.181,6	618,7	0,9	163,5	596,2	447,2	3.008,1
31 Ara. 2018	1.262,4	593,9	0,9	140,7	689,8	407,4	3.095,1
31 Mar. 2019	1.265,6	795,8	1,7	158,4	235,9	849,3	3.306,7
30 Haz. 2019	1.315,3	923,6	2,0	158,4	518,1	576,7	3.494,1
30 Eyl. 2019	1.329,1	923,6	2,2	150,1	749,2	564,3	3.718,5
31 Ara. 2019	1.329,5	929,0	2,4	170,8	856,1	558,8	3.846,6

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.20: Sermaye Yeterliliği Rasyosu (%)

Tarih	Kamu Eliyle Yönetilen Bankalar	Özel Sermayeli Bankalar	Şube Bankaları	Bankacılık Sektörü	Yasal Sınır
31 Mar. 2016	24,19	14,94	17,66	17,39	10,00
30 Haz. 2016	24,48	15,14	16,85	17,18	10,00
30 Eyl. 2016	25,26	16,14	18,38	18,36	10,00
31 Ara. 2016	24,06	15,09	19,15	18,24	10,00
31 Mar. 2017	24,09	15,35	19,45	18,26	10,00
30 Haz. 2017	23,85	15,40	19,00	18,04	10,00
30 Eyl. 2017	24,20	15,26	19,72	18,27	10,00
31 Ara. 2017	22,95	14,61	18,67	17,29	10,00
31 Mar. 2018	21,76	14,80	19,12	17,40	10,00
30 Haz. 2018	23,14	14,74	19,11	17,57	10,00
30 Eyl. 2018	20,51	15,38	20,68	18,19	10,00
31 Ara. 2018	16,49	15,28	21,93	17,86	10,00
31 Mar. 2019	16,74	15,08	21,64	17,79	10,00
30 Haz. 2019	18,14	15,43	22,04	18,29	10,00
30 Eyl. 2019	19,11	15,88	22,89	19,02	10,00
31 Ara. 2019	15,66	14,69	21,99	17,57	10,00

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.21: Bankacılık Sektörü Kâr / Zarar Tablosu (Milyon TL)

Tarih	Faiz Gelirleri	Faiz Giderleri	Faiz Dışı Gelirler	Faiz Dışı Giderler	Dönem Net Kâr / Zararı
31 Mar. 2016	375,6	118,3	77,8	125,5	56,1
30 Haz. 2016	758,1	252,3	173,5	251,6	156,3
30 Eyl. 2016	1.150,1	373,9	242,0	373,9	227,5
31 Ara. 2016	1.558,7	465,1	334,8	519,3	306,7
31 Mar. 2017	433,5	156,3	92,1	141,5	104,7
30 Haz. 2017	885,7	308,4	195,5	295,1	185,4
30 Eyl. 2017	1.383,6	802,7	298,9	456,9	297,4
31 Ara. 2017	1.891,8	1.101,7	396,9	630,9	407,5
31 Mar. 2018	562,5	329,5	108,4	179,9	123,1
30 Haz. 2018	1.191,7	689,8	226,4	373,1	316,1
30 Eyl. 2018	2.048,5	1.165,0	353,3	580,3	596,2
31 Ara. 2018	2.999,4	1.762,5	500,3	823,5	689,8
31 Mar.2019	982,5	611,8	161,0	230,4	235,9
30 Haz.2019	2.016,4	1.256,0	320,2	480,4	518,1
30 Eyl. 2019	3.009,6	1.893,7	481,1	734,7	749,1
31 Ara. 2019	3.884,9	2.440,4	669,9	1.048,4	856,1

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.22: Mevduat (Toplam) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2016	1.750,4	7.918,7	2.488,7	591,5	1.274,8	14.024,1
30 Haz. 2016	1.912,7	7.930,3	2.584,2	603,7	1.269,6	14.300,5
30 Eyl. 2016	2.064,9	8.206,5	2.751,7	608,2	1.338,5	14.969,8
31 Ara. 2016	2.394,0	8.623,1	3.360,7	689,5	1.567,9	16.635,2
31 Mar. 2017	2.480,3	9.674,2	3.161,1	723,8	1.613,0	17.652,4
30 Haz. 2017	2.771,0	9.919,8	3.407,0	736,9	1.659,4	18.494,1
30 Eyl. 2017	2.916,9	10.069,4	4.041,3	862,7	1.782,6	19.672,9
31 Ara. 2017	3.118,5	10.808,9	4.257,6	920,4	1.992,7	21.098,1
31 Mar. 2018	3.098,2	11.840,3	4.238,1	912,5	2.263,6	22.352,7
30 Haz. 2018	3.580,7	11.979,8	5.082,1	961,5	2.527,1	24.131,2
30 Eyl. 2018	4.201,9	13.615,9	6.006,3	1.166,1	3.172,9	28.163,1
31 Ara. 2018	3.698,4	13.742,5	4.950,1	1.282,7	2.768,1	26.441,8
31 Mar. 2019	3.866,9	13.793,4	6.513,5	1.252,6	3.022,6	28.449,2
30 Haz. 2019	4.145,1	14.244,0	6.921,1	1.181,2	3.101,0	29.572,1
30 Eyl. 2019	4.434,0	15.666,3	5.869,5	1.266,9	2.988,1	30.224,8
31 Ara. 2019	4.708,1	16.983,0	6.461,2	1.279,5	3.405,5	32.837,3

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.23: Mevduat (TP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2016	797,1	4.557,7	1.280,1	225,0	261,6	7.121,5
30 Haz. 2016	898,2	4.618,9	1.341,7	221,6	263,3	7.343,7
30 Eyl. 2016	968,4	4.690,1	1.463,3	203,2	258,9	7.583,9
31 Ara. 2016	1.122,6	4.796,3	1.611,5	231,0	297,1	8.058,5
31 Mar. 2017	1.083,7	5.157,3	1.503,4	283,7	274,1	8.302,2
30 Haz. 2017	1.276,2	5.173,5	1.636,5	273,9	282,2	8.642,3
30 Eyl. 2017	1.318,5	5.221,5	1.831,2	358,1	302,8	9.032,1
31 Ara. 2017	1.412,7	5.481,0	1.993,8	381,3	313,4	9.582,3
31 Mar. 2018	1.275,9	5.724,4	2.037,6	385,5	309,1	9.732,5
30 Haz. 2018	1.409,7	5.495,6	2.261,4	383,8	292,9	9.843,4
30 Eyl. 2018	1.418,0	5.669,1	2.512,3	314,7	269,3	10.183,4
31 Ara. 2018	1.427,2	6.123,7	2.315,6	449,6	288,4	10.604,5
31 Mar. 2019	1.445,6	5.624,1	3.000,2	383,9	274,6	10.728,4
30 Haz. 2019	1.544,0	5.856,2	3.249,2	310,3	378,3	11.338,0
30 Eyl. 2019	1.706,6	7.007,0	2.710,2	382,1	365,3	12.171,2
31 Ara. 2019	1.886,9	7.486,7	2.881,9	333,9	424,9	13.014,3

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.24: Mevduat (YP) - Vade Gruplarına Göre (Milyon TL)

Tarih	Vadesiz	1 Ay Vadeli	3 Ay Vadeli	6 Ay Vadeli	1 Yıl Vadeli	Toplam
31 Mar. 2016	953,3	3.361,1	1.208,6	366,5	1.013,0	6.902,5
30 Haz. 2016	1.014,5	3.311,4	1.242,5	382,1	1.006,3	6.956,8
30 Eyl. 2016	1.096,5	3.516,5	1.288,3	405,0	1.079,6	7.385,9
31 Ara. 2016	1.271,4	3.826,8	1.749,2	458,5	1.270,7	8.576,7
31 Mar. 2017	1.396,6	4.516,9	1.657,7	440,1	1.338,9	9.350,2
30 Haz. 2017	1.494,9	4.746,3	1.770,5	463,0	1.377,2	9.851,9
30 Eyl. 2017	1.598,4	4.847,8	2.210,1	504,7	1.479,7	10.640,8
31 Ara. 2017	1.705,8	5.327,8	2.263,8	539,1	1.679,3	11.515,8
31 Mar. 2018	1.822,4	6.115,9	2.200,5	526,9	1.954,5	12.620,2
30 Haz. 2018	2.171,0	6.484,2	2.820,7	577,7	2.234,2	14.287,8
30 Eyl. 2018	2.783,9	7.946,8	3.494,0	851,4	2.903,6	17.979,7
31 Ara. 2018	2.271,3	7.618,8	2.634,6	833,0	2.479,7	15.837,4
31 Mar. 2019	2.421,3	8.169,3	3.513,4	868,7	2.748,1	17.720,8
30 Haz. 2019	2.601,2	8.367,8	3.671,9	870,9	2.722,4	18.234,2
30 Eyl. 2019	2.727,4	8.659,3	3.159,3	884,8	2.622,8	18.053,6
31 Ara. 2019	2.821,1	9.496,4	3.579,3	945,6	2.980,6	19.823,0

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.25: Mevduat (Toplam) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2016	825,4	2.380,7	10.581,1	236,9	1.024,2	15.048,3
30 Haz. 2016	881,2	2.442,5	10.745,4	231,4	1.025,7	15.326,2
30 Eyl. 2016	913,5	2.744,1	11.022,3	289,9	1.148,4	16.118,2
31 Ara. 2016	991,7	3.040,5	12.287,2	315,8	1.597,8	18.233,0
31 Mar. 2017	1.107,4	3.310,6	12.895,4	339,0	1.460,1	19.112,5
30 Haz. 2017	1.294,5	3.512,2	13.373,9	313,5	1.551,4	20.045,5
30 Eyl. 2017	1.344,5	3.914,2	14.146,6	267,5	1.600,8	21.273,5
31 Ara. 2017	1.499,0	3.942,5	15.380,3	276,3	1.637,5	22.735,6
31 Mar. 2018	1.504,5	4.270,9	16.210,0	367,3	1.638,0	23.990,7
30 Haz. 2018	1.730,4	4.686,0	17.357,3	357,5	2.004,8	26.136,0
30 Eyl. 2018	1.990,1	5.620,5	20.093,4	459,1	2.328,1	30.491,2
31 Ara. 2018	1.917,8	4.922,5	19.010,8	590,7	2.028,6	28.470,4
31 Mar. 2019	2.103,5	5.251,0	20.574,6	520,1	2.163,6	30.612,9
30 Haz. 2019	2.260,8	5.434,1	21.290,5	586,7	2.190,3	31.762,4
30 Eyl. 2019	2.860,6	5.626,8	21.283,5	453,9	2.270,1	32.498,9
31 Ara. 2019	2.624,6	6.443,5	23.316,4	452,8	2.436,6	35.273,9

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.26: Mevduat (TP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2016	615,7	1.101,8	5.286,0	118,1	285,5	7.407,1
30 Haz. 2016	669,7	1.107,3	5.441,0	125,7	208,8	7.552,5
30 Eyl. 2016	708,4	1.216,8	5.492,2	166,5	227,8	7.811,7
31 Ara. 2016	756,3	1.319,0	5.823,8	159,4	331,8	8.390,3
31 Mar. 2017	809,7	1.352,5	5.963,4	176,8	351,3	8.653,7
30 Haz. 2017	1.022,5	1.368,4	6.116,2	135,1	313,2	8.955,4
30 Eyl. 2017	1.029,4	1.516,0	6.387,8	98,9	319,0	9.351,2
31 Ara. 2017	1.150,6	1.522,5	6.802,0	107,2	279,1	9.861,4
31 Mar. 2018	1.144,2	1.558,4	6.912,0	117,9	302,7	10.035,2
30 Haz. 2018	1.298,4	1.506,7	6.909,0	129,2	404,0	10.247,3
30 Eyl. 2018	1.394,1	1.622,1	7.021,3	145,9	420,4	10.603,8
31 Ara. 2018	1.421,0	1.577,0	7.382,8	223,6	390,5	10.994,9
31 Mar. 2019	1.437,6	1.533,1	7.517,8	239,9	478,2	11.206,7
30 Haz. 2019	1.602,7	1.681,0	7.783,8	270,4	302,4	11.640,3
30 Eyl. 2019	2.215,4	1.769,8	8.062,0	124,0	257,1	12.428,3
31 Ara. 2019	2.026,4	2.129,8	8.712,8	145,4	378,2	13.392,6

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.27: Mevduat (YP) - Türlerine Göre (Milyon TL)

Tarih	Resmi	Ticari	Tasarruf	Diğer	Bankalar	Toplam
31 Mar. 2016	209,7	1.279,0	5.295,1	118,8	738,6	7.641,2
30 Haz. 2016	211,6	1.335,2	5.304,3	105,6	817,0	7.773,7
30 Eyl. 2016	205,1	1.527,4	5.530,0	123,4	920,6	8.306,5
31 Ara. 2016	235,4	1.721,5	6.463,4	156,4	1.266,0	9.842,7
31 Mar. 2017	297,7	1.958,2	6.932,1	162,2	1.108,7	10.458,9
30 Haz. 2017	272,0	2.143,8	7.257,6	178,4	1.238,2	11.090,0
30 Eyl. 2017	315,1	2.398,3	7.758,8	168,6	1.281,6	11.922,3
31 Ara. 2017	348,5	2.420,0	8.578,2	169,1	1.358,3	12.874,1
31 Mar. 2018	360,3	2.712,6	9.298,0	249,3	1.335,3	13.955,5
30 Haz. 2018	432,0	3.179,4	10.448,2	228,2	1.600,9	15.888,7
30 Eyl. 2018	596,0	3.998,4	13.072,1	313,2	1.907,7	19.887,4
31 Ara. 2018	496,8	3.345,6	11.628,0	367,0	1.638,1	17.475,5
31 Mar.2019	665,9	3.717,8	13.056,9	280,2	1.685,4	19.406,2
30 Haz. 2019	658,1	3.753,1	13.506,7	316,2	1.887,9	20.122,1
30 Eyl. 2019	645,1	3.857,0	13.221,5	329,9	2.013,0	20.066,5
31 Ara. 2019	598,2	4.313,8	14.603,6	307,4	2.058,3	21.881,3

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.28: Para Arzı (Milyon TL)

Yıl	Çeyrek	M1	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M2	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim	M3	Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre Yüzde Değişim
2015	I	2.338,5	14,08	12.470,8	15,53	13.249,2	14,20
	II	2.532,7	17,67	13.211,3	18,69	14.056,5	17,55
	III	2.829,9	30,83	14.279,5	23,32	15.106,7	21,50
	IV	2.841,2	28,50	14.215,9	19,66	15.109,8	19,35
2016	I	2.797,9	19,64	14.340,3	14,99	15.181,6	14,59
	II	2.976,9	17,54	14.620,3	10,66	15.593,1	10,93
	III	3.158,0	11,59	15.285,2	7,04	16.319,0	8,02
	IV	3.544,1	24,74	16.946,4	19,21	17.996,6	19,10
2017	I	3.754,8	34,20	18.019,6	25,66	19.209,2	26,53
	II	3.906,7	31,23	18.670,5	27,70	20.066,2	28,69
	III	4.126,2	30,66	19.847,4	29,85	21.240,3	30,16
	IV	4.403,3	24,24	21.181,5	24,99	22.789,8	26,63
2018	I	4.826,2	28,53	22.844,7	26,78	24.492,6	27,50
	II	5.342,4	36,75	24.489,5	31,17	26.341,2	31,27
	III	6.244,7	51,34	28.565,7	43,93	30.698,9	44,53
	IV	5.726,7	30,05	26.846,9	26,75	28.868,4	26,67
2019	I	6.297,8	30,49	29.051,7	27,17	31.226,9	27,50
	II	6.581,7	23,20	30.066,1	22,77	32.390,9	22,97
	III	6.775,1	8,49	30.109,1	5,40	33.243,7	8,29
	IV	7.386,0	28,97	33.164,4	23,53	35.890,4	24,32

Kaynak: KKTCCMB

Tablo B.29: Bankalar Yasası Altında Faaliyet Gösteren Lisanslı Bankalar

1	KIBRIS VAKIFLAR BANKASI LTD.
2	AKFİNANS BANK LTD.
3	CREDITWEST BANK LTD.
4	NOVA BANK LTD.
5	ASBANK LTD.
6	KIBRIS İKTİSAT BANKASI LTD.
7	KIBRIS TÜRK KOOPERATİF MERKEZ BANKASI LTD.
8	LİMASOL TÜRK KOOPERATİF BANKASI LTD.
9	ŞEKERBANK (KIBRIS) LTD.
10	TÜRK BANKASI LTD.
11	UNIVERSAL BANK LTD.
12	VİYABANK LTD.
13	YAKINDOĞU BANK LTD.
14	KIBRIS KAPİTAL BANK LTD.
15	KIBRIS FAİSAL İSLAM BANKASI LTD.
16	T. GARANTİ BANKASI A.Ş.
17	T. HALK BANKASI A.Ş.
18	T. İŞ BANKASI A.Ş.
19	T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
20	ALBANK LTD.
21	TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.

Kaynak: KKTOMB

Tablo B.30: Temel Ekonomik ve Sosyal Göstergeler

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
GSYH (Cari Fiyatlarla Milyon TL)	6.508,9	6.955,1	7.606,9	8.858,5	10.222,4	11.601,2	14.544,8	18.324,2	24.554,6 ^(T)
GSYH (Milyon ABD doları)	3.878,6	3.862,6	3.983,9	4.040,2	3.749,0	3.837,9	3.983,8	3.790,8	3.711,3 ^(T)
Fert Başına GSMH (Cari Fiyatlarla TL)	25.850,2	27.077,2	29.216,8	33.127,8	37.413	42.022	51.799	64.178	82.708*
Fert Başına GSMH (ABD doları)	15.403	15.037,9	15.301,6	15.109	13.721	13.902	14.187	13.277	12.501*
Enflasyon Oranı (%)	14,7	3,6	10,2	6,5	7,8	10,2	14,7	29,96	11,66
İhracat (Milyon ABD doları) (1)	119,9	116,3	120,7	134,0	118,1	105,5	105,6	111,2 ^(T)	116,8 ^(T)
İthalat (Milyon ABD doları)	1.699,9	1.703,9	1.699,4	1.538,8	1.500,6	1.557,2	1.778,4	2.080,7 ^(T)	2.247,2 ^(T)
Dış Ticaret Dengesi (Milyon ABD doları)	-1.580,0	-1.587,6	-1.578,7	-1.404,8	-1.382,5	-1.415,2	-1.672,8	-1.969,5 ^(T)	-2.130,4 ^(T)
İhracat / İthalat (%)	9,0	7,2	7,1	7,5	7,9	6,9	5,9	5,3 ^(T)	5,2 ^(T)
Gelen Turist Sayısı	1.022.089	1.166.186	1.232.753	1.366.007	1.483.244	1.577.073	1.734.330	1.759.625	1.749.979
a) Türkiye	801.326	904.505	923.308	1.020.577	1.110.795	1.218.232	1.324.248	1.359.420	1.358.465
b) Diğer	220.763	261.681	309.445	345.430	372.449	358.841	410.082	400.205	391.514
Net Turizm Geliri (Milyon ABD doları)	459,4	571,9	613,4	691,6	697,7	714,4	864,9	912,4	1.025,7 ^(T)
İstihdam	93.470	96.539	97.867	103.149	112.811	118.387	120.999	132.411	138.438
İşsiz Sayısı	9.864	9.174	8.929	9.320	9.043	8.075	7.452	9.873	9.317
İşsizlik Oranı (%)	9,5	8,7	8,4	8,3	7,4	6,4	5,8	6,9	6,3
Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus (2)	266.087	268.700	277.031	289.252	299.514	307.255	314.169	347.340	357.216
Nüfus (Projeksiyon) (3)	286.257	297.608	306.368	320.884	331.432	339.478	351.965	372.486	n.a
Yıllık Nüfus Artışı (%)	-1,3	3,1	3,3	3,8	3,9	2,9	3,1 ^(T)	n.a	n.a

Kaynak: DPÖ, KKTOMB, İstatistik Kurumu, Ticaret Dairesi, Turizm Planlama Dairesi

^(T)Tahmin

* GSYH tahmin rakamları kullanılmıştır.

1) Güney Kıbrıs'a yapılan ihracat dâhil değildir.

2) Kurumsal Olmayan Sivil Nüfus: Hane halkı İş Gücü Anketi yoluyla elde edilen, okul, yurt, otel, çocuk yuvası, huzurevi, özel nitelikteki hastane, hapishane, kışla ya da orduvinde ikamet edenler dışında kalan nüfustur.

3) Nüfus (Projeksiyon) 2011 yılında yapılan nüfus sayımı verileri kullanılarak yapılan 2012-2018 projeksiyon verileridir. Fert Başına GSMH hesaplamasında bu nüfus sayıları kullanılmaz. Fert Başına GSMH hesaplamasında kullanılan nüfus: (yıl ortası nüfus) + (yurtdışında okuyan KKTC'li öğrenciler) - (KKTC'de okuyan TC uyruklu öğrenciler + diğer ülke vatandaşı öğrenciler)

Tablo B.31: Gayrisafi Yurt İçi Hasıladaki Sektörel Gelişmeler (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Tarım	259,2	300,6	330,3	366,4	386,5	405,0	489,3	552,5	647,6	658,8	1.139,4	1.069,1
2. Sanayi	542,8	516,7	552,4	558,5	587,1	636,6	779,7	937,7	1.064,7	1.413,3	1.537,9	2.626,5
3. İnşaat	362,2	346,4	312,1	408,5	335,8	370,7	370,2	480,5	511,6	836,4	1.081,4	1.315,9
4. Ticaret - Turizm	721,7	766,3	900,0	1.216,8	1.385,3	1.527,9	1.829,1	2.012,9	2.280,6	2.921,8	3.814,5	5.440,8
5. Ulaştırma - Haberleşme	614,5	597,3	525,2	553,1	642,9	711,4	788,0	896,6	965,3	1.156,6	1.339,0	1.977,6
6. Mali Müesseseler	357,8	388,4	404,4	472,6	506,0	579,7	637,4	719,4	887,6	1.007,7	1.486,4	1.678,5
7. Konut Gelirleri	175,9	202,5	220,6	274,4	305,8	358,2	398,9	456,2	535,3	655,6	896,3	1.107,0
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	525,2	609,3	652,3	727,5	801,8	891,6	1.026,1	1.422,6	1.679,9	2.289,8	2.889,9	3.895,9
9. Kamu Hizmetleri	1.104,0	1.201,2	1.180,1	1.294,3	1.294,9	1.349,9	1.603,6	1.715,2	1.850,1	2.193	2.461,1	3.451,8
10. İthalat Vergileri	416,6	447,6	536,3	637,0	709,1	775,9	936,4	971,8	1.178,3	1.411,5	1.678,1	1.991,5
11. GSYH	5.079,9	5.376,3	5.614,1	6.509,0	6.955,1	7.606,9	8.858,6	10.222,5	11.601,2	14.544,8	18.324,1	24.554,6
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	48,4	38,9	35,4	50,2	-39,3	-27,5	-18,2	-11,7	4,2	6,9	10,6	11,2
GSMH	5.128,3	5.415,3	5.649,5	6.559,2	6.915,8	7.579,4	8.840,4	10.210,7	11.605,5	14.551,8	18.334,8	24.565,8

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(T)Tahmin

Tablo B.32: Gayrisafi Yurt İçi Hasılanın Yüzde Dağılımı

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Tarım	5,1	5,6	5,9	5,6	5,6	5,3	5,5	6,0	5,6	4,5	6,2	4,4
2. Sanayi	10,7	9,6	9,8	8,6	8,4	8,4	8,8	9,2	9,2	9,7	8,4	10,7
2.1. Taş Ocakçılığı	0,8	0,7	0,6	0,7	0,6	0,6	0,5	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9
2.2. İmalat Sanayi	4,0	3,2	2,3	2,5	2,8	2,9	3,1	3,7	3,7	3,3	3,0	3,2
2.3. Elektrik-Su	5,9	5,8	6,9	5,3	5,1	4,8	5,1	4,8	4,8	5,5	4,4	6,6
3. İnşaat	7,1	6,5	5,6	6,3	4,8	4,9	4,2	4,7	4,4	5,8	5,9	5,4
4. Ticaret - Turizm	14,2	14,3	16,0	18,7	19,9	20,1	20,6	19,7	19,7	20,1	20,8	22,2
4.1. Toptan ve Perakende Ticaret	9,7	9,0	10,7	11,1	11,4	11,2	12,3	10,7	11,0	11,1	11,2	11,7
4.2. Otelcilik ve Lokantacılık	4,5	5,2	5,4	7,6	8,5	8,9	8,3	9,0	8,7	9,0	9,6	10,5
5. Ulaştırma - Haberleşme	12,1	11,1	9,4	8,5	9,3	9,4	8,9	8,8	8,3	8,0	7,3	8,1
6. Mali Müesseseler	7,1	7,2	7,2	7,2	7,3	7,6	7,2	7,0	7,6	6,9	8,1	6,8
7. Konut Sahipliği	3,5	3,8	3,9	4,2	4,4	4,7	4,5	4,4	4,6	4,5	4,9	4,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	10,3	11,3	11,6	11,2	11,5	11,7	11,6	13,9	14,5	15,7	15,8	15,9
9. Kamu Hizmetleri	21,7	22,3	21,0	19,9	18,6	17,7	18,1	16,8	15,9	15,1	13,4	14,1
10. İthalat Vergileri	8,2	8,3	9,6	9,8	10,2	10,2	10,6	9,5	10,2	9,7	9,2	8,1
GSYH	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.33: Ekonominin Genel Dengesi (Cari Fiyatlarla, Milyon TL)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018 ^(T)	2019 ^(T)
1. Toplam Kaynaklar	5.629,3	5.516,7	6.065,0	6.849,7	7.141,1	7.664,8	8.866,0	9.470,2	10.499,0	13.476,9	17.926,6	23.821,7
2. Toplam Yatırımlar	1.049,1	946,6	1.049,6	1.266,5	1.175,5	1.147,8	1.276,7	1.598,5	1.791,2	2.836,0	4.013,6	5.656,8
3. Toplam Tüketim	4.580,1	4.570,0	5.015,4	5.583,1	5.965,6	6.516,9	7.589,3	7.871,7	8.707,8	10.640,9	13.913,1	18.165,1
4. Kamu Harcanabilir Geliri	1.105,6	751,9	962,2	1.059,2	1.491,8	1.341,3	1.688,9	2.123,1	2.317,2	3.451,1	4.099,3	4.906,1
5. Özel Harcanabilir Gelir	4.022,7	4.663,3	4.687,3	5.449,9	5.424,0	6.238,1	7.151,5	8.087,7	8.962,7	11.100,7	14.521,8	19.659,7
6. Özel Tasarruf Oranı (%)	20,1	33,9	26,0	28,0	20,8	25,0	23,3	29,8	29,4	29,0	28,1	29,7
7. Toplam Yurt İçi Tasarruflar	548,2	845,2	634,1	976,1	950,3	1.062,5	1.251,0	2.339,0	2.572,1	3.910,9	4.708,0	6.400,7

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin**Tablo B.34: Sektörel Katma Değerlerin Reel Büyüme Hızları (%)**

Sektörler	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Tarım	-18,2	8,2	10,0	10,8	3,7	-1,6	4,8	14,5	-7,3	4,9	2,6	2,0
2. Sanayi	-10,3	-9,1	-0,2	3,4	-0,7	1,7	8,5	19,5	7,3	4,4	-12,4	1,7
3. İnşaat	-8,0	-18,5	3,8	3,3	-16,0	-0,3	-4,5	6,5	5,7	10,6	7,6	-4,5
4. Ticaret-Turizm	-2,1	-8,7	18,3	6,0	6,1	1,4	8,5	-0,8	4,8	9,0	0,4	4,8
5. Ulaştırma-Haberleşme	2,2	-2,8	-20,0	-4,3	5,7	2,0	3,2	5,7	1,8	6,9	3,5	1,5
6. Mali Müesseseler	9,6	1,7	0,3	1,4	8,1	7,5	0,8	1,6	2,0	3,1	2,7	1,2
7. Konut Sahipliği	2,7	3,8	4,0	3,9	3,7	3,2	2,6	3,0	3,5	3,8	4,6	1,5
8. Serbest Meslek ve Hizmetler	4,3	3,4	-5,3	4,3	1,5	2,3	8,8	9,5	3,6	7,7	5,3	3,0
9. Kamu Hizmetleri	1,2	-5,0	0,4	2,8	1,9	1,4	-0,1	0,1	-0,2	-0,8	1,3	0,5
10. İthalat Vergileri	-0,8	-7,1	18,6	3,9	8,9	-2,1	7,9	-9,6	9,0	0,5	2,4	3,0
11. GSYH	-2,9	-5,5	3,7	3,9	1,8	1,1	4,8	4,0	3,6	5,4	1,3	1,9
12. Net Dış Âlem Faktör Gelirleri	-36,4	-28,2	-9,8	27,1	-174,5	35,3	40,5	41,9	133,0	-38,4	23,3	0,0
GSMH	-3,4	-5,7	3,6	4,0	0,5	1,3	4,9	4,1	3,8	5,5	1,3	1,9

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

^(T) Tahmin

Tablo B.35: Ödemeler Dengesi (Milyon ABD doları)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 ^(T)
1. Cari İşlemler Dengesi	-390,3	-65,4	-275,8	-173,1	-125,1	-44,7	-11,7	271,6	287,6	294,4	131,9	112,5
2. Sermaye Hareketleri Dengesi	410,5	495,0	438,5	326,5	346,2	259,7	186,9	168,9	71,4	131,4	157,1	164,7
3. Rezerv Hareketleri (- Artış, + Azalış)	269,5	-172,1	-94,4	-47,3	-340,8	-219,9	-176,7	-75,8	-79,4	-826,6	+69,1	-365,1
4. Net Hata ve Noksan	-289,7	-257,5	-68,3	-106,1	119,7	4,9	1,5	-364,7	-279,6	400,8	-358,1	87,9

Kaynak: DPÖ

^(T) Tahmin**Tablo B.36: Bir Önceki Yılın Aralık Ayına Göre Tüketici Fiyatları Endeksi Yüzde Değişim**

Aylar	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ocak	3,4	0,7	-0,9	1,0	1,3	1,6	-0,1	-0,27	1,39	-0,70	1,00	2,09	-0,88	0,47	2,56	-0,22	0,53
Şubat	6,0	0,3	-0,9	0,7	2,0	2,2	0,1	-0,31	2,10	-0,95	0,46	4,43	-2,14	0,31	4,00	1,39	0,37
Mart	7,9	1,8	-0,9	2,5	3,5	3,8	1,1	0,00	3,88	-0,03	0,66	5,02	-0,41	0,09	4,61	2,26	1,71
Nisan	9,8	2,4	0,5	4,2	4,2	6,3	1,2	0,71	4,85	1,83	1,51	5,38	1,09	1,09	6,54	5,07	5,72
Mayıs	12,9	4,6	-0,2	6,4	4,3	7,9	2,5	0,29	6,46	1,69	1,80	4,56	2,73	1,86	6,95	8,91	6,22
Haziran	9,0	4,2	-0,4	8,5	3,4	9,8	3,2	0,31	5,95	0,73	3,30	4,89	3,18	2,33	7,68	12,11	7,57
Temmuz	6,9	4,2	-0,2	10,2	3,6	11,5	0,8	0,92	7,02	-0,28	3,21	5,15	1,90	3,23	9,29	14,64	8,72
Ağustos	7,1	6,5	0,5	12,6	5,9	11,3	2,6	1,92	9,49	0,84	4,17	5,77	2,72	4,00	9,75	24,29	9,12
Eylül	9,1	8,4	2,0	15,9	7,7	14,3	3,3	2,58	10,39	2,57	6,30	5,84	5,78	4,63	10,31	31,99	11,18
Ekim	10,9	10,3	2,5	18,6	9,3	15,6	4,9	3,61	11,90	3,52	7,89	7,69	7,39	5,85	11,32	34,08	10,71
Kasım	11,7	10,9	2,3	19,0	9,0	16,4	6,0	3,54	13,91	3,61	8,29	6,97	6,38	7,36	12,78	31,93	10,20
Aralık	12,6	11,6	2,7	19,2	9,4	14,5	5,7	3,27	14,72	3,60	10,22	6,49	7,78	10,19	14,68	29,96	11,66

Kaynak: DPÖ

Tablo B.37: KKTC ve T.C. Enflasyon Oranları

Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC	Yıllar	KKTC	TC
1984	70,7	49,7	1998	66,5	69,7	2012	3,60	6,16
1985	43,0	44,2	1999	55,3	68,8	2013	10,22	7,40
1986	48,1	30,7	2000	53,2	39,0	2014	6,49	8,17
1987	43,0	55,1	2001	76,8	68,5	2015	7,78	8,81
1988	62,6	77,1	2002	24,5	29,8	2016	10,19	8,53
1989	51,8	64,3	2003	12,6	18,4	2017	14,68	11,92
1990	69,4	60,4	2004	11,6	9,3	2018	29,96	20,30
1991	46,3	71,1	2005	2,7	7,7	2019	11,66	11,84
1992	63,4	66,0	2006	19,2	9,7			
1993	61,2	71,1	2007	9,4	8,4			
1994	215,0	125,5	2008	14,5	10,1			
1995	72,2	76,1	2009	5,7	6,5			
1996	87,5	79,8	2010	3,2	6,4			
1997	81,7	99,1	2011	14,7	10,4			

Kaynak: DPÖ, TCMB, İstatistik Kurumu

Tablo B.38: Tüketici Fiyatları Endeksi (2015 = 100)**Ana Mal ve Hizmet Gruplarının Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranları**

Ana Gruplar	2019											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Gıda ve Alkolsüz İçecekler	1,19	0,31	0,40	1,33	-0,38	-1,63	0,76	1,63	3,80	-0,51	-0,10	1,84
2. Alkollü İçecekler ve Tütün	0,09	0,26	-0,21	11,96	1,44	0,39	0,36	11,05	-0,17	0,26	0,20	0,01
3. Giyim ve Ayakkabı	-5,35	-4,22	-0,24	10,69	2,06	0,64	-0,13	-14,60	4,28	22,20	1,73	3,09
4. Konut, Su, Elekt., Gaz ve Diğer Yakıtlar	-0,78	0,90	0,86	7,85	-3,15	-0,23	-0,41	-0,20	-0,07	0,35	0,58	1,15
5. Mobilya, Ev Aletleri ve Ev Bakım Hizmetleri	0,45	-0,56	0,90	0,65	0,72	2,61	0,74	-0,07	0,59	-0,14	1,03	3,87
6. Sağlık	-0,15	5,02	1,09	0,75	0,53	0,54	6,68	0,67	0,50	3,24	1,14	0,24
7. Ulaştırma	-1,49	-0,34	1,65	4,63	1,69	-0,89	1,34	-0,78	0,95	-3,53	0,48	0,79
8. Haberleşme	0,25	0,43	-0,17	0,48	0,09	1,44	9,73	1,05	0,51	0,21	-15,11	3,32
9. Eğlence ve Kültür	4,84	-4,54	3,69	4,33	1,80	8,96	-1,56	-0,02	-1,81	-6,18	3,16	1,19
10. Eğitim	0,50	-0,68	0,76	1,60	1,61	-0,76	-0,93	-0,80	18,14	0,07	-0,05	0,32
11. Lokanta ve Oteller	-0,07	2,12	4,27	6,63	3,20	7,77	4,31	2,31	-4,18	0,39	-6,30	0,54
12. Çeşitli Mal ve Hizmetler	6,37	0,70	1,39	1,24	0,91	2,05	0,34	3,72	-0,07	0,72	0,12	0,88
Genel	0,53	-0,15	1,33	3,95	0,47	1,27	1,07	0,38	1,88	-0,42	-0,47	1,33

Kaynak: DPÖ, İstatistik Kurumu

Tablo B.39: Asgari Ücret Gelişmeleri

Yıllar	Asgari Ücret (TL)	Uygulama Tarihi
1991	520.000	01.01.1991
1992	806.000	01.01.1992
1993	1.373.000	01.01.1993
1994	3.000.000	01.01.1994
1994	5.000.000	01.08.1994
1995	9.420.000	01.01.1995
1995	11.590.000	01.09.1995
1996	14.800.000	01.01.1996
1997	23.000.000	01.01.1997
1997	33.800.000	01.09.1997
1998	50.250.000	01.01.1998
1998	67.000.000	01.09.1998
1999	85.000.000	01.01.1999
1999	103.000.000	01.01.1999
2000	137.000.000	01.01.2000
2000	160.000.000	01.07.2000
2001	200.000.000	01.01.2001
2001	240.000.000	01.08.2001
2002	320.000.000	01.01.2002
2002	380.000.000	01.10.2002
2003	440.000.000	01.01.2003
2003	500.000.000	01.08.2003
2004	550.000.000	01.03.2004
2004	627.000.000	01.07.2004
2005	720	01.06.2005
2006	780	01.01.2006
2006	860	01.08.2006
2007	950	01.02.2007
2008	1.060	01.01.2008
2008	1.190	01.09.2008
2009	1.237	01.10.2009
2011	1.300	01.01.2011
2013	1.415	01.01.2013
2014	1.560	01.01.2014
2014	1.675	01.11.2014
2015	1.730	01.09.2015
2016	1.834	01.07.2016
2017	2.020	01.02.2017
2017	2.175	01.07.2017
2018	2.365	01.03.2018
2018	2.620	01.09.2018
2019	3.150	01.02.2019
2019	3.400	01.08.2019

Kaynak: DPÖ

Not: 2005 yılından itibaren TL'den 6 sıfır atılmıştır.

Tablo B.40: Akaryakıt Perakende Satış Fiyatları

Tarih	Kurşunsuz Benzin		Euro Dizel	Motorin	Gazyağı
	95 Oktan	97 Oktan			
14.01.2015	2,99	3,18	3,06	2,67	2,67
04.02.2015	2,95	3,14	2,97	2,58	2,58
25.02.2015	3,04	3,23	3,06	2,67	2,67
18.03.2015	3,13	3,32	3,15	2,76	2,76
01.05.2015	3,31	3,50	3,32	2,93	2,93
23.05.2015	3,40	3,59	3,41	3,02	3,02
07.07.2015	3,40	3,59	3,39	2,99	2,99
28.07.2015	3,30	3,49	3,22	2,82	2,82
18.08.2015	3,27	3,46	3,22	2,82	2,82
09.09.2015	3,27	3,46	3,22	2,85	2,85
30.09.2015	3,29	3,48	3,26	2,92	2,92
21.10.2015	3,27	3,46	3,23	2,92	2,92
16.01.2016	3,18	3,38	3,07	2,86	2,86
23.01.2016	3,18	3,38	2,97	2,86	2,86
06.02.2016	3,12	3,32	2,86	2,86	2,86
19.03.2016	3,20	3,40	2,94	2,94	2,94
05.05.2016	3,27	3,47	3,03	2,94	3,02
26.05.2016	3,39	3,59	3,20	-	3,17
17.06.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
12.07.2016	3,41	3,61	3,29	-	3,26
24.08.2016	3,47	3,67	3,30	-	3,26
20.09.2016	3,54	3,74	3,36	-	3,32
11.10.2016	3,57	3,77	3,36	-	3,35
01.11.2016	3,63	3,83	3,45	-	3,41
07.01.2017	3,83	4,03	3,62	-	3,56
11.03.2017	3,76	3,96	3,59	-	3,51
01.04.2017	3,71	3,91	3,51	-	3,43
18.05.2017	3,67	3,87	3,47	-	3,39
29.11.2017	3,67	3,87	3,63	-	3,40
03.02.2018	3,85	4,04	3,78	-	3,55
17.03.2018	3,88	4,07	3,82	-	3,59
11.04.2018	4,19	4,37	4,02	-	3,78
03.05.2018	4,30	4,48	4,13	4,13	3,91
10.07.2018	4,32	4,50	4,13	4,13	4,01
31.07.2018	4,42	4,60	4,18	4,18	4,11
28.08.2018	4,97	5,16	4,76	4,76	4,65
20.09.2018	5,81	6,01	5,76	5,76	5,59
01.11.2018	5,61	5,71	5,55	5,76	5,46
22.11.2018	5,21	5,31	5,15	-	5,06
13.12.2018	5,06	5,16	4,95	-	4,86
10.01.2019	5,00	5,10	4,85	-	4,78
21.02.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,75
14.03.2019	5,06	5,16	4,91	-	4,85
04.04.2019	5,41	5,51	5,01	-	4,95
08.08.2019	5,36	5,46	4,96	-	4,90

Kaynak: Ekonomi ve Enerji Bakanlığı

Tablo B.41: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İhracatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İhracat
2006	30.875.362	9.708.799	9.805.754	11.543.938	2.933.694	64.867.547
2007	48.907.443	13.225.555	7.369.006	9.702.231	4.480.578	83.684.813
2008	41.770.636	17.147.124	4.953.414	14.220.270	5.572.694	83.664.138
2009	38.482.808	13.156.210	1.206.347	13.833.521	4.384.880	71.063.766
2010	44.741.216	11.816.654	3.475.821	31.104.188	5.282.030	96.419.909
2011	61.333.755	9.515.772	1.514.866	36.886.525	10.645.168	119.896.086
2012	58.878.076	8.678.585	1.014.857	39.821.898	9.873.712	116.267.128
2013	62.969.817	9.145.514	2.733.484	38.472.891	7.359.533	120.681.239
2014	78.446.382	8.304.840	835.323	40.583.800	5.814.745	133.985.090
2015	66.228.637	6.195.715	3.811.828	35.611.170	5.885.294	117.732.644
2016	65.926.162	10.664.066	893.816	23.981.854	4.022.010	105.487.908
2017	63.818.406	8.362.779	1.681.343	22.247.673	9.505.787	105.615.988
2018	52.127.770	10.376.400	2.536.815	26.110.465	9.700.495	100.851.945
2019 (Ocak - Kasım)	40.747.925	1.889.322	2.130.582	28.333.772	3.782.694	77.125.484

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.42: KKTC'nin Ülke Gruplarına Göre İthalatı (ABD doları)

Yıllar	Türkiye	Avrupa Birliği Ülkeleri	Uzak Doğu Ülkeleri	Diğer Avrupa Ülkeleri	Orta Doğu Ülkeleri	Diğer Ülkeler	Toplam İthalat
2006	946.978.969	247.072.030	82.977.243	16.460.425	65.267.005	17.464.606	1.376.220.278
2007	1.044.965.855	248.220.981	111.304.222	40.423.905	66.253.726	28.022.604	1.539.191.293
2008	1.172.502.792	236.344.802	109.156.742	78.503.072	56.482.297	27.673.475	1.680.657.180
2009	923.438.219	205.604.209	87.720.997	30.311.431	52.507.371	26.582.965	1.326.165.192
2010	1.137.378.970	251.285.189	90.266.660	29.873.873	69.000.395	26.375.578	1.604.180.665
2011	1.165.712.306	286.204.302	82.493.886	42.982.735	87.880.256	34.654.478	1.699.927.963
2012	1.234.214.030	247.749.409	81.109.808	28.245.460	81.484.144	31.111.112	1.703.913.963
2013	1.155.334.547	257.018.820	113.400.316	59.110.065	86.239.017	28.323.666	1.699.426.431
2014	995.563.199	238.330.438	125.280.677	70.915.525	75.481.630	33.204.743	1.538.776.212
2015	967.563.226	271.360.515	115.042.857	45.084.868	70.781.057	30.744.861	1.500.577.384
2016	940.845.300	326.806.415	133.943.157	51.872.616	69.557.193	34.165.573	1.557.190.254
2017	1.043.002.512	387.506.424	150.130.828	61.166.015	87.668.520	48.929.706	1.778.404.005
2018	1.068.509.898	356.271.158	149.333.076	90.732.549	100.527.838	50.989.832	1.816.364.351
2019 (Ocak - Kasım)	799.004.741	194.608.216	123.264.244	48.424.689	84.760.881	34.030.046	1.284.492.817

Kaynak: Ticaret Dairesi

Tablo B.43: KKTC'ye Giriş Yapan Yolcuların Limanlara Göre Dağılımı

Yıllar	Ercan	Girne	Gazimağusa	Karpaz	Toplam
2014	1.577.347	49.967	18.608	291	1.646.213
2015	1.693.694	60.733	19.196	342	1.773.965
2016	1.785.746	57.513	19.004	295	1.862.558
2017	1.794.483	71.619	21.668	283	1.888.053
2018	1.968.345	84.974	26.260	382	2.079.961
2019	1.973.844	70.097	24.575	476	2.068.992

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.44: 2018 - 2019 Yıllarında Kara Kapılarından Yapılan Toplam Girişler (Kişi Sayısı)

Uyruk	KKTC		Güney Kıbrıs		Diğer Ülkeler		Toplam	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Ocak	142.730	150.377	93.241	152.451	82.017	112.207	317.988	415.035
Şubat	149.291	165.802	83.267	139.516	88.643	113.106	321.201	418.424
Mart	152.981	163.402	97.704	182.463	120.484	149.119	371.169	494.984
Nisan	139.336	157.512	106.602	203.143	137.044	184.496	382.982	545.151
Mayıs	146.289	174.290	110.945	208.708	151.169	191.193	408.403	574.191
Haziran	156.475	184.323	123.941	228.747	151.981	195.225	432.397	608.295
Temmuz	153.821	185.157	133.585	224.977	162.629	212.027	450.035	622.161
Ağustos	135.096	190.241	180.729	261.727	191.970	231.897	507.795	683.865
Eylül	140.318	192.118	186.477	212.741	192.924	205.454	519.719	610.313
Ekim	146.145	181.499	183.490	205.057	195.681	207.930	525.316	594.486
Kasım	148.467	175.482	178.571	202.907	156.019	159.842	483.057	538.231
Aralık	164.720	186.317	188.539	212.944	130.285	133.767	483.544	533.028
Toplam	1.775.669	2.106.520	1.667.091	2.435.381	1.760.846	2.096.263	5.203.606	6.638.164

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

Tablo B.45: Turistik Konaklama Tesislerinde Konaklayan Kişi Sayısı

Ülkeler	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Türkiye	459.529	464.397	529.908	588.045	621.819	710.889	776.428	773.936
KKTC	45.175	40.125	49.598	52.335	53.224	55.613	49.344	50.560
Diğer	183.651	209.379	224.881	235.661	249.079	348.471	317.434	336.184
Genel Toplam	688.355	713.901	804.387	876.041	924.122	1.114.973	1.143.206	1.160.680

Kaynak: Turizm Planlama Dairesi

EK C. NOTLAR

Para Arzı

En geniş anlamıyla 'Para Arzı'; bir ekonomide belirli bir anda dolanımda bulunan ve para olarak kullanılan araçların toplamını ifade etmektedir. Ülkeden ülkeye

veya zaman içerisinde farklılık gösterse de 'para arzı' likidite derecelerine göre; M1 (Dar Para Arzı), M2 (Ara Para Arzı) ve M3 (Geniş Para Arzı) şeklinde tanımlanmakta ve aşağıdaki şekilde hesaplanmaktadır.

M1= Dolaşımdaki Para + Bankalardaki Vadesiz Mevduat + KKTCCMB'deki Mevduat

M2= M1 + Bankalardaki Vadeli Mevduat

M3= M2 + Bankalardaki Resmi Mevduat + KKTCCMB'deki Diğer Mevduat

Mevduat ve Kredi

Bülten'de yer alan mevduat ve kredi kalemi toplamları 'KKTCC Bankalar Tek Düzen Hesap Planı'ndaki tanımlara göre hazırlanmıştır.

Banka

Şirketler Yasası ve 'KKTCC Bankacılık Yasası' altında kurulan bankalar ile yabancı bankaların Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde açılan şubelerini anlatır. Halen KKTCC'de faaliyet gösteren toplam 21 mevduat bankası bulunmaktadır.

Bankacılık Sektörü

Yukarıda tanımlanan bankalardan oluşan sektörü ifade etmektedir. Tanıma uygun 21 bankanın haricindeki her türlü finansal kuruluş sektörün dışında tutulmuştur.

Bankacılık Sektörü Parasal Verileri

Sektöre ait parasal büyüklükler, bankaların KKTCC Merkez Bankası'na göndermiş oldukları geçici bilançolardan derlenmiştir. Söz konusu bilançolar her takvim ayının son günü itibarıyla hazırlanmakta ve bankaların o gün itibarıyla bilanço durumlarını göstermektedir. Ancak, Merkez Bankası yapacağı incelemeler neticesinde, bu bilançoların bazı kalemlerinde düzeltmeler talep edebileceğinden dolayı bu bilançolar 'Geçici' olarak kabul edilmektedir.

Bültenle İlgili Diğer Hususlar

Bülten'de bankacılıkla ilgili veriler, genellikle aylık, üç aylık ve yıllık bazda düzenlenmiştir. Bankacılık sektörü ile ilgili söz konusu aylık veriler, aynı zamanda Bankamızın resmi internet sitesinde (www.mb.gov.ct.tr) yayınlanmaktadır.

Bankacılık verileri geçici bilançolardan derlendiğinden dolayı, Bankamız söz konusu mali verilerin doğruluğunu garanti etmemekte ve tamamen bilgi amaçlı yayınlanan bu verilerle ilgili hiçbir sorumluluk üstlenmemektedir. Ayrıca Bankamız, söz konusu verilerde önceden haber vermeden kısmen veya tamamen değişiklik/düzeltilme yapma hakkını saklı tutmaktadır. Bu nedenle, Bülten'de yer alan dönemsel bir bilgi, önceki veya sonraki bültenlerde çeşitli sebeplerle meydana gelecek güncellemeler sonucunda değişikliğe uğrayabilir.

